

Koncernrevision

**ISA600 (RE) og indregning af kapitaldele uden
bestemmende indflydelse til indre værdi**

Kandidatspeciale

Kandidatuddannelsen i Revision
Det samfundsvidenskabelige fakultet
Aalborg universitet

Forfattere:
Torben Herholdt Petersen - 20202383
Irene Hjorth Rosenkvist - 20220752

Vejleder:
Hans B. Vistisen

Antal anslag: 170.655
Dato: 3. januar 2025

ABSTRACT

This thesis explores how the revised International Standard on Auditing 600 (Revised) impacts the auditing of non-controlling interests valued at intrinsic value. These interests often pose challenges for auditors. They involve complex estimates and depend on strong collaboration between group auditors and component auditors. The study examines how the updated standard addresses common issues, such as unclear roles, poor communication, and insufficient audit evidence.

The purpose is to understand how the revised standard improves audit quality and fosters better teamwork. By combining theory, case studies, and interviews with experienced auditors, the research highlights how ISA 600 (Revised) strengthens risk assessment and quality control. The study also focuses on the role of the International Standard on Quality Management 1 (ISQM1) in guiding auditors toward more structured and effective processes.

The research uses a qualitative approach to examine ISA 600 (Revised) and related standards, including ISA 315, ISA 220, and ISA 330. Practical insights from interviews with auditors provide a real-world perspective on how the standard is applied in practice. The analysis considers how these updates work together to address the unique challenges of auditing non-controlling interests.

The findings show that ISA 600 (Revised) significantly improves transparency and trust in financial reporting. By clarifying responsibilities, improving communication, and enhancing risk assessments, the standard helps auditors gather sufficient and relevant evidence. This enables them to better handle risks of material misstatement, especially in complex group audit settings.

In conclusion, the thesis highlights how ISA 600 (Revised) transforms group audits. It emphasizes the importance of a clear and structured approach to auditing non-controlling interests. The research shows how collaboration and strong quality control are essential for maintaining trust in financial statements. These improvements ensure that audits meet high professional standards and provide reliable results for all stakeholders.

INDHOLDSFORTEGNELSE

ABSTRACT.....	1
1. INDLEDENDE AFSNIT	4
1.1 Indledning.....	4
1.2 Problemfelt og formål.....	5
1.3 Problemformulering.....	6
1.4 Afgrænsning	8
1.5 Specialets struktur.....	9
2. METODE	13
3. TEORI.....	17
3.1 Grundlæggende teori om revision og grundlæggende standarder	17
3.2 Kvalitetsstyring og ISQM1.....	30
3.3 Former for kapitalandele.....	34
3.4 ISA 600 (RE)	40
3.5 Uafhængighed og Principal-agent teorien	58
3.6 Afsluttende bemærkninger for afsnittet teori.....	62
4. ANALYSE OG DISKUSSION.....	65
4.1 Udfordringer og forbedringer under ISA 600 (RE)	65
4.2 Kvalitetsstyring i koncernrevision	72
4.3 Revisors tilgang til kapitalandele uden bestemmende indflydelse	73
4.4 Praktiske eksempler på problemstilling i forbindelse med indregning af kapitalandele...82	
4.5 Evaluering af fremtidige effekter.....	88
4.6 Afsluttende bemærkninger for afsnittet analyse	91
5. KONKUSION	93
6. LITTERATURLISTE	97
6.1 Internationale revisionsstandarder og lovgivning.....	97
6.2 Faglitteratur	97
6.3 Artikler, rapporter og faglige vejledninger	98
7. BILAG.....	102
7.1 Bilag 1 – Interviewspørgsmål til Lars Leopold.....	102
7.2 Bilag 2 – Transskription af interview med Lars Leopold	104
7.3 Bilag 3 - Ejendomseksempel.....	122

1

INDLEDENDE AFSNIT

Kapitels indhold

Kapitel 1 indeholder en introduktion til emnet og problemstillingen, som fokuserer på, hvordan ISA 600 (RE) påvirker revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Det beskriver også specialets formål, afgrænsninger og struktur

1. INDLEDENDE AFSNIT

1.1 Indledning

Revisionsprocessen i forbindelse med koncernrevision stiller generelt høje krav til revisors arbejde. Dette gælder især, når det kommer til indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi. For hvordan sikrer man i praksis, at den værdi, der indregnes, er korrekt?

På grund af de økonomiske skøn og usikkerheder, der er forbundet med denne indregning, har ISA 600 (Revised) (herefter ISA 600 (RE)) introduceret en række præciseringer. Disse præciseringer har til formål at styrke revisors arbejde og forbedre samarbejdet mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Samarbejdet er alt afgørende for at sikre, at revisionen lever op til kravet om at levere et retvisende billede af koncernens økonomiske forhold.

En af de største udfordringer ved indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi i et koncernregnskab er den afhængighed, der er mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Hvis komponentrevisor ikke har udført sit arbejde tilstrækkeligt, er det koncernrevisors ansvar at sikre at den indregnede værdi i koncernregnskabet er retvisende. Historisk har dette skabt udfordringer, da kommunikationen mellem revisorerne ofte har været mangelfuld.

Implementeringen af ISA 600 (RE) har medført et øget fokus på kvalitetssikring, ensartede processer og en forbedret risikobaseret tilgang. I praksis betyder dette, at koncernrevisor i højere grad skal udarbejde detaljerede instrukser og systematisk overvåge komponentrevisors arbejde. Dette inkluderer en vurdering af, om revisionsbeviserne er tilstrækkelige og egnede, samt en kontrol af, om arbejdet er udført i overensstemmelse med instrukserne og de overordnede revisionsmål. Kvalitetsstyring (som fastlagt i ISQM1) spiller her en vigtig rolle og understøtter en mere struktureret tilgang til planlægning, udførelse og rapportering af revisionsarbejdet.

En anden udfordring i forbindelse med koncernrevision er tavshedspligten. Da revisor ofte er afhængig af dokumentation fra revisor i den associerede virksomhed, kan manglende ophævelse af tavshedspligten begrænse adgangen til nødvendige oplysninger. ISA 600 (RE) kræver derfor, at disse problemstillinger identificeres og håndteres allerede

i planlægningsfasen. Standardens rammer giver samtidig mulighed for at arbejde med alternative revisionsbeviser, hvis adgang til dokumentationen ikke opnås. Dermed sikres det, at revisionen fortsat kan gennemføres på en betryggende måde.

ISA 600 (RE) er således ikke blot en opdatering af den tidligere standard, men repræsenterer en væsentlig ændring i revisors tilgang til revision af koncernregnskaber. De nye krav afspejler en erkendelse af, at koncernrevision forudsætter en sammenhængende og struktureret tilgang. Dette er også meget vigtigt ved kapitalandele uden bestemmende indflydelse, hvor betydelige økonomiske skøn og komplekse vurderinger øger risikoen for væsentlig fejlinformation.

Dette speciale har til formål at undersøge, hvordan ISA 600 (RE) påvirker revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse som indregnes til indre værdi. Der sættes særligt fokus på samarbejdet mellem koncern- og komponentrevisorer samt kvalitetsstyringens rolle i at sikre en ensartet og høj revisionsstandard. Gennem en kombination af teori, praksis og interviewdata analyseres de udfordringer, som revisor står over for i praksis, og hvordan ISA 600 (RE) søger at adressere disse. Formålet er at undersøge, hvordan ISA 600 (RE) kan bidrage til en mere pålidelig revisionsproces og sikre tilstrækkeligt og passende revisionsbevis.

Opgaven bidrager med indsigt i, hvordan standardens nye krav påvirker revisors praksis, og hvordan øget samarbejde og kvalitetsstyring kan løfte standarden for revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

1.2 Problemfelt og formål

Revision af koncernregnskaber stiller store krav til revisors arbejde. Dette gælder specielt, når det drejer sig om kapitalandele uden bestemmende indflydelse, som indregnes til indre værdi. Kapitalandele som disse er ofte forbundet med skøn og usikkerheder, hvilket kan gøre det udfordrende at opnå tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser.

ISA 600 (RE) er blevet opdateret med henblik på at specificere de krav, der er mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Specialet tager udgangspunkt i de praktiske problemstillinger, som revisor kan møde i arbejdet med kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

Den tidligere version af ISA 600 var præget af uklare retningslinjer, som ofte medførte ineffektiv kommunikation mellem koncern- og komponentrevisor. Dette skabte usikkerhed omkring ansvarsfordeling og samarbejde. Med de opdaterede krav i ISA 600 (RE) er der indført en tydeligere fordeling af ansvar, øget fokus på kvalitetsstyring og forbedrede retningslinjer for samarbejde. Disse ændringer har til formål at skabe en mere ensartet og pålidelig revisionsproces, hvilket især er relevant for kapitalandele uden bestemmende indflydelse, hvor risikoen for væsentlig fejlinformation er stor.

Begge forfattere af dette speciale er revisor til dagligt og arbejder med koncernrevision. Vi har i vores arbejde oplevet de udfordringer, som kan opstå i forbindelse med usikkerhed og manglende kommunikation under koncernrevision. Diskussioner om fortolkning af standarden og ansvar for specifikke komponenter har været tilbagevendende temaer i vores arbejde. Dette gør emnet højaktuelt og relevant for vores professionelle hverdag. Vi ser desuden potentiale i, at ISA 600 (RE) kan forbedre vores muligheder for at opnå høj kvalitet i arbejdet og sikre, at interessenternes tillid til regnskaberne opretholdes.

Formålet med dette speciale er at analysere, hvordan ISA 600 (RE) påvirker revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse, som indregnes til indre værdi. Vi vil undersøge, hvordan standardens krav bidrager til at løse tidligere identificerede udfordringer og forbedre revisors evne til at opnå tilstrækkelige og passende revisionsbeviser. Dette gøres gennem en kombination af teoretisk analyse og praktiske erfaringer. Her vil vi vise, hvordan den reviderede standard kan højne kvaliteten af koncernrevisioner og bidrage til en mere effektiv og troværdig revisionsproces.

1.3 Problemformulering

Formålet med dette speciale er at undersøge, hvordan den nye ISA 600 (RE) påvirker revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse og hvordan de nye krav kan bidrage til en forbedret opnåelse af revisionsbevis i praksis.

Ved at analysere de centrale udfordringer, der har eksisteret under den tidligere ISA 600, samt vurdere de væsentligste ændringer i ISA 600 (RE), vil specialet belyse, hvordan den

reviderede standard kan styrke revisors vurdering af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Derudover vil specialet undersøge, hvilken indvirkning den nye standard har på revisors tilgang og arbejdsgang i forhold til revision af kapitalandele indregnet til indre værdi.

På denne baggrund vil vi i specialet forsøge at besvare følgende problemformulering:

Hvordan påvirker implementeringen af ISA 600 (RE) revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse, der indregnes til indre værdi, og hvordan kan standarden analyseres i forhold til opnåelsen af tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis?

Problemformulering vil blive søgt besvaret ved hjælp af følgende arbejdsspørgsmål:

Arbejdsspørgsmål vedrørende teori:

1. Hvilket formål har revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, og hvilke teorier understøtter revisors arbejde med disse kapitalandele?
2. Hvilke krav stiller ISA 600 (RE) til revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, sammenlignet med den tidligere standard?
3. Hvilke udfordringer har tidligere været forbundet med revision af kapitalandele indregnet til indre værdi?

Arbejdsspørgsmål vedrørende analyse og diskussion:

1. I hvilken grad har udfordringerne ved den tidligere ISA 600 skabt problemer i praksis for revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse?
2. Hvordan håndterer de nye bestemmelser i ISA 600 (RE) de tidligere identificerede udfordringer, og hvilke forbedringer bringer de i forhold til revisors arbejde med kapitalandele?
3. Hvordan vil implementeringen af ISA 600 (RE) forventes at påvirke revisors evne til at opnå et mere egnet revisionsbevis i fremtiden?

Specialets omfang har gjort det nødvendigt at foretage visse faglige prioriteringer. For at sikre en grundig og fokuseret behandling af problemformuleringen og de tilhørende arbejdsspørgsmål, har vi valgt at afgrænse indholdet på specifikke områder. De valgte afgrænsninger vil blive uddybet i det følgende afgræsningsafsnit.

1.4 Afgrænsning

I dette speciale forudsættes det, at læseren har et grundlæggende kendskab til revisionsstandarden herunder ISA og IAASB. Denne forudsætning er baseret på, at specialet fungerer som afsluttende speciale for cand.merc.aud.-studiet, hvor en sådan indsigt anses som grundlæggende. Derfor forventer vi, at læseren har et basalt kendskab til teoretiske og praktiske aspekter af revision. Vi benytter et sprog med faglige begreber inden for revision, som forudsætter, at læseren er bekendt med disse.

Specialets fokus ligger udelukkende på koncernrevisioner med særligt henblik på kapitalandele uden bestemmende indflydelse, som indregnes til indre værdi. Vi har valgt at afgrænse os fra behandlingen af joint ventures og IFRS-standarder, da disse emner ikke er relevante for besvarelsen af vores problemstilling. Ligeledes har vi valgt ikke at gå i dybden med ISA 315, ISA 330 og ISA 220 ud over, hvad der allerede er gennemgået under teoridelen. Dette valg er truffet for at sikre et fokuseret perspektiv på ISA 600 (RE) og de udfordringer, der er forbundet med kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

Vi afgrænser os yderligere fra indregning af kapitalandele uden bestemmelse indflydelse i moderselskabsregnskabet, grundet indregning heri er valgfrihed for indregningsmetodevalg, samt der fastsættes et særskilt væsentlighedsniveau for moderselskabet som kan variere til væsentlighedsniveauet for koncernregnskabet. Herudover afgrænser vi os for andre værdipapirer og kapitalandele, da disse indregnes efter kostpris eller dagsværdismetode, som ligger uden for specialets fokusområde. Ligeledes har vi valgt ikke at inkludere udenlandske enheder, med undtagelse af de eksempler, som allerede er gennemgået i specialet. Denne beslutning er taget for at fastholde en klar afgrænsning af omfanget og sikre en dybere behandling af vores primære fokusområder. Eksemplerne er alene anvendt for at skabe et billede af, hvordan en situation kunne se ud i virkeligheden. Det betyder også, at eventuelle yderligere problemstillinger uden for vores analyseramme kun vil blive nævnt overfladisk i

teoridelen, mens de centrale udfordringer relateret til analysen vil blive behandlet i dybden.

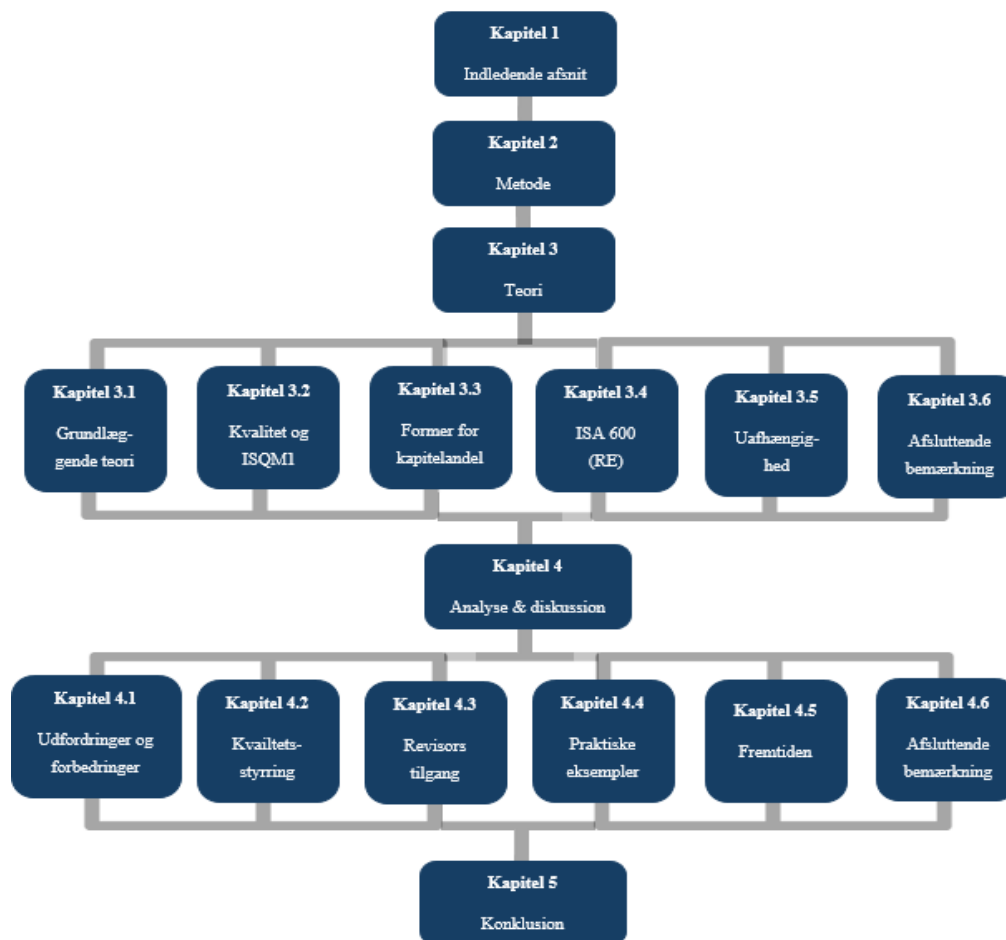
Vi har valgt ikke at inddrage en detaljeret analyse af nationale forskelle i implementeringen af ISA 600 (RE). Denne beslutning er truffet for at opretholde fokus på en generel forståelse af standardens anvendelse og de udfordringer, den adresserer. Ligeledes er anvendelsen af teknologiske værktøjer i revisionsprocessen ikke omfattet af dette speciale, da det ligger uden for problemstillingens rækkevidde.

Dette speciale har sit omdrejningspunkt i ISA 600 (RE), da standarden fungerer som et centralt element i koncernrevision og samtidig er tæt forbundet med andre relevante standarder som ISA 450 og ISA 220 (RE). Vi har vurderet, at ved at fokusere på ISA 600 (RE) vil de andre standarder indirekte blive inddraget, da de ofte overlapper og understøtter hinanden.

Slutteligt afgrænses indholdet i specialet til den viden og de opdateringer, der var tilgængelige frem til 20. december 2024. Eventuelle nye ændringer, offentliggørelser eller opdateringer efter denne dato vil derfor ikke blive behandlet.

1.5 Specialets struktur

Dette afsnit har til formål at give et overblik over specialets struktur og opbygning. Formålet er at skabe et samlet overblik over kapitler og centrale afsnit i specialet. Nedenfor vises en grafisk fremstilling af strukturen ledsaget af en beskrivelse af de vigtigste dele.

Figur 1 - Specialets struktur. Kilde: egen tilvirkning

Kapitel 1 – Indledning

Kapitel 1 introducerer emnet og præsenterer baggrunden for den valgte problemformulering. Derudover beskrives de afgrænsninger, der er blevet fastlagt i forbindelse med analysen af problemformuleringen.

Kapitel 2 – Metode

Kapitlet beskriver de metodiske overvejelser, der ligger til grund for specialets udarbejdelse. Kapitlet indeholder også en gennemgang af den anvendte data og en vurdering af teoriens og dataens validitet og pålidelighed.

Kapital 3 – Teori

Kapitlet gennemgår centrale revisionsstandards og teorier som principal-agent-teorien og revisors uafhængighed. Fokus er på risikovurdering, kvalitetsstyring og de udfordringer, der opstår ved revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi. Derudover undersøges, hvordan standarderne bidrager til at sikre troværdige og pålidelige regnskaber.

Kapital 4 – Analyse og diskussion

Kapitlet analyserer de praktiske udfordringer ved den tidligere ISA 600 og de forbedringer, som ISA 600 (RE) har introduceret. Kapitlet inkluderer konkrete eksempler på, hvordan revisor kan håndtere skøn og usikkerheder ved indregning til indre værdi, samt en vurdering af de fremtidige effekter af standardens implementering.

Kapital 5 – Konklusion

Kapitlet bygger på de foregående kapitler og udgør afslutningen på specialet. Her besvares problemstillingen med afsæt i den gennemførte analyse.

Kapital 6 og 7 – Litteraturliste og bilag

De to afsluttende kapitler indeholder en oversigt over den anvendte litteratur og kilder i specialet samt transskriptionen af interviewet med Lars Leopold fra Revisorgruppen Danmark.

2

METODE

Kapitels indhold

Kapitel 2 indeholder beskrivelse af de metodiske overvejelser bag specialet, herunder den videnskabsteoretiske tilgang, dataindsamling og kildekritik. Det forklarer også, hvordan teori og empiri anvendes til at besvare problemstillingen.

2. METODE

I dette speciale er vurderingen for det valgte undersøgelsesdesign valgt på baggrund af, hvordan problemformuleringen bedst muligt besvares. Specialets undersøgelsesdesign er fastlagt ud fra hvilken fremgangsmåde, der vurderes at skulle anvendes i dataindsamlingen og analysen er det anvendte data.

Specialet vil i den teoretiske del anvendes efter den deduktive metode, da teorien tages udgangspunkt i eksisterende revisionsstandards, lovgivning og teorier. Den deduktive metode kendetegnes ved at der forholdes til allerede eksisterende antagelser og teorier fra virkeligheden, som herefter analyseres og testes ved indsamling af data. Den deduktive metodes formål baserer sig på at anvende resultater fra en undersøgelse til at kunne drage konklusioner på baggrund heraf, som enten kan bekræftes eller afkræfte eksisterende hypoteser eller teorier. Ved en deduktiv tilgang fokuserer man på at skabe en forbindelse mellem eksisterende teori og empirisk data.

Specialets analyse tager som udgangspunkt tilvejebringelse af viden, da der anvendes den induktive metode. Specialet tager udgangspunkt i indsamlet empiri, ved en gennemgang af den tidligere ISA 600 og den revised ISA 600 i forbindelse med ændringer. Empirien er anvendt i forbindelse til at kunne vurdere visse analyser, der vil være mest hensigtsmæssige at anvende, for at kunne besvare problemstillingen. De udvalgte analyser har dannet grundlaget for vurderingen og diskussionen for hvilke problemstillinger revisor kan stå over for, ved indsamling af tilstrækkeligt revisionsbevis i forbindelse med indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

Den indsamlede datamængde i specialet vil udelukkende omfatte kvalitative data, både i forbindelse med indsamling af primære og sekundære data. Indsamlingen er foretaget på baggrund af at indsamle data fra forskellige datakilder, som er med til at højne validiteten af den indsamlede data. Ved anvendelse af kvalitative data og ikke numerisk data, opnås der større mulighed for at kunne analysere og diskutere de opstillede problemstillinger på en mere praksisorienteret fremgangsmåde. Hertil kan problemstillingerne henvises til revision i praksis. Den indsamlede kvalitative data er indsamlet i form af lovsamlinger, artikler, faglitteratur, revisionsstandards og rapporter samt interview. Kilderne der anvendes, er primære kilder, der er vurderet for pålidelige, og som ikke indeholder subjektivitet. Interviewet anses for at være sekundær kilde, der forholdes til

interviewpersonens arbejdsstilling samt erfaring indenfor området, hvor til interviewpersonens besvarelser sammenholdes til den gældende lovgivning for kontrol.

Der er i processen foretaget et interview som er baseret på det kvalitative spørgeinstrument. Inden interviewet er der opnået en grundlæggende viden om emnet samt den oplistede problemstilling og underspørgsmål, som ligger til grundlag for interviewet. Interviewet anvendes i høj grad til udarbejdelsen af analysen. Der er forud for interviewet fremsendt interviewspørgsmål, som er med til at sikre at interviewpersonen har mulighed for at forberede sine svar. Det anses at være en fordel, så respondenterne har mulighed for at kunne komme med konkrete svar. Det vurderes ikke at svarerne kan bære præg af firmapolitikker eller andre interessenters holdninger, da personen arbejder for Revisor Gruppen Danmark (RGD), som er en dansk revisor organisation der bidrager til at sikre høj kvalitet og teknisk og faglig ekspertise for revisorer. Interviewet er foretaget af Lars Leopold, der er statsautoriseret revisor og som arbejder som faglig seniorkonsulent hos RGD. Lars sidder med revision, udvikling og vedligeholdelse af kvalitetsstyringssystemer og er herfor opdateret på ISA 600 (RE). Lars vurderes at være en troværdig og opdateret respondent inden for området. Interviewet er transskriberet og fremgår af bilag 2.

Interviewet anvendes i forbindelse med analysen af de identificerede problemstillinger revisor kan støde på i forbindelse med indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Interviewet vil ligeledes anvendes til at vurdere på hvilke muligheder revisor har forbundet hermed.

For at sikre pålideligheden af de anvendte kilder, er der flere faktorer der er anvendt for at kunne vurdere kildernes troværdighed. Her er der fokuseret på hvilken type kilde det er, hvor forfatteren bag kilden er, hvornår kilden blev udgivet, samt hvor og i hvilken kontekst kilden er blevet offentliggjort. Det vurderes disse faktorer kan være relevante, da det giver indsigt i, om kilden kan vurderes pålidelig og dermed, om kilden kan anvendes til specialets formål, da upålidelig kilder kan påvirke udfaldet af konklusionen i specialet.

Eftersom vi i specialet ved at undersøge hvilke påvirkninger implementeringen af ISA 600 (RE) har på revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse, som indregnes til indre værdi, samt hvordan standarden bidrager til opnåelsen af et

tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, vil vi anvende relevante teorier til besvarelsen af problemstillingerne. Grundet specialets relevans til revision, vil den anvendte teori være relateret hertil.

Vi vil i specialet beskrive udvalgte internationale revisionsstandarder samt grundlæggende revisionsteori. Disse vil blive gennemgået da danske revisorer er underlagt disse. Herudover vil etiske krav og uafhængighedsregler blive gennemgået, da disse vurderes relevante i forbindelse med koncernrevision. Hertil at der yderligere inddrages de internationale standarder 315, 330 og 220 da disse standarder spiller en væsentlig rolle i forbindelse med koncernrevisioner. Hertil vil revisorloven inddrages grundet revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentanter, hvor koncernrevisor har ansvar for alle elementer i koncernregnskabet. Herudover inddrages ISQM 1 i teoridelen, grundet koncernrevisors forpligtelse til at opnå den nødvendige viden omkring komponentrevisor og komponentrevisionshus.

Efter gennemgangen af den grundlæggende revisionsteori og hertil relevante internationale standarder, vil specialet fokusere yderligere på ISA 600 (RE) som er revisionsstandard som danner grundlaget for koncernrevision. I forbindelse med gennemgangen er ISA 600 (RE) vil der blive fokuseret på aspekter som vurderes relevante i forbindelse med indregning af kapitalandele til indre værdi, for at kunne besvare problemstillinger bedst muligt. Med udgangspunkt i de identificerede problemstillinger vil fokus relatere sig til planlægningsdelen, tovejskommunikation og risikovurderingen i forbindelse med revision af kapitalandele til indre værdi. Grundet dette, vil visse aspekter fra ISA 600 (RE) ikke blive gennemgået i teorien, hvis det ikke er vurderet relevant for specialet.

3

TEORI

Kapitels indhold

Dette kapitel indeholder en gennemgang af de centrale revisionsstandarter, herunder ISA 600 (RE), og teorier som principal-agent-teorien og revisors uafhængighed. Fokus er på risikovurdering, kvalitetsstyring og revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

3. TEORI

I dette afsnit vil de væsentlige standarder og teorier, der danner grundlag for revisors arbejde i forbindelse med ISA 600 (RE), blive undersøgt og beskrevet. Det vil blive gennemgået, hvordan standarderne ISA 315, ISA 330, ISA 220 og ISA 600 (RE) kan hjælpe revisor med at håndtere risici og skabe kvalitet i et revisionsteam. Afsnittet vil desuden fokusere på betydningen af revisors uafhængighed og principal-agent-teorien.

3.1 Grundlæggende teori om revision og grundlæggende standarder

Når en revision skal udføres, gøres dette på baggrund af en lang række internationale standarder. Disse standarder har til formål at sikre, at revisionen udføres med en høj grad af kvalitet. Samtidig sikrer disse standarder, at revisionen udføres i overensstemmelse med lovgivninger og regulativer.

ISA 315, ISA 330 og ISA 220 spiller hver især en vigtig rolle i forbindelse med revisioner. Revisor bruger disse som vejledning gennem de forskellige faser af en revision. De bruges i processen fra identifikation og vurdering af risici til planlægning og udførelse af passende handlinger. Ved at bruge standarderne sikres det, at revisor kan opretholde en høj grad af professionalisme. Derved opnås pålidelige resultater, og der skabes tillid hos både virksomheder og regnskabsbrugere.

3.1.1 ISA 315: Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation

Formålet med ISA 315 er at sikre, at revisor opnår en forståelse af virksomheden, dens omgivelser og interne kontroller for at kunne identificere og vurdere risici for væsentlige fejlinformationer i regnskabet (jf. ISA 315, punkt 2). Standarden anses som væsentlig, fordi den sikrer at revisor skal opnå en dybdegående forståelse af både eksterne og interne faktorer, som kan være med til at påvirke virksomhedens regnskabsaflæggelse (jf. ISA 315, punkt 4).

3.1.1.1 Forståelse af virksomheden og dens omgivelser

Revisor skal opnå en omfattende forståelse af virksomhedens eksterne forhold, såsom økonomiske vilkår, konkurrence og lovgivning, samt interne forhold, herunder virksomhedens strukturer og processer (jf. ISA 315, punkt 19). Det indebærer en vurdering af, hvordan virksomheden styrer sine finansielle transaktioner, og hvilke interne foranstaltninger der er implementeret for at forebygge fejl og svig.

Revisor skal desuden vurdere virksomhedens interne kontrolsystemer og deres effektivitet. Disse kan bestå af ledelsesprocedurer eller fuldt automatiserede systemer, der har til formål at sikre korrekt registrering af transaktioner. Hvis interne kontroller vurderes som svage eller ineffektive, skal revisor udføre yderligere revisionshandlinger, eksempelvis gennemføre flere tests af transaktioner eller stille yderligere spørgsmål til ledelsen.

3.1.1.2 Koncernrevision

Ved koncernrevision, hvor flere komponenter bidrager til det samlede regnskab, stilles der særlige krav til revisors arbejde. Revisor skal ikke alene opnå en forståelse af modervirksomhedens aktiviteter, men også af alle datterselskaber og øvrige komponenter i koncernregnskabet (jf. ISA600 (RE), punkterne 4-5). For at sikre, at kravene opfyldes, skal der være et tæt samarbejde med komponentrevisor, og koncernrevisor skal vurdere kvaliteten af deres arbejde (jf. ISA600 (RE), punkterne 6-7).

Risikovurderingen skal løbende opdateres, hvis nye oplysninger fremkommer under revisionens forløb. Eksempelvis kan opdagelsen af nye risikoområder kræve justering af den oprindelige revisionsplan (jf. ISA 315, punkt 37 og ISA600 (RE), bilag A47).

3.1.1.3 Revisors arbejde

Revisors arbejde under ISA 315 indebærer:

1. Opnåelse af forståelse for virksomhedens forretningsmodel og eksterne faktorer, som kan påvirke regnskabsaflæggelsen.

2. Analyse af regnskabspraksis for at sikre, at denne er i overensstemmelse med gældende standarder.
3. Vurdering af interne kontrolsystemer og deres evne til at forhindre eller opdage væsentlige fejlinformationer.
4. Løbende opdatering af risikovurderingen baseret på nye oplysninger.

3.1.1.4 Professionel skepsis

ISA 315 fremhæver betydningen af professionel skepsis, hvor revisor skal være kritisk og overveje risikoen for fejl eller svig, selv i virksomheder med stærke interne kontroller (jf. ISA 315, bilag A12-A14). Dette er særligt vigtigt ved komplekse eller usædvanlige transaktioner, der kan skjule væsentlige fejlinformationer.

ISA 315 understøtter en struktureret og risikobaseret tilgang, der sikrer, at revisor fokuserer på de mest kritiske områder af regnskabet. Dette bidrager til at skabe en mere pålidelig og transparent regnskabsaflæggelse.

3.1.1.5 ISA315 i forbindelse med koncernregnskab og indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi

Kapitalandele uden bestemmende indflydelse kan være en særlige udfordring i forbindelse med koncernrevision, da moderselskabet ofte har begrænset indflydelse på disse enheder. ISA 315 spiller en central rolle i at sikre, at revisor opnår en tilstrækkelig forståelse af koncernens finansielle og strukturelle forhold. Dette omfatter en vurdering af, hvordan kapitalandelenes værdi skal præsenteres i regnskabet, og de risici, der er forbundet hermed. Revisor skal herudover vurdere, hvordan risiciene kan påvirke regnskabsaflæggelsen (jf. ISA 315, punkt 2 og punkt 4).

ISA 315 kræver, at revisor ikke kun opnår forståelse af moderselskabet, men også af de individuelle komponenter og datterselskaber, der indgår i koncernen. I forbindelse med kapitalandele uden bestemmende indflydelse betyder dette at samarbejde med komponentrevisor er afgørende. Koncernrevisor skal sikre, at komponentrevisorernes arbejde lever op til kravene i ISA 315, særligt hvad angår risikovurderinger og

kontrolmekanismer. Hvis der opstår nye oplysninger under revisionen, skal revisor løbende tilpasse sin forståelse af risici for at sikre, at revisionsarbejdet forbliver retvisende og omfattende (jf. ISA 315, bilag A236).

Professionel skepsis er et kerneelement i ISA 315 og påkræver, at revisor forbliver kritisk gennem hele processen. Selv stærke interne kontroller må ikke føre til, at revisor overser mulige væsentlige fejl i regnskabet. Dette er særligt vigtigt for kapitalandele uden bestemmende indflydelse, der opererer i risikofyldte områder, da dette øger risikoen for væsentlige fejlinformationer (jf. ISA 315, bilag A12-14).

Revisor skal også forstå og evaluere interne kontroller i koncernens kapitalandele. Hvis interne kontroller vurderes som svage, kræver ISA 315, at revisor iværksætter yderligere handlinger. Dette kan inkludere flere tests af transaktioner eller yderligere forespørgsler til ledelsen for at sikre tilstrækkeligt revisionsbevis (jf. ISA 315, bilag A182-183).

ISA 600 bygger videre på ISA 315 og præciserer, at koncernrevisor skal sikre, at vigtige oplysninger fra komponentrevisor integreres i koncernregnskabet. Et tæt samarbejde mellem koncernrevisor og komponentrevisor er nødvendigt for at håndtere de risici, der knytter sig til kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Dette sikrer en struktureret og effektiv revisionsproces, som lever op til de faglige standarder (jf. ISA 600, punkt 42).

3.1.2 ISA 330: Revisors reaktion på vurderede risici

ISA 330, med titlen ”Revisors reaktion på vurderede risici,” beskriver, hvordan revisor skal reagere på de risici, der er blevet identificeret under arbejdet med ISA 315. Formålet med ISA 330 er at sikre, at de vurderede risici reduceres til et acceptabelt niveau, så regnskabet fremstår korrekt og uden væsentlige fejl og mangler (jf. ISA 330, punkt 1 og punkt 5-6).

Efter at have identificeret og vurderet risici under ISA 315, skal revisor ifølge ISA 330 udvikle en strategi, der målrettet adresserer disse risici. Strategien skal sikre, at revisionshandlingerne er tilpasset de specifikke risici, som kapitalandele uden bestemmende indflydelse indregnet til indre værdi kan udgøre. Herved sikres, at det samlede revisionsgrundlag er tilstrækkeligt og pålideligt, så regnskabet kan præsenteres uden væsentlige fejlinformationer.

3.1.2.1 Revisionsprocedure under ISA330

ISA 330 fastlægger, hvordan revisor skal reagere på de risici, der er blevet identificeret under arbejdet med ISA 315. Formålet er at sikre, at revisor planlægger og udfører revisionshandlinger, der effektivt adresserer de identificerede risici og reducerer dem til et acceptabelt niveau (jf. ISA 330, punkt 6). Strategien skal være specifikt tilpasset de risici, der er forbundet med hver enkelt regnskabspost, og kan omfatte kontrol af dokumentation, forespørgsler til ledelsen, observationer af processer, analyser og bekræftelser fra tredjeparter (jf. ISA 330, bilag A5 og A8).

En central del af ISA 330 er kravet om, at revisor tilpasser omfanget af sine handlinger til de vurderede risici (jf. ISA 330, punkt 7b). Ved høj risiko for væsentlig fejlinformation skal revisor udføre mere omfattende revisionshandlinger, såsom detaljerede tests af transaktioner, yderligere forespørgsler til ledelsen eller dybere analyser af afvigelser. Omvendt kan revisor ved lavere risici nøjes med enklere handlinger, som eksempelvis stikprøvekontroller eller standardiserede analyser.

ISA 330 stiller desuden krav om, at revisor løbende vurderer, om de indsamlede revisionsbeviser er tilstrækkelige og relevante i forhold til de identificerede risici. Hvis beviserne ikke er tilstrækkelige, skal yderligere handlinger iværksættes for at sikre, at alle væsentlige risici er dækket (jf. ISA 330, punkt 6 og bilag A4-5, A19). Eksempelvis kan revisor, ved høj risiko for væsentlig fejlinformation i komplekse immaterielle aktiver, være nødt til at foretage mere omfattende substantielle tests, der går ud over de sædvanlige procedurer, for at sikre pålidelige og tilstrækkelige beviser.

Hvis revisionsteamet identificerer tegn på potentielle besvigelser, kræver ISA 330, at strategien ændres, og at der udføres yderligere handlinger for at afdække eventuelle uregelmæssigheder. Dette kan omfatte mere dybdegående analyser og indhentning af yderligere dokumentation.

3.1.2.2 Revisors reaktion på forskellige typer risici

ISA 330 skelner mellem forskellige typer risici, der kan påvirke revisionsarbejdet. Disse er primært opdelt i risici på regnskabsniveau og risici på enkeltpostniveau, som kræver forskellige tilgange fra revisors side.

Risici på regnskabsniveau

Risici på regnskabsniveau refererer til forhold, der kan påvirke hele regnskabet. Disse risici opstår ofte som følge af svagheder i virksomhedens kontrolmiljø eller manglende overvågning fra ledelsen. Når sådanne risici identificeres, skal revisor planlægge og udføre handlinger, der specifikt adresserer dem. Dette kan eksempelvis indebære mere omfattende kontroltests for at vurdere effektiviteten af virksomhedens interne kontrolsystemer (jf. ISA 330, punkt 5 og bilag A1-3).

Et eksempel herpå kunne være:

Vi er revisorer for en stor koncern med flere komponenter. Selskabet har en svag central ledelse, der på ingen måder overvåger komponenternes aktivitet. Disse mangler på overvågning kan resultere i en række risici på regnskabsniveau såsom:

- Manglende ensartethed i regnskabspraksis
- Manglende kontrol over væsentlige transaktioner
- Fejlagtige skøn eller estimer

Som følge af de ovenstående scenarier kan revisor eksempelvis gøre følgende:

- Udfører yderligere kontroltests, for på den måde at vurderer de interne kontrolprocedurer og deres evne til at kunne opdage og forebygge væsentlige fejl eller mangler.
- Udfører yderligere substantielle tests på relevante områder med høj risiko
- Lægge yderligere kræfter i kommunikationen med komponentrevisor, for på den måde at sikre at alle relevante risici bliver behandlet i forbindelse med revisionen af komponenten.

Risici på enkeltpostniveau

Risici på enkeltpostniveau er knyttet til specifikke regnskabsposter eller transaktioner. For eksempel kan værdiansættelsen af virksomhedens varebeholdning indebære høj risiko for fejlinformation, især hvis der anvendes komplekse metoder. Revisor skal i sådanne tilfælde udføre specifikke tests, som f.eks. gennemgang af lageropgørelser og

vurdering af, om regnskabspraksis overholder gældende standarder (jf. ISA 330, bilag A4-A8, punkt 7b og bilag A19).

Revisors tilgang til risici på enkeltpostniveau afhænger af de specifikke omstændigheder. Ved høje risici kan revisor vælge at udføre flere substantielle tests eller kræve flere eksterne bekræftelser for at sikre, at posten er retvisende (jf. ISA 330, bilag A4, A42-47). Ved lavere risici kan revisor nøjes med mindre omfattende handlinger som stikprøvekontroller eller sammenlignende analyser. Herved sikrer ISA 330, at revisionsarbejdet tilpasses efter de identificerede risici og opfylder kravene om tilstrækkelige og passende revisionsbeviser.

3.1.2.3 ISA 330 i forbindelse med koncernregnskab og indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi

Kapitalandele uden bestemmende indflydelse indebærer ofte betydelige skøn og usikkerheder, især når de indregnes til indre værdi. Dette gør tæt koordinering mellem koncernrevisor og komponentrevisor afgørende for at sikre, at relevante risici håndteres korrekt og i overensstemmelse med standarderne. ISA 330 stiller krav om, at revisor tilpasser sin strategi til de identificerede risici. For kapitalandele uden bestemmende indflydelse betyder dette ofte, at koncernrevisor skal instruere komponentrevisor i at udføre detaljerede tests af de antagelser og metoder, som ledelsen har anvendt til beregning af den indre værdi (jf. ISA 330, punkt 6).

I praksis kan koncernrevisor bede komponentrevisor om at undersøge de forventninger og pengestrømsprognoser, som ledelsen har anvendt til værdiansættelsen. Hvis værdiansættelsen er baseret på komplekse prognoser eller fremtidige skøn, kan det være nødvendigt at teste, om disse antagelser er realistiske og overholder gældende regnskabsstandarder. Dette kan blandt andet omfatte følsomhedsanalyser, hvor komponentrevisor vurderer, hvordan ændringer i nøgleparametre, som omsætningsvækst eller driftsomkostninger, påvirker kapitalandelens værdi.

ISA 330 understreger vigtigheden af at opnå tilstrækkelige og relevante revisionsbeviser for at sikre, at risici bliver adresseret korrekt (jf. ISA 330, punkterne 25-27). For kapitalandele uden bestemmende indflydelse kan koncernrevisor kræve, at

komponentrevisor skaffer yderligere dokumentation eller ekstern bekræftelse på de anvendte skøn og beregningsgrundlag. Hvis værdiansættelsen bygger på markedsdata, kan koncernrevisor også instruere komponentrevisor i at sammenligne med aktuelle markedsforhold eller eksterne kilder for at vurdere, om den anvendte værdi er retvisende.

En vigtig del af processen med ISA 330 er vurderingen af de revisionsbeviser, som komponentrevisor har indsamlet. Koncernrevisor skal sikre, at disse beviser samlet set understøtter en korrekt værdiansættelse af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. I tilfælde af utilstrækkelige beviser skal yderligere handlinger iværksættes for at reducere risikoen for væsentlige fejl.

I komplekse koncernstrukturer med mange enheder bliver dokumentationens kvalitet endnu vigtigere. Dokumentationen skal opfylde ISA 330's krav for at sikre, at koncernregnskabet giver et pålideligt billede af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, der er indregnet til indre værdi. Uden denne vurdering kan skøn og usikkerheder føre til væsentlige fejl, som kan være med til at påvirke hele regnskabets pålidelighed og troværdighed.

3.1.3 ISA 220 (RE): Kvalitetsstyring for en revision af finansielle oplysninger

ISA 220 (RE) er en central standard i forbindelse med revision af både regnskaber og koncernregnskaber. Standarden har til formål at sikre, at revisionen udføres med en høj grad af kvalitet og i overensstemmelse med gældende regler og standarder (jf. ISA 220 (RE), punkterne 2-11).

ISA 220 (RE) fokuserer på kvalitetsstyringsprocessen og definerer, hvordan denne skal struktureres for at sikre, at alle faser af revisionsarbejdet bliver udført korrekt og effektivt.

3.1.3.1 Kvalitetsstyringens elementer

ISA 220 (RE) kræver, at kvalitetsstyringen dækker alle aspekter af revisionsarbejdet. Dette gælder fra planlægning, udførelse og til rapportering. Dette indebærer løbende overvågning og evaluering af indsatsen fra hele revisionsholdet (jf. ISA 220 (RE),

punkterne 4 og 6). Den opgaveansvarlige partner har en særlig rolle, da vedkommende har det overordnede ansvar for revisionens kvalitet. Denne partner skal sikre, at revisionen opfylder alle relevante standarder og lovgivningsmæssige krav (jf. ISA 220 (RE), punkt 9).

Under planlægningen er det afgørende, at revisionsholdet identificerer målene for revisionen, vurderer relevante risici og udvikler en strategi, der dækker alle væsentlige områder. Den opgaveansvarlige partner skal sikre, at strategien er tilstrækkelig detaljeret til at adressere alle væsentlige aspekter af virksomhedens økonomiske situation. Dette inkluderer vurdering af risici som fejl eller bevidst vildledning i regnskabet og planlægning af revisionshandlinger, der kan reducere disse risici (jf. ISA 220 (RE), punkt 13).

3.1.3.2 Kompetencer og ressourcer

ISA 220 (RE) kræver, at den opgaveansvarlige partner sikrer, at alle medlemmer af revisionsholdet har de nødvendige færdigheder og kompetencer til at udføre deres tildelte opgaver. Derudover skal revisionsteamet have adgang til relevante ressourcer og ekspertise. For at opnå dette skal partneren fastlægge klare roller og ansvar for alle medlemmer af holdet (jf. ISA 220 (RE), punkterne 25-26). Kvalitetsstyringen indebærer også løbende supervision og evaluering af arbejdet for at identificere og rette fejl i tide (jf. ISA 220 (RE), punkterne 29-38).

Hvis revisionen omfatter komplekse områder, f.eks. regnskaber baseret på branchespecifikke standarder eller avanceret teknologi, skal partneren vurdere behovet for at inddrage eksterne eksperter for at sikre revisionens kvalitet (jf. ISA 220 (RE), punkt 26).

3.1.3.3 Dokumentation og uafhængighed

Dokumentation er et centralt element i ISA 220 (RE). Alle vurderinger og beslutninger, der træffes under revisionen, skal dokumenteres omhyggeligt. Dette sikrer, at revisionen kan gennemgås og efterprøves af interne og eksterne parter. Dokumentationen skal vise,

hvordan risiciene er vurderet, hvilke handlinger der er udført, og hvordan konklusionerne er nået (jf. ISA 220 (RE), punkt 41 og ISA 230, punkt 8).

ISA 220 (RE) understreger også vigtigheden af uafhængighed. Den opgaveansvarlige partner skal løbende overvåge, at revisionsholdet forbliver uafhængigt og ikke har økonomiske eller personlige interesser, der kan påvirke objektiviteten (jf. ISA 220 (RE), punkterne 16-17). Hvis der opstår en potentiel interessekonflikt, skal partneren træffe de nødvendige foranstaltninger for at løse situationen, herunder fjerne den berørte person fra holdet, hvis det er nødvendigt (jf. ISA 220 (RE), punkt 19).

3.1.3.4 Kvalitetsstyring i koncernrevision

Ved koncernrevisioner er kvalitetsstyring særligt kompleks, da der ofte er mange forskellige komponenter, som bidrager til det samlede regnskab. Den opgaveansvarlige partner skal sikre en tæt koordinering med komponentrevisor og overvåge, at deres arbejde lever op til de samme høje standarder som resten af revisionen (jf. ISA 220 (RE), punkt 16 og ISA 600 (RE), punkterne 16-17 og bilag A76). Dette kræver både teknisk ekspertise og stærke lederevner for at sikre, at revisionsarbejdet forløber gnidningsfrit.

3.1.3.5 Vigtige punkter i ISA 220 omfatter:

1. Partnerens ansvar: Den opgaveansvarlige partner har det overordnede ansvar for revisionens kvalitet og sikrer, at arbejdet opfylder standarderne.
2. Kvalitetskontrol og tilsyn: Løbende kontrol og overvågning sikrer, at fejl opdages og rettes i tide.
3. Dokumentation: Grundig dokumentation er nødvendig for at kunne efterprøve revisionsarbejdet.
4. Uafhængighed: Det er afgørende, at revisionsholdet forbliver uafhængigt og objektivt.
5. Koncernrevisioner: Tæt koordinering med komponentrevisorerne sikrer, at kvalitetskravene overholdes i hele koncernregnskabet.

ISA 220 (RE) er en nøglestandard, der sikrer, at revisionsprocessen udføres med høj kvalitet og professionalisme. Standarden bidrager til at skabe tillid til regnskaberne og til de revisorer, der udfører arbejdet.

3.1.3.6 ISA220 (RE) i forbindelse med koncernregnskab og indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi

ISA 220 (RE) sikrer, at revisioner udføres med høj kvalitet og i overensstemmelse med alle krav. Når revisionsholdet omfatter revisorer fra flere enheder, er et højt niveau af samarbejde og ensartet kvalitet afgørende. Den opgaveansvarlige partner spiller en central rolle i denne proces og skal koordinere arbejdet samt holde tæt kontakt med revisorerne i de enkelte dele af koncernen. Dette skal sikre, at alle enheder lever op til de samme høje kvalitetsstandarder (jf. ISA 220 (RE), punkterne 2-11, og ISA 600 (RE), punkterne 16-17).

Forestil dig en koncern med hovedsæde i Danmark og komponenter i flere lande. Standarder og økonomiske krav vil variere fra land til land. ISA 220 (RE) kræver i sådanne tilfælde, at den opgaveansvarlige partner udvikler en klar revisionsstrategi med faste procedurer, der sikrer, at alle væsentlige risici identificeres og håndteres korrekt, uanset hvor komponenterne befinder sig. Partneren har ansvaret for, at alle enheder arbejder efter den samme strategi og opretholder et ensartet og højt kvalitetsniveau (jf. ISA 220 (RE), punkterne 4 og 6).

3.1.3.7 Kapitalandele uden bestemmende indflydelse og ISA 220 (RE)

Når kapitalandele uden bestemmende indflydelse indregnes til indre værdi, kræver det ofte komplekse vurderinger. ISA 220 (RE) er her særlig vigtig, da den opgaveansvarlige partner skal sikre, at revisionsholdet har den nødvendige viden og kompetence til at vurdere kapitalandelene korrekt. Hvis teamet ikke selv har tilstrækkelig ekspertise, anbefaler standarden, at eksterne eksperter inddrages for at sikre kvaliteten af arbejdet (jf. ISA 220 (RE), punkt 26).

Dokumentationens betydning

Dokumentation er en vigtig del af ISA 220 (RE), især i koncernrevisioner. Koncernrevisor har det endelige ansvar for det samlede arbejde, og revisionsholdet skal derfor dokumentere alle faser, herunder planlægning, vurderinger og beslutninger. Dette gør det muligt for interne og eksterne interessenter at gennemgå arbejdet og forstå processen (jf. ISA 220 (RE), punkt 41, og ISA 230, punkt 8).

Ved kapitalandele uden bestemmende indflydelse som skal indregnes til indre værdi, skal dokumentationen klart vise, hvordan værdiansættelsen er foretaget, og hvilke metoder der er anvendt. Dette sikrer gennemsigtighed og understøtter tilliden til revisionsprocessen.

Uafhængighed i revisionen

Som tidligere nævnt er uafhængighed en grundlæggende forudsætning for troværdigheden i revisionen. Dette er ligeledes relevant ved indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, hvor der kan være betydelige økonomiske skøn og usikkerheder. ISA 220 (RE) kræver, at den opgaveansvarlige partner løbende sikrer, at hele revisionsholdet opretholder uafhængighed. Som tidligere beskrevet, skal partneren håndtere eventuelle konflikter, der måtte opstå, og i visse tilfælde kan det være nødvendigt at fjerne en berørt medarbejder fra opgaven (jf. ISA 220 (RE), punkterne 16-17 og 19). At sikre uafhængighed er afgørende for, at revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse kan skabe den nødvendige tillid hos regnskabsbrugerne.

ISA 220 (RE) som støtte i komplekse revisioner

ISA 220 (RE) er en vigtig støtte i koncernrevisioner, især ved komplekse områder som kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi. Standarden sikrer en grundig og professionel tilgang til revisionen, så både virksomheden og regnskabsbrugerne kan have tillid til resultaterne. Ved at sikre klare strategier, tilstrækkelig dokumentation, adgang til ekspertise og uafhængighed på alle niveauer, bidrager ISA 220 (RE) til en effektiv og pålidelig revisionsproces.

3.1.4 Sammenfatning af relevante standarders rolle i revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse

Revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi kræver en struktureret og professionel tilgang baseret på de relevante ISA-standarder. ISA 315 (RE), ISA 330 og ISA 220 (RE) spiller en central rolle i at håndtere de udfordringer, revisor møder, når moderselskabets indflydelse på dets komponenter er begrænset.

Formålet med revisionen er at identificere og vurdere risici for væsentlig fejlinformation i regnskabet. ISA 315 (RE) kræver, at revisor opnår en dybdegående forståelse af både moderselskabet og datterselskaberne, deres økonomiske forhold og interne processer. Dette skaber grundlaget for at vurdere virksomhedens interne kontroller og anvendte regnskabsprincipper (jf. ISA 315, punkt 4 og 19).

ISA 330 fastlægger, hvordan revisor skal tilrettelægge og udføre revisionshandlinger, der adresserer de identificerede risici. Dette indebærer udførelse af tests og analyser for at samle revisionsbeviser, som er tilstrækkelige og relevante. Standarden stiller krav om, at revisor løbende vurderer de indsamlede beviser og justerer sin strategi, hvis nye oplysninger opstår (jf. ISA 330, punkterne 6 og 25-27).

ISA 220 (RE) fokuserer på kvalitetsstyring gennem hele revisionsforløbet. Den opgaveansvarlige partner har ansvaret for at sikre, at arbejdet udføres i overensstemmelse med relevante standarder. Der er også hans opgave at sikre at revisionsholdet arbejder uafhængigt og har de nødvendige kompetencer. Partneren skal sikre, at der er klare procedurer og tilstrækkelige ressourcer til rådighed, og overvåge kvaliteten af arbejdet i alle faser (jf. ISA 220 (RE), punkterne 6, 26 og 41).

De tre standarder er afgørende for at sikre en grundig og korrekt revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. ISA 315 (RE) hjælper revisor med at forstå de væsentlige forhold, der kan påvirke regnskabet. ISA 330 giver revisor redskaberne til at udføre passende revisionshandlinger, mens ISA 220 (RE) sikrer, at hele processen gennemføres med høj kvalitet og i overensstemmelse med standarderne.

Den strukturerede tilgang, som standarderne understøtter, er med til at sikre pålidelig finansiel rapportering. Dette styrker interessenternes tillid og beskytter deres interesser

ved at skabe gennemsigtighed og sikkerhed omkring kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

3.2 Kvalitetsstyring og ISQM1

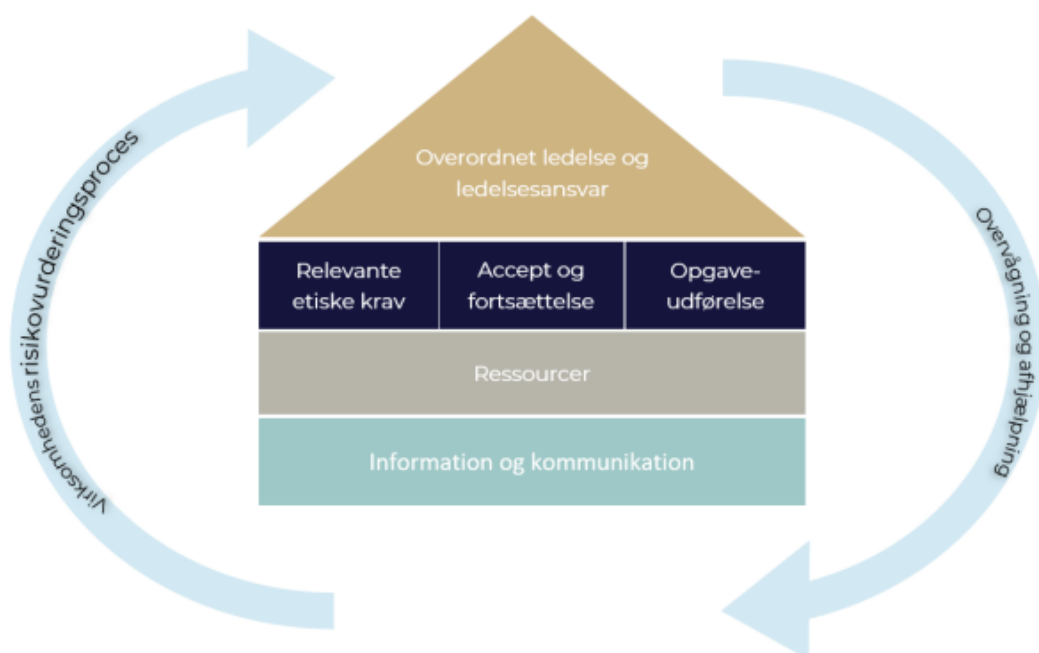
Virksomheder, der udfører revision og review af regnskaber, andre erklæringsopgaver med sikkerhed samt beslægtede opgaver, har tidligere været omfattet af ISQC 1.

I forbindelse med, at IAASB (International Auditing and Assurance Standards Board) har udstedt en ny kvalitetsstyringsstandard, International Standard on Quality Management 1 (ISQM 1), skulle revisionsvirksomheder implementere denne senest den 15. december 2022. Dette gælder for revisioner, der er påbegyndt denne dato eller senere, jf. ISA 220 (RE). Formålet med ISQM 1 er at give klare retningslinjer for kvalitetsstyring. Revisionsvirksomheder skal følge disse for at skabe og sikre et system, der opfylder kravene. Standarden sikrer, at virksomheden og dens medarbejdere lever op til faglige standarder og lovkrav. Dette skal sikre, at erklæringerne er både korrekte og pålidelige (jf. FSR: "Vejledning om implementering af de nye kvalitetsstyringsstandarder ISQM 1 og 2").

Implementeringen af ISQM 1 er med til sikre, at der i revisionsvirksomheden opretholdes et miljø, der bidrager til, at opgaver udføres med det rette kvalitetsniveau. Dette skal desuden sikre at kvalitetsniveau opretholdes for alle erklæringer, der afgives af revisionsvirksomheden.

Hertil styrker revisionsvirksomheder deres kvalitetsstyringssystem yderligere ved at tage højde for de forhold og risici, der gør sig gældende i virksomheden. ISQM 1 understreger, at ledelsen i revisionsvirksomheden har en central rolle i at sikre høj kvalitet (jf. FSR: "Vejledning om implementering af de nye kvalitetsstyringsstandarder ISQM 1 og 2").

ISQM 1 indeholder samlet set otte komponenter. Disse otte komponenter danner samlet grundlaget for de hovedområder, der findes i et kvalitetsstyringssystem. Samtidig omhandler ISQM 1 også de ansvarsområder, der påhviler revisionsvirksomheden i forbindelse med at etablere, implementere og anvende et kvalitetsstyringssystem ved revision og review af finansielle regnskaber.

Figur 2 - Komponenter (FSR: "Vejledning om implementering af de nye kvalitetsstyringsstandarder ISQM 1 og 2").

Ovenstående figur giver et overblik over, hvilke otte komponenter revisionsvirksomheden skal have implementeret i deres kvalitetsstyringssystem.

Risikovurderingsprocessen omfatter, at revisionsvirksomheden opnår en forståelse af egen virksomhed og herfra kan afklare, hvilke kvalitetsrisici der eksisterer. Revisionsvirksomheden kan herefter udarbejde og indføre procedurer, kontroller og politikker, der er målrettet de kvalitetsrisici, der er blevet identificeret (FSR: "Vejledning om implementering af de nye kvalitetsstyringsstandarder ISQM 1 og 2").

Overordnet ledelse og ledelsesansvar har, som tidligere nævnt, fået en mere fremtrædende betydning end tidligere. Komponenten danner rammerne for kvalitetsstyringssystemet og kulturen og værdierne i revisionsvirksomheden. Målet for området er at sikre, at ledelsen i revisionsvirksomheden aktivt viser og understreger virksomhedens engagement i at levere høj kvalitet gennem deres handlinger og adfærd. Samtidig skal de fremstå som troværdige repræsentanter for offentligheden. Området lægger vægt på "Tone at the top", da ledelsens adfærd kan have indvirkning på medarbejdernes forståelse og holdninger til at sikre høj kvalitet i forbindelse med arbejdsopgaver (ISQM 1, afsnit 28).

De etiske krav skal sikre, at virksomheden og medarbejderne forstår og følger reglerne. Det gælder især reglerne om uafhængighed. Dette kan sikres gennem undervisning og

ved, at der hvert år indhentes en skriftlig bekræftelse fra medarbejderne omkring overholdelse af de etiske krav (ISQM 1, afsnit 29).

Accept og fortsættelse af kundeopgaver kræver klare procedurer. Disse sikrer en grundig vurdering af både nye og eksisterende opgaver. Der skal indhentes dokumentation, som støtter vurderingen. Formålet er at sikre, at opgaverne udføres i overensstemmelse med lovgivning og standarder. Kundeaccept må ikke påvirkes af virksomhedens økonomiske eller operationelle prioriteter (ISQM 1, afsnit 30).

Opgavens udførelse skal sikre, at det tilknyttede revisionshold på opgaven, har den rette forståelse af det ansvar opgaven er omfattet af. Til dette skal virksomheden have etableret procedurer og processer, der sikrer en tilstrækkelig og hensigtsmæssig involvering fra den godkendte revisor og andre teammedlemmer, der er tilknyttet opgaven (ISQM 1, afsnit 31).

Ressourcer fremhæves i ISQM 1 som ikke kun omfatter menneskelige ressourcer, men også teknologiske og intellektuelle ressourcer. Menneskelige ressourcer dækker over:

- Rekrutteringsstrategi
- Bibeholdelse og videreudvikling af allerede ansatte medarbejdere
- Løbende træning samt feedback og evaluering for hver enkelt medarbejder omkring målopfyldelse.

Teknologiske ressourcer omfatter:

- Virksomhedens it-systemer og processer, der anvendes i kvalitetsstyringssystemet
- It-systemer, der anvendes i forbindelse med kundeopgaver og øvrige it-løsninger.

Intellektuelle ressourcer omfatter:

- Værktøjer
- Skriftlige politikker og metoder, som anvendes ved udførelse af opgaver, (for eksempel guidelines og standardiserede arbejdsdokumenter). (ISQM 1, afsnit 32).

Information og kommunikation omfatter:

- Deling af pålidelig og relevant information mellem virksomhedens ledelse og medarbejdere. Til denne deling kan virksomheden anvende eksempelvis deres intranet, men hvis der er tale om særlig vigtig information, bør dette nok deles på

anden vis. Dette kan eksempelvis være ved planlægningsmøder, webinarer eller kurser. Dette er smart fordi det sikres, at medarbejderne er fuldt oplyst (ISQM 1, afsnit 33).

Overvågning og afhjælpning omfatter: .

- At revisionsvirksomheden indfører en overvågnings- og afhjælpningsproces, som løbende gennemgår kvalitetsstyringssystemet for at sikre, at det lever op til de beskrevne krav
- At det sikrer en høj grad af sikkerhed samt opfylder kravene i ISQM 1.

Ved at opfylde kravene i ISQM 1 sikrer virksomheden samtidig overholdelse af de krav, der er opstillet i revisorlovgivningen om intern overvågning.

3.2.1 ISQM 1 i forbindelse med koncernregnskab og indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi

ISQM 1 kræver, at revisionsvirksomheder implementerer et kvalitetsstyringssystem for at minimere risici og håndtere forhold, der kan påvirke kvaliteten af deres arbejde. Kvalitetsstyringssystemet sikrer også, at revisionsvirksomheden og dens medarbejdere er indforståede med lovkrav og faglige standarder, og at virksomheden og dens medarbejdere opretholder en høj faglig standard og kvalitetsniveau. For koncernrevisor er det derfor vigtigt at sikre, at komponentrevisor har implementeret et tilstrækkeligt kvalitetsstyringssystem og har adresseret de væsentlige kvalitetsrisici i deres revisionsvirksomhed.

Koncernrevisor skal dokumentere, at komponentrevisor har implementeret dette og efterlever kravene. I forbindelse med fremsendelse af revisionsinstrukser, kan koncernrevisor opnå en bekræftelse fra komponentrevisor om, at de overholder kravene i ISQM 1.

Koncernrevisor har også mulighed for at fremskaffe gennemsigtighedsrapporter, som flere store og mellemstore revisionsvirksomheder udarbejder, og som er frit tilgængelige på internettet. Derudover offentliggør Erhvervsstyrelsen kvalitetskontroller, som de har foretaget af revisionsvirksomheder, og disse kan koncernrevisor også inkludere i dokumentationen vedrørende komponentrevisor.

Hvis koncernrevisor opdager, at komponentrevisor måske mangler et tilstrækkeligt kvalitetsstyringssystem, eller at der er kritik i den seneste kvalitetskontrol, skal koncernrevisor tage de nødvendige forholdsregler for den konkrete opgave og skærpe tilsynet på området. Bemærkninger i en kvalitetskontrol betyder dog ikke nødvendigvis, at komponentrevisor skal diskvalificeres alene på baggrund af dette (Interview med Lars Leopold bilag 2).

3.3 Former for kapitalandele

Kapitalandele defineres i årsregnskabsloven som enten andele i aktieselskaber (aktier), anpartsselskaber (anparter) eller andre virksomheders egenkapital. Der er følgende fire definitioner af kapitalandele: dattervirksomheder, kapitalinteresser, associerede virksomheder og fællesledede arrangementer. Fælles for kapitalandele er, at de behandles efter årsregnskabslovens §§ 36, 37, 41, 43a, 58, 58c og 97a samt definitionerne. Nedenfor er opstillet en tabel, som kort opsummerer de væsentligste karakteristika for de enkelte typer. Der vil yderligere blive gået i dybden med kapitalinteresser og associerede virksomheder grundet deres relevans i forbindelse med indregning til indre værdi af kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

Kapitalandel	Beskrivelse	Grad af indflydelse	%-vis stemmeandel (vejledende)
Dattervirksomheder	Er underlagt bestemmende indflydelse fra en modervirksomhed	Bestemmende indflydelse	Over 50 %
Kapitalinteresser	Formålet med besiddelsen er at fremme virksomhedens egne aktiviteter ved længere varende tilknytning til anden virksomhed, ved at råde ret over egenkapital i	Ingen betydelig indflydelse	20-50% af ejerandel, da kapitalinteresse ikke defineres på stemmeret.

	anden virksomhed. Retten over egenkapital formodes at være når rettigheden udgør minimum 20% af egenkapitalen i anden virksomhed.		
Associerede virksomheder	Virksomhed som ikke anses for dattervirksomhed, men som i hvilken anden virksomhed og dennes dattervirksomheder der besidder kapitalinteresser, samt har betydelig indflydelse på virksomhedens driftsmæssige og finansielle ledelse.	Betydelig indflydelse	Mellem 20-50%
Fællesledede arrangementer	En virksomhed, som ledes af virksomheden i samarbejde med en eller flere andre virksomheder	Fælles kontrol	Ingen bestemt ejerandel

Figur 3 – Former af kapitalandele – egen tilvirkning

3.3.1 Kapitalinteresser

Definitionen af en kapitalinteresse anses for at være, når en virksomhed og dens dattervirksomheder råder over egenkapitalen i en anden virksomhed, samt at formålet med besiddelsen er at fremme virksomhedens egne aktiviteter gennem en varig tilknytning til en anden virksomhed. Ved råderet over egenkapitalen i en anden virksomhed formodes det at være tilfældet, når råderetten udgør mindst 20%, for at

kapitalandelen kan anses som en kapitalinteresse. Definitionen "ret over egenkapitalen" skal i forbindelse med kapitalinteresser forstås bredt, da kapitalinteresser også kan omfatte rettigheder vedrørende kontrakter, som f.eks. andele i et interessentskab, udover ret over egenkapital i aktier eller anparter i kapitalselskaber. Ret over egenkapital tager ikke højde for stemmerettigheder, men kun for besiddelse af ejerandele. For kapitalinteresser har graden af indflydelse ingen betydning, hvorfor det kun vurderes relevant med faktiske ejerandele og ikke stemmerettigheder. Hertil kommer, at grænsen på de 20% ikke er en fastsat grænse, men blot en tommelfingerregel i forhold til, hvornår formålsskravet er opfyldt, som kan bekræftes eller afkræftes. Kan det dokumenteres, at formålet ikke er opfyldt, selvom der ejes over 20%, anses kapitalandelen ikke for en kapitalinteresse. Omvendt, hvis ejerandelen er under 20%, men formålet kan dokumenteres som opfyldt, kan kapitalandelen kategoriseres som en kapitalinteresse. Dokumentation skal være desto mere klar, desto mindre ejerandelen er, baseret på en konkret vurdering samt ledelsens hensigter med erhvervelsen.

Følgende forhold kan bekræfte, at erhvervelsen er foretaget af strategiske årsager for at fremme virksomhedens egne aktiviteter:

- Ejerskabet er baseret på strategiske valg.
- Virksomheden opnår en klar fordel i forbindelse med ejerskabet, baseret på den omsætning og de indkøb, virksomheden har i øvrigt.
- Virksomhedens aktivitet vil blive væsentligt negativt påvirket, hvis virksomheden ikke havde ejerskabet.

Definitionen af kapitalinteresser baseres også på en varig tilknytning, som følger definitionen af anlægsaktiver til vedvarende eje og brug. Varig tilknytning anses normalt for opfyldt ved en længerevarende tilknytning på minimum et til to år, men kan også baseres på følgende:

- Ledelsen har besluttet, at ejerskabet er af længerevarende karakter, eller
- der er en længerevarende aftale over en årrække, som virksomheden er bundet af.

Kapitalandelen kan kategoriseres som en kapitalinteresse, når både formålsskravet og kravet om længerevarende tilknytning er opfyldt. Hvis et af kravene ikke kan opfyldes,

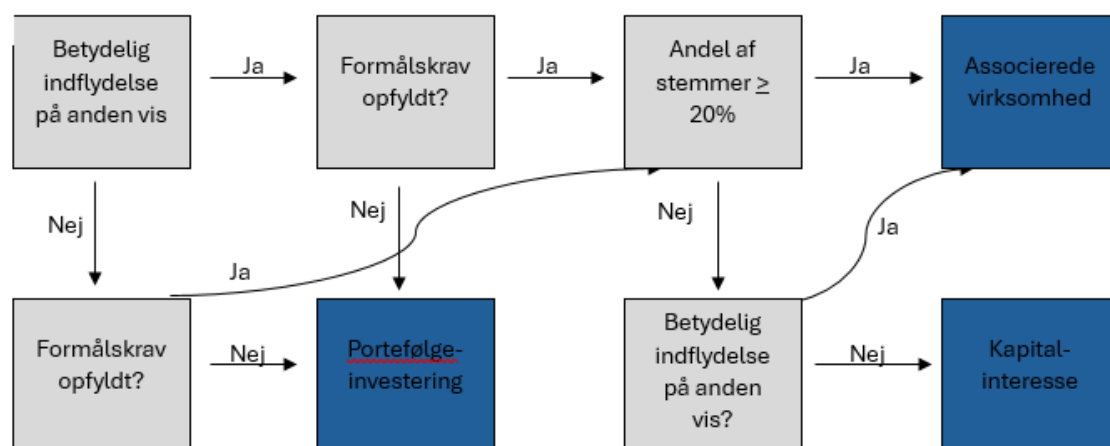
skal investeringen klassificeres som en porteføljeinvestering i regnskabet. (Erhvervsstyrelsen – Årsregnskabslovens bestemmelser om kapitalinteresser)

3.3.2 Associeret virksomhed

Definitionen af en associeret virksomhed anses ifølge årsregnskabsloven som en virksomhed, der ikke er en dattervirksomhed, men en virksomhed, hvor virksomheden og dens dattervirksomheder besidder kapitalinteresser og samtidig har betydelig indflydelse på den associerede virksomheds daglige ledelse inden for driftsmæssige og finansielle områder. Det formodes, at virksomheden har betydelig indflydelse, når den eller dens dattervirksomheder besidder 20% eller mere af stemmerettighederne. Besiddes der under 20%, anses virksomheden normalt ikke for at have betydelig indflydelse. Dette kan dog godt være tilfældet, hvis det kan dokumenteres, at virksomheden faktisk udøver betydelig indflydelse. En sådan betydelig indflydelse kan forekomme på en eller flere af følgende måder:

- Ret til at udpege bestyrelsesmedlemmer
- Mulighed for at ansætte personale til ledende stillinger
- Indflydelse på ledelsesbeslutninger og udlodninger
- Indflydelse på væsentlige transaktioner med den associerede virksomhed
- Mulighed for at dele central teknologisk information med den associerede virksomhed

Efter introduktionen af kapitalinteresser i årsregnskabsloven anses associerede virksomheder som en undergruppe tilhørende kapitalinteresser. Hvis virksomheden kun besidder kapitalandele i associerede virksomheder, skal de klassificeres i regnskabet som kapitalinteresser. Opdelingen af kapitalinteresser og associerede virksomheder i årsregnskabet finder sted, når virksomheden besidder både associerede virksomheder og kapitalinteresser.

Figur 4 – Klassifikation af kapitalandele – egen tilvirkning

3.3.3 Indregning af kapitalandele

Indregning af kapitalandele i dattervirksomheder, joint ventures, associerede virksomheder og kapitalinteresser er underlagt de generelle krav til indregning. Kapitalandelene kan indregnes, når det er vurderet sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilkomme virksomheden, samt at værdien af kapitalandelen kan måles pålideligt. Indregningen af kapitalandelen vil i de fleste tilfælde finde sted i forbindelse med overtagelsesdagen.

Fælles for alle kapitalandele er, at de ved første indregning måles til kostpris. Kostpris indeholder alle omkostninger, der er forbundet med anskaffelsen, eksempel udgifter til rådgivere. Det er ikke tilladt at medtage interne omkostninger, som har været i forbindelse med anskaffelsen, eksempel løn til medarbejdere. I nedenstående tabel er der oplyst, hvilke valgmuligheder der findes i henholdsvis koncernregnskabet og moderregnskabet for efterfølgende måling af kapitalandele.

	Koncernregnskab	Moderregnskab
Kapitalandele i dattervirksomheder	Fuld konsolidering	Hovedregel: Kostpris Alternativ 1: Indre værdi Alternativ 2: Dagsværdi
Kapitalandele i joint ventures	Indre værdi eller pro rata konsolidering	Hovedregel: Kostpris

		Alternativ 1: Indre værdi Alternativ 2: Dagsværdi
Kapitalandele i associerede virksomheder	Indre værdis metode	Hovedregel: Kostpris Alternativ 1: Indre værdi Alternativ 2: Dagsværdi
Kapitalandele i kapitalinteresser (uden betydelig indflydelse)	Hovedregel: Dagsværdi Alternativ 1: Kostpris Alternativ 2: Indre værdi	Hovedregel: Dagsværdi Alternativ 1: Kostpris Alternativ 2: Indre værdi

Figur 5 – Indregning af kapitalandele – egen tilvirkning

For opgavens relevans vil der blive gået i dybden med indregningsmetoden indre værdi, som jf. ovenstående tabel er indregningsmetode i koncernregnskabet for kapitalandele i associerede virksomheder, samt et alternativ til kapitalandele i kapitalinteresser uden betydelig indflydelse. Indre værdis metode er baseret på reglerne jf. IAS 28.

Efterfølgende måling ved indre værdi værdiregulerer kostprisen med den erhvervede forholdsmæssige andel af resultatet i den erhvervede virksomhed samt for andre reguleringer, der f.eks. kan være eliminering af koncerninterne avancer på sammenhandel, egenkapitaltransaktioner eller afskrivninger på goodwill. Det indregnede resultat skal i koncernregnskabets resultatopgørelse fremgå af en særskilt linje.

I forbindelse med, at der anvendes indre værdis indregningsmetode, skal der jf. årsregnskabsloven § 43 a, stk. 5, foretages reservebinding af nettoopskrivninger på en særskilt reserve over egenkapitalen. Reserven sikrer, at urealiserede indtægter fra kapitalandele ikke kan anvendes til at udlodde udbytter til virksomhedens ejere. Reserven anvendes som en nettoreserve, hvorved der ikke skal adskilles i den samlede nettoopskrivning, idet alle kapitalandele indgår under denne. Nettoreserven skal indregnes med et positivt beløb og kan derfor ikke indregnes med en samlet værdi under 0. Hvis den indregnede kapitalandel efter indre værdi er indregnet til under kostpris, vil denne lavere nettonedskrivning fragå i virksomhedens frie egenkapitalreserver.

Kapitalandele, der indregnes til indre værdi, er omfattet af konsolideringsprocessen. Grundet dette omfattes revisionsplanlægningen og udførelsen af ISA 600 (RE) og ISA

220 (RE). Uanset om der er tale om et årsregnskab eller et koncernregnskab, omfattes revisionen af kapitalandele, der indregnes til indre værdi, af revisionsstandarden ISA 600 (RE).

3.4 ISA 600 (RE)

ISA 600 (RE) har til formål at sikre en struktureret og risikobaseret tilgang til revision af koncernregnskaber. I dette afsnit er der fokus på samarbejdet mellem koncern- og komponentrevisor, væsentlighed og håndtering af komplekse koncernstrukturer, herunder kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

3.4.1 ISA 600 (RE): Formål og hovedændringer

ISA 600 (RE) er udviklet som en struktureret ramme til revision af koncernregnskaber. Formålet med standarden er at sikre, at revisionsprocessen gennemføres effektivt og lever op til internationale kvalitetsstandards (jf. ISA 600 (RE), punkt 3). Med mere komplekse koncernstrukturer og globale operationer er behovet for en systematisk tilgang blevet endnu vigtigere.

En af de mest markante ændringer i ISA 600 (RE) er introduktionen af en risikobaseret tilgang. Fokus er på at identificere de mest risikofyldte områder i koncernregnskabet og rette revisionsindsatsen mod netop disse områder. Tidligere kunne en mere generel tilgang betyde, at væsentlige risici blev overset. Nu skal koncernrevisor udarbejde en strategi, der dækker både moderselskabet og de enkelte komponenter (jf. ISA 600 (RE), punkterne 13 og 15).

Et andet vigtigt fokusområde er samarbejdet mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Tidligere har manglende kommunikation og koordinering skabt problemer og medført, at væsentlige risici ikke blev håndteret korrekt. ISA 600 (RE) sikrer nu tættere samarbejde mellem parterne og skaber dermed en mere grundig og effektiv revisionsproces (jf. ISA 600 (RE), punkt 13).

ISA 600 (RE) forstærker også kravene til revisionsbeviser. Koncernrevisor har ansvaret for at vurdere og sikre, at de modtagne oplysninger fra komponentrevisor er relevante og

af høj kvalitet. Dette skal sikre et regnskab, der giver et retvisende billede af koncernens økonomi uden væsentlige fejl (jf. ISA 600 (RE), punkt 51).

3.4.2 Nødvendigheden af opdateringen af ISA 600

Opdateringen af ISA 600 har været nødvendig for at adressere tidligere mangler og imødekomme kravene fra globalisering og teknologiske fremskridt. Den oprindelige standard var ikke altid tilstrækkelig detaljeret til at håndtere komplekse koncernstrukturer eller nye udfordringer som cybersikkerhed og databeskyttelse. De opdaterede retningslinjer sikrer, at disse risici nu kan håndteres effektivt.

En anden væsentlig forbedring er standardens globale anvendelighed. ISA 600 (RE) etablerer ensartede procedurer for koncernrevisioner på tværs af landegrænser, hvilket styrker interessenternes tillid til regnskabet. Det bidrager til at skabe et mere pålideligt og præcist billede af koncernens økonomi.

3.4.3 Risikobaseret tilgang i Revision

ISA 600 (RE) introducerer en ny og mere struktureret tilgang til revision af koncernregnskaber. Standarden hjælper revisorer med at fokusere på de mest kritiske risici, som ofte opstår i komplekse koncernstrukturer, hvor de enkelte komponenter kan have forskellige risikoprofiler. Med den opdaterede tilgang vurderer koncernrevisor først risici på koncernniveau. Denne top-down-metode sikrer, at indsatsen målrettes de områder, hvor risikoen for væsentlig fejlinformation er størst (jf. ISA 600 (RE), punkterne 23-24).

Et vigtigt element i ISA 600 (RE) er behovet for et tæt samarbejde mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Gennem bedre kommunikation og koordinering kan revisorerne opnå en fælles forståelse af revisionsmålene og de væsentlige risici, der knytter sig til de enkelte komponenter. Dette samarbejde er afgørende for, at hele koncernregnskabet bliver gennemgået grundigt, og for at sikre, at alle relevante risici bliver håndteret.

Dokumentation er også en vigtig del af ISA 600 (RE). Revisor skal nøje dokumentere sine vurderinger og beslutninger gennem hele revisionsprocessen. Dette skaber

gennemsigtighed og sikrer, at arbejdet lever op til de højeste kvalitetsstandarder. Samtidig giver det mulighed for at vise, hvordan alle væsentlige risici er blevet adresseret (jf. ISA 600 (RE), bilag A25).

Med denne risikobaserede tilgang gør ISA 600 (RE) det lettere for revisorer at navigere i de komplekse krav, der ofte følger med koncernrevisioner. Den nye ramme hjælper især med at håndtere udfordringerne ved kapitalandele uden bestemmende indflydelse og sikrer, at revisionsindsatsen bidrager til kvalitet og troværdighed i regnskaberne.

Planlægning: Hvem, hvad og hvor

ISA 600 (RE) kræver, at koncernrevisor nøje planlægger revisionsarbejdet for at sikre en effektiv og grundig proces. Det indebærer, at koncernrevisor besvarer tre centrale spørgsmål:

1. **Hvem:** Hvem skal udføre arbejdet? Dette handler om at sikre, at både koncern- og komponentrevisorer har de rette kvalifikationer og ressourcer.
2. **Hvad:** Hvad skal undersøges? Her er fokus på at identificere de områder, hvor risikoen for væsentlig fejlinformation er størst, og sikre, at de bliver grundigt undersøgt.
3. **Hvor:** Hvor skal indsatsen rettes? Indsatsen skal koncentreres om de dele af koncernen, hvor de væsentligste risici findes.

De følgende afsnit dykker vi ned i, hvordan disse spørgsmål bliver besvaret, og hvordan koncernrevisor kan bruge dem til at udarbejde en strategi, der sikrer en effektiv og målrettet revision af koncernregnskaber. Målet er en proces, der lever op til både internationale standarder og de højeste kvalitetskrav.

3.4.3.1 Fastlæggelse af ”Hvor”

Når koncernrevisor skal afgøre, hvor revisionsarbejdet skal fokuseres, starter processen med en grundig risikovurdering. Først og fremmest kræver det, at revisor opnår en dyb forståelse af koncernens samlede struktur og de specifikke processer i de enkelte komponenter. Formålet med denne analyse er at identificere de områder i

koncernregnskabet, hvor risikoen for væsentlig fejlinformation er størst, og hvordan denne risiko fordeler sig på tværs af koncernen. Denne vurdering hjælper revisor med at beslutte, hvilke dele af regnskabet der kræver ekstra opmærksomhed og detaljerede revisionshandlinger (jf. ISA 600 (RE), punkterne 33 og bilag A108-113).

Koncernrevisor skal især fokusere på områder, hvor regnskabsdata er særligt sårbare over for fejl og mangler. Det kan være tilfældet, hvis lokale processer er komplekse, eller hvis en bestemt komponent spiller en vigtig rolle i koncernens samlede regnskab. For eksempel kan en komponent i et marked med komplekse lovkrav indebære større risici, som kræver, at revisionsindsatsen målrettes disse faktorer.

Centralisering og decentralisering i regnskabsbehandling

Et afgørende element i beslutningen om, hvor revisionshandlingerne skal udføres, er om koncernen anvender centraliserede eller decentraliserede processer. Mange koncerner anvender shared service-centre (SSC) til at samle regnskabsdata fra flere komponenter. Hvis dataene behandles centralt, kan revisionsarbejdet også udføres samlet af et centralt revisionsteam. Eksempelvis kan et SSC håndtere bogføring, finansiell rapportering eller konsolidering af data for hele koncernen, hvilket gør det muligt at reducere antallet af separate lokale revisioner og samtidig opretholde ensartethed og kvalitet (jf. ISA 600 (RE), bilag A8 og A99-102).

I koncerner med decentraliserede processer, hvor hver komponent har sine egne systemer og rutiner, eller når lokale lovkrav gør det nødvendigt, kan det være påkrævet at udføre separate revisioner på komponentniveau. Her bliver lokale komponentrevisorer centrale aktører i at sikre, at særlige risici forbundet med individuelle komponenter adresseres korrekt. For eksempel kan en komponent, der opererer under unikke lovkrav eller særlige skatteforhold, kræve målrettede revisionshandlinger for at sikre overholdelse af gældende regler (jf. ISA 600 (RE), punkt A130).

It-strukturens betydning for revisionsindsatsen

Koncernens it-struktur spiller også en vigtig rolle i fastlæggelsen af, hvor revisionsindsatsen skal rettes. I koncerner med centralt organiserede it-systemer kan et centralt it-revisionsteam gennemgå generelle it-kontroller for alle komponenter. Denne tilgang kan ofte erstatte separate it-revisioner i de enkelte enheder. Men hvis koncernen anvender både centrale og lokale systemer, bliver arbejdet mere komplekst og kræver tæt koordinering mellem centrale og lokale revisionsteams for at sikre, at alle risici afdækkes (jf. ISA 600 (RE), bilag A97).

Geografiske og historiske faktorer

Geografiske forskelle mellem komponenter er en anden vigtig faktor. Komponenter i områder med mindre gennemsigtige regnskabsstandarder eller med tidligere problemer med regeloverholdelse kræver ofte større revisionsindsats. Koncernrevisor kan i sådanne tilfælde allokere ekstra ressourcer til at dække specifikke risici og sikre, at regnskabsdataene er præcise og i overensstemmelse med kravene.

Tidligere revisionsdata er også afgørende. Hvis en komponent tidligere har haft væsentlige fejl i regnskabet, bør dette påvirke revisionsindsatsen. Ved at trække på tidligere erfaringer kan revisor styrke risikovurderingen og målrette arbejdet der, hvor indsatsen gør størst nytte (jf. ISA 600 (RE), bilag A21).

Effektivitet gennem målrettet indsats

Fastlæggelsen af "hvor" revisionsindsatsen skal placeres kræver en analytisk tilgang, der tager højde for koncernens kompleksitet, processer og risici. Ved nøje at vurdere og prioritere de mest risikofyldte områder kan revisor sikre en effektiv og målrettet indsats. Dette bidrager til at opnå tilstrækkelige og relevante revisionsbeviser, der understøtter koncernens regnskabsaflæggelse og skaber værdi der, hvor det har størst betydning.

3.4.3.2 Fastlæggelse af ”Hvad”

Når koncernrevisor har besluttet, ”hvor” revisionsarbejdet skal fokuseres, er næste skridt at afgøre, hvad der konkret skal undersøges i de valgte komponenter. Denne beslutning er central for at målrette revisionen mod de områder, hvor risikoen for væsentlige fejl er størst, og sikre, at koncernregnskabet bliver så præcist som muligt.

ISA 600 (RE) kræver, at revisionshandlingerne tilpasses de specifikke risici og kompleksiteter for hver enkelt komponent. Formålet er at afdække relevante risici og sikre, at arbejdet lever op til de højeste kvalitetsstandarder (jf. ISA 600 (RE), punkt 15).

Revisionsindsatsen kan opdeles i tre hovedkategorier af handlinger, som koncernrevisor kan vælge afhængigt af risiciene i de enkelte komponenter:

1. Fuld revision af hele komponentens regnskab
2. Målrettede handlinger for specifikke regnskabsposter
3. Skræddersyede handlinger for unikke eller komplekse risici

Fuld revision af hele komponentens regnskab

Denne tilgang anvendes, når en komponent har en væsentlig indflydelse på koncernens samlede regnskab, eller når risiciene er bredt fordelt på tværs af regnskabsposter. Revisor udfører her en grundig gennemgang af alle væsentlige regnskabsposter som omsætning, omkostninger, aktiver og gæld. Et eksempel kunne være en stor kapitalandel, der bidrager betydeligt til koncernens omsætning. Her er en fuld gennemgang nødvendig for at sikre, at der ikke opstår fejl, som kan påvirke koncernens regnskab negativt (jf. ISA 600 (RE), punkt 17).

Målrettede handlinger for specifikke regnskabsposter

Hvis risiciene er koncentreret om bestemte regnskabsposter, kan revisor fokusere indsatsen på disse områder. Eksempelvis kan beholdninger eller omsætning være særligt udsatte, hvis der tidligere er identificeret fejl. Her vil revisor udføre detaljerede analyser og tests for at sikre, at der er tilstrækkelige revisionsbeviser for deres korrekthed, mens

mindre risikofyldte poster får mindre opmærksomhed. Denne tilgang sparer ressourcer og tid uden at gå på kompromis med kvaliteten (jf. ISA 600 (RE), punkt 18).

Skræddersyede handlinger for unikke eller komplekse risici

Nogle komponenter kan indebære unikke risici, der kræver en særlig tilgang. For eksempel kan ejendomsaktiver variere i værdi afhængigt af markedsforhold og vurderingsmetoder. Her kan revisor vælge at inddrage en specialist for at sikre, at værdien er korrekt og i overensstemmelse med gældende regler. Hvis en komponent har en større ejendomsportefølje, kan en ekspertvurdering være nødvendig for at bekræfte, at værdierne er rapporteret korrekt (jf. ISA 600 (RE), bilag A36).

Konsistens og variation på tværs af komponenter

Revisor skal også vurdere, om regnskabspraksis er konsistent mellem koncernens komponenter. Hvis komponenterne anvender ensartede processer og kontroller, kan revisionen i høj grad standardiseres og udføres centralt. Hvis der derimod er variationer (for eksempel som følge af forskellige nationale krav) kræves en fleksibel tilgang, hvor revisionen tilpasses de individuelle komponenters særlige forhold (jf. ISA 600 (RE), punkt 19).

Historiske udfordringer og kendte risici

Tidligere erfaringer spiller en vigtig rolle i beslutningen om, hvad der skal undersøges. Hvis en komponent tidligere har haft problemer med varelageropgørelser eller kreditrisici, bør revisor overveje at styrke indsatsen på disse områder. Ved at fokusere på kendte risikoområder kan revisor minimere risikoen for gentagne fejl og sikre en stærkere og mere præcis revision (jf. ISA 600 (RE), bilag A42).

Effektiv og målrettet revision

Fastlæggelsen af ”hvad” der skal undersøges, er afgørende for at skabe en målrettet og effektiv revisionsindsats. Ved nøje at identificere de specifikke poster og risici, der kræver opmærksomhed, kan koncernrevisor sikre, at revisionen er grundig og pålidelig. Dette bidrager til, at koncernregnskabet præsenterer et retvisende billede af virksomhedens økonomiske situation og styrker interessenternes tillid.

3.4.3.3 Fastlæggelse af ”hvem”

Når koncernrevisor har fastlagt, ”hvor” og ”hvad” der skal undersøges, er næste skridt at afgøre, hvem der skal udføre revisionsarbejdet. Valget af de rette revisionsressourcer er afgørende for kvaliteten af de opnåede revisionsbeviser. ISA 600 (RE) pålægger koncernrevisor ansvaret for at sikre, at arbejdet udføres af kvalificerede og kompetente revisorer, uanset om det er interne eller eksterne aktører, der udfører opgaven (jf. ISA 600 (RE), punkterne 3 og 6-7).

Valg af revisionsressourcer

Afhængigt af opgavens omfang og kompleksitet kan koncernrevisor vælge mellem forskellige typer revisionsressourcer, herunder centrale revisionsteams, lokale komponentrevisor eller specialister. Beslutningen afhænger af de specifikke risici og de nødvendige kompetencer til at håndtere disse effektivt (jf. ISA 600 (RE), punkt 37).

Centrale revisionsteams

I store koncerner, hvor funktioner som bogføring og konsolidering er centraliseret, kan centrale revisionsteams håndtere revisionen af standardiserede processer. Disse teams har ofte dybdegående indsigt i koncernens systemer og metoder, hvilket gør det muligt at opnå ensartede og effektive revisionshandlinger.

Eksempel: I en koncern, hvor et SSC håndterer bogføring for flere komponenter, kan et centralt revisionsteam udføre revisionen samlet. Dette sikrer, at de samme processer ikke

revideres flere gange i forskellige komponenter, hvilket sparer tid og ressourcer (jf. ISA 600 (RE), bilag A8).

Komponentrevisor

Når processerne i de enkelte komponenter er decentrale, eller når lokale forhold medfører særlige risici, er det relevant at inddrage lokale komponentrevisor. Disse revisorer har kendskab til lokale love, regnskabsstandarder og markedsforhold, som kan påvirke komponentens regnskab.

Eksempel: Hvis en komponent opererer i et land med særlige moms- eller skatteregler, kan lokale revisorer sikre, at revisionen afspejler disse krav korrekt. Samtidig skal koncernrevisor sikre, at arbejdet udføres i overensstemmelse med koncernens standarder. Dette kræver klare instrukser og løbende dialog med komponentrevisor for at sikre en ensartet kvalitet (jf. ISA 600 (RE), bilag A10-11 og A78-87).

Specialister

I situationer, hvor revisionen kræver særlige kompetencer, kan det være nødvendigt at inddrage specialister. Dette kan være relevant ved komplekse skatteforhold, avancerede it-systemer eller juridiske spørgsmål. Specialisterne bidrager med ekspertise, der sikrer, at komplekse områder bliver håndteret korrekt og i overensstemmelse med gældende regler.

Eksempel: En koncern med en stor ejendomsportefølje kan inddrage en ejendomsvurderingsekspert for at sikre, at værdien af ejendommene er korrekt ansat og dokumenteret i regnskabet. Det er dog koncernrevisors ansvar at sikre, at specialistens arbejde understøtter kvalitetskravene i revisionen (jf. ISA 600 (RE), bilag A67).

Koordination og ledelse

En effektiv koordination mellem alle involverede revisionsressourcer er essentiel. ISA 600 (RE) kræver, at koncernrevisor opbygger en struktur, der muliggør tæt samarbejde

mellem centrale teams, lokale revisorer og specialister. Dette omfatter klare kommunikationskanaler, fælles mål og løbende overvågning af det udførte arbejde (jf. ISA 600 (RE), punkterne 21-22).

Eksempel: Hvis komponenter i en koncern er spredt over flere lande med forskellige revisionsfirmaer, kan koncernrevisor arrangere regelmæssige statusmøder for at dele opdateringer og sikre en fælles forståelse af de overordnede revisionsmål.

Ensartethed og kvalitet

Det er koncernrevisors ansvar at sikre, at alle revisionsressourcer arbejder i overensstemmelse med de fastsatte standarder. Dette kræver en præcis opfølgning og overvågning for at sikre, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og relevant, uanset hvilke revisionshold der er involveret.

Ved at vælge de rette personer og teams, der skal udføre arbejdet, og ved at koordinere deres indsats effektivt, sikrer koncernrevisor, at revisionsindsatsen opfylder kravene i ISA 600 (RE) og bidrager til en korrekt og pålidelig revision af koncernens regnskab.

3.4.3.4 Sammenhæng mellem risikobaserede tilgang og revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse indregnet til indre værdi

ISA 600 (RE) introducerer en risikobaseret tilgang, der hjælper koncernrevisor med at fokusere på de mest kritiske risici. Dette er særligt vigtigt i komplekse koncernstrukturer, hvor kapitalandele uden bestemmende indflydelse indregnes til indre værdi. Ved at identificere og prioritere de væsentligste risikoområder sikrer standarden en mere målrettet og effektiv revision.

En central del af ISA 600 (RE) er kravet om tæt samarbejde mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Dette samarbejde er afgørende for at sikre en ensartet revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Gennem tæt kommunikation kan revisorerne opnå en fælles forståelse af de relevante risici og sikre, at værdiansættelsen afspejler den indre værdi korrekt. Dette er særligt vigtigt i forhold til kapitalandele, hvor

præcise skøn og vurderinger spiller en central rolle (jf. ISA 600 (RE), punkterne 17 og 40).

Dokumentation er en anden vigtig del af ISA 600 (RE). Koncernrevisor skal nøje dokumentere de vurderinger og beslutninger, der ligger til grund for revisionen af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Denne dokumentation sikrer, at værdiansættelsen til indre værdi understøttes af tilstrækkelige og relevante revisionsbeviser. Samtidig sikrer den, at alle kvalitetskrav overholdes. Grundig dokumentation bidrager ikke kun til præcision, men også til transparens, hvilket styrker tilliden til koncernregnskabet's nøjagtighed og troværdighed (jf. ISA 600 (RE), punkt 47).

Sammenfattende giver ISA 600 (RE) koncernrevisor en metode til revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Den risikobaserede tilgang sikrer, at revisionen bliver mere præcis og målrettet. Ved at kombinere en systematisk risikovurdering, tæt samarbejde og grundig dokumentation understøtter standarden en korrekt indregning af kapitalandele til indre værdi. Resultatet er et koncernregnskab, der både er nøjagtigt og i overensstemmelse med internationale standarder.

3.4.4 Væsentlighed

Væsentlighed spiller en afgørende rolle i koncernrevisioner, hvor mange komponenter og risici samles i ét regnskab. For at sikre kvalitet og præcision fastlægger ISA 600 (RE) klare retningslinjer for væsentlighedsniveauer, der hjælper revisor med at fokusere på de mest kritiske områder. Revisor skal vurdere, hvilke fejl eller udeladelser der kan påvirke regnskabsbrugernes opfattelse af regnskabet, og sikre, at væsentlighedsniveauerne afspejler både økonomiske og kvalitative forhold (jf. ISA 600 (RE), punkt 5).

Væsentlighedsniveauer i koncernrevision

I koncernrevision arbejdes der med to niveauer af væsentlighed: ét for koncernen som helhed og ét for de enkelte komponenter.

På koncernniveau fastsættes væsentligheden som en procentdel af en væsentlig finansiel indikator, eksempel omsætning, resultat eller aktiver. Dette niveau bruges som en

målestok til at identificere de mest kritiske områder og sikre, at revisionsindsatsen fokuseres, hvor der er størst risiko for væsentlig fejlinformation (jf. ISA 600 (RE), punkt 11).

I det nedenstående eksempel er totale aktiver valgt som benchmark. Det kan være en god ide at lade lidt ”luft” være mellem det beregnede væsentlighedsniveau sammenlignet med det valgte. Dette kan være en fordel hvis de endelige tal afviger fra det som var forventet.

Fastsættelse af væsentlighedsniveau for koncernregnskabet							
Regnskabstal for koncern	Beløb	Min (%)	Max (%)	Nedre værdi	Øvre Værdi	Valgt	
Total aktiver	250.000.000	1%	3%	2.500.000	7.500.000	Ja	
Omsætning	125.000.000	1%	3%	1.250.000	3.750.000	Nej	
Resultat før skat	25.000.000	5%	10%	1.250.000	2.500.000	Nej	
Egenkapital	100.000.000	3%	5%	3.000.000	5.000.000	Nej	
Gennemsnit af valgte værdier				2.500.000	7.500.000		
Væsentlighedsgrænse for koncernen:				Året			
Væsentlighedsniveau ved konklusion				6.000.000			
Væsentlighedsniveau ved Udførsel (60-85%)			85%	5.100.000			
Grænse for hvornår fejl noteres (3-5 %)			5%	300.000			

Figur 6 – Fastsættelse af væsentlighedsniveauet for koncernregnskabet – egen tilvirkning

Herefter skal væsentlighedsniveauet på komponentniveau fastlægges. Dette gøres individuelt og der tilpasses efter specifikke risici i hver komponent. For komponenter med højere risikoprofil anvendes lavere væsentlighedsniveauer for at reducere risikoen for, at små fejl i flere komponenter tilsammen fører til væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet (jf. ISA 600 (RE), bilag A116).

Fordeling af væsentlighedsniveau ved udførelsen på betydelige komponenter							
Navn	Gruppe	Betydelig komponent	Totale aktiver	Benchmark anvendt i beregning	% af koncern benchmark	Væsentlighedsniveau ved udførsel (beregnet) (Kvadratrods metoden)	Væsentlighedsniveau ved udførsel (fastsat)
Irene og Torben Holding	MS	Ja	50.000.000	50.000.000	20%	2.280.789	1.275.000
Irene 1	TIL	Ja	50.000.000	50.000.000	20%	2.280.789	2.000.000
Torben 1	TIL	Ja	10.000.000	10.000.000	4%	1.020.000	1.250.000
Irene 2	TIL	Ja	10.000.000	10.000.000	4%	1.020.000	800.000
Torben 2	TIL	Ja	60.000.000	60.000.000	24%	2.498.480	2.250.000
Irene 3	TIL	Nej	10.000.000	-	0%	-	-
Torben 3	TIL	Nej	10.000.000	-	0%	-	-
Irene 4	KAP	Ja	50.000.000	50.000.000	20%	2.280.789	1.500.000
Torben 4	ASS	Ja	50.000.000	50.000.000	20%	2.280.789	1.000.000
Irene 5	ASS	Nej	10.000.000	-	0%	-	-
Torben 5	KAP	Nej	750.000	-	0%	-	-
Irene 6	KAP	Nej	500.000	-	0%	-	-
Total			311.250.000	280.000.000		13.661.636	10.075.000
Forskel mellem benchmarket for koncernen og opsummering af komponenterne i alt							
			- 61.250.000	- 30.000.000			
Begrundelse for de anvendte benchmark og fastsættelsen af væsentlighedsniveauerne for koncernrevision:							
Væsentlighedsniveauet på koncernniveau, herunder niveauet under selve udførelsen, fastsættes på baggrund af en professionel vurdering. Niveauet genovervejes løbende i takt med revisionens fremdrift. Der er ikke identificeret særlige grupper af transaktioner, balanceposter eller oplysninger, som vurderes at være særligt følsomme for regnskabsbrugernes økonomiske beslutninger. Derfor er der alene fastsat et							
Forklaring på forskel mellem benchmarket for koncernen og opsummeringen af komponenterne i alt:							
Forskellen mellem koncerntal og sum af benchmark på komponenterne skyldes interne eliminerings.							

Figur 7 – Fordeling af væsentlighedsniveau ved udførelsen på betydelige komponenter - egen tilvirkning

I det ovenstående eksempel er der en forskel mellem totale aktiver for koncernen og samlet for komponenterne på minus 61.250.000 kr. (250.000.000-311.250.000). Dette kan bestå af eliminerings af aktiver som eksempelvis mellemregninger på tværs af selskaberne, som der også er beskrevet i teksten.

Kapitalandele uden bestemmende indflydelse: Særlige udfordringer

Kapitalandele uden bestemmende indflydelse, som indregnes til indre værdi, kræver særlig opmærksomhed. Når der er mange små kapitalandele uden bestemmende indflydelse, kan de tilsammen have en betydelig økonomisk effekt på koncernregnskabet. Værdiansættelsen kan dog være usikker, da den ofte afhænger af skøn og estimerede

faktorer. I sådanne tilfælde kræver ISA 600 (RE), at revisor anvender et lavt væsentlighedsniveau for at sikre, at selv mindre fejl i vurderingen ikke fører til store afvigelser i regnskabet (jf. ISA 600 (RE), bilag A30-32).

For kapitalandele uden bestemmende indflydelse, der har stor økonomisk betydning, er præcise vurderinger afgørende. Selv små udsving i indre værdi kan påvirke regnskabets troværdighed, hvorfor revisionen af disse poster kræver særlig omhu.

Under afsnit 4.4 er der lavet eksempler på hvordan væsentlighedsniveauer for kapitalandele uden bestemmende indflydelse kan opgøres, når det ikke er lykket at få tavshedspligten opløftet.

Kvalitative faktorer og tidligere erfaringer

Ud over økonomiske forhold spiller kvalitative faktorer en væsentlig rolle i fastlæggelsen af væsentlighed. En komponent, der tidligere har haft betydelige fejl eller kontrolmangler, kræver ofte et lavere væsentlighedsniveau, selvom dens økonomiske vægt i koncernen er begrænset. Dette gælder især for komponenter med vigtige kapitalandele uden bestemmende indflydelse, hvor præcise vurderinger af indre værdi er afgørende (jf. ISA 600 (RE), bilag A47).

Revisor kan også vælge at fokusere på specifikke regnskabsposter, der er særligt vigtige for ledelsen eller regnskabsbrugerne. Disse poster kræver ofte en grundig gennemgang, selv hvis de ikke overstiger det generelle væsentlighedsniveau.

Dokumentation og justering

ISA 600 (RE) kræver, at koncernrevisor nøje dokumenterer, hvordan væsentlighedsniveauerne er fastlagt og anvendt. Dokumentationen skal dække både det samlede koncernniveau og de enkelte komponentniveauer. Hvis der under revisionsprocessen opdages nye risici – f.eks. fejl eller kontrolmangler – skal væsentlighedsniveauerne justeres for at sikre, at alle væsentlige risici bliver adresseret (jf. ISA 600 (RE), bilag A55).

Eksempel: Væsentlighed i praksis

Forestil dig en koncern, hvor én stor komponent står for 70 % af omsætningen, mens en mindre komponent kun bidrager med 5 %. Det økonomiske væsentlighedsniveau for den store komponent vil ofte være højere, da dens økonomiske betydning er større. Men hvis den mindre komponent opererer i et marked med høj usikkerhed, kan det være nødvendigt at fastsætte væsentlighedsniveauet lavere for at sikre, at selv små fejl i den mindre komponent fanges.

For kapitalandele uden bestemmende indflydelse er præcis indregning af indre værdi afgørende. Ved at anvende et lavt væsentlighedsniveau for disse poster minimerer revisor risikoen for, at fejl i vurderingen påvirker koncernens regnskab negativt.

Sammenfatning

Fastlæggelse af væsentlighed er en central del af koncernrevisionen og kræver, at revisor balancerer økonomiske og kvalitative faktorer. ISA 600 (RE) sikrer, at væsentlighedsniveauerne fastsættes med fokus på de mest kritiske områder og justeres løbende efter behov. Denne tilgang gør det muligt at levere en revision, der giver et præcist og troværdigt billede af koncernens økonomiske status.

3.4.5 Involvering af komponentrevisor tidligt i processen

Tidlig inddragelse af komponentrevisorer, som beskrevet i ISA 600 (RE), er en afgørende faktor i en succesfuld koncernrevision. Ved at involvere komponentrevisor tidligt i processen får koncernrevisor direkte adgang til lokal indsigt i risici og forhold, der kan påvirke revisionen. Denne tidlige inddragelse sikrer en dybere forståelse af lokale regnskabspraksisser og lovkrav, så potentielle risici for væsentlig fejlinformation kan identificeres allerede fra begyndelsen.

Lokalkendskab som styrke

Når komponentrevisorer deltager i planlægningsfasen, kan de levere værdifuld information om "hvor", "hvad" og "hvem" der bedst kan varetage de nødvendige revisionshandlinger. Komponentrevisorernes lokalkendskab kan f.eks. være afgørende for at identificere specifikke risikoområder i regnskabet, der kræver øget opmærksomhed. Samtidig fremmer tidlig inddragelse en bedre koordinering mellem de centrale og lokale revisionshold, hvilket reducerer risikoen for misforståelser og forsinkelser senere i processen.

Tilpasning til lokale forhold

Komponentrevisorernes indgående viden om lokale love, økonomiske forhold og praksisser hjælper koncernrevisor med at justere revisionsstrategien, så alle væsentlige risici dækkes effektivt fra start. Denne fleksible tilgang sikrer, at revisionshandlingerne er tilpasset de enkelte komponenters særlige omstændigheder, hvilket forbedrer både kvaliteten og effektiviteten af revisionsarbejdet.

Eksempel: En koncern med komponenter i flere lande kan drage stor fordel af tidlig inddragelse af lokale revisorer. Lokale revisorer har typisk dyb indsigt i nationale regnskabsstandarder og lovkrav, som kan variere betydeligt mellem landene. Ved at inddrage denne ekspertise i planlægningsfasen kan revisionsstrategien tilpasses, så den imødekommer de enkelte landes særlige krav. Dette mindsker risikoen for forsinkelser og behov for ekstra revisionsarbejde senere i processen.

Klar kommunikation og koordination

Et andet væsentligt aspekt ved tidlig inddragelse er, at komponentrevisorerne får en bedre forståelse af koncernrevisors overordnede strategi og mål. Når roller og ansvar defineres klart allerede i planlægningsfasen, bliver det lettere at koordinere opgaverne mellem koncern- og komponentrevisorerne. Dette sikrer, at komponentrevisorernes arbejde udføres i tråd med koncernrevisors krav og forventninger, hvilket styrker kvaliteten af det samlede revisionsarbejde.

Fordele ved tidlig inddragelse

Tidlig inddragelse af komponentrevisorer skaber en række fordele, herunder:

1. **Forbedret risikostyring:** Lokalkendskab hjælper med at identificere og adressere væsentlige risici tidligt i processen.
2. **Effektiv koordinering:** Klare rammer for roller og ansvar sikrer et gnidningsfrit samarbejde mellem de centrale og lokale revisionshold.
3. **Målrettet revision:** Revisionsstrategien tilpasses de lokale forhold, hvilket øger relevansen og kvaliteten af det udførte arbejde.
4. **Reduktion af forsinkelser:** Ved at planlægge ud fra lokale krav og praksisser mindskes risikoen for uforudsete problemer, der kan påvirke tidsplanen.

Tidlig inddragelse af komponentrevisorer er en nøgelfaktor for en effektiv og velkoordineret koncernrevision. Denne praksis giver koncernrevisor adgang til uvurderlig lokal viden og ekspertise, hvilket gør det muligt at målrette revisionsindsatsen og sikre en mere præcis og pålidelig revision. Ved at fokusere på tæt samarbejde og tilpasning til lokale forhold styrkes både kvaliteten og troværdigheden af det samlede koncernregnskab.

3.4.6 Opgaveteam i koncernrevision

I forbindelse med koncernrevisioner er det afgørende at have et velfungerende opgaveteam, da arbejdet ofte kræver samarbejde mellem forskellige revisionsressourcer og kompetencer. Ifølge ISA 600 (RE) omfatter opgaveteamet alle revisorer, der bidrager til revisionen af koncernregnskabet, herunder både koncernrevisor og de involverede komponentrevisorer (jf. ISA 600 (RE).10).

Et effektivt opgaveteam kræver tæt samarbejde for at sikre, at revisionsarbejdet udføres i overensstemmelse med de fastlagte standarder. Dette indebærer, at teamets medlemmer (uanset deres geografiske placering) arbejder ud fra fælles principper og har en ensartet forståelse af risici og mål (jf. ISA 600 (RE).12). Koncernrevisor bærer ansvaret for

ledelsen af teamet og skal sikre, at kommunikationen mellem teamets medlemmer forløber effektivt og klart gennem hele revisionsprocessen.

Derudover skal opgaveteamets struktur og rollefordeling være tydeligt defineret for at sikre stærk koordinering. Koncernrevisor skal vurdere, om alle deltagere har de nødvendige kompetencer og ressourcer til at udføre deres opgaver korrekt. Dette er essentielt for at opnå en revision, der både lever op til kvalitetskravene og overholder bestemmelserne i ISA 600 (RE) (jf. ISA 600 (RE).15).

3.4.7 Kommunikation i forbindelse med koncernrevision og koncernrevisors ansvar

Løbende kommunikation spiller en central rolle i koncernrevisionen og er en nøgleopgave for koncernrevisor. ISA 600 (RE) understreger vigtigheden af struktureret informationsdeling og interaktion mellem koncern- og komponentrevisorer for at sikre en samlet tilgang til revisionsarbejdet (jf. ISA 600 (RE).17).

Koncernrevisor skal etablere klare kommunikationskanaler for at sikre, at instruktioner om strategi, risikovurdering og revisionsmål når frem til komponentrevisorerne. Derudover skal der være en struktur for regelmæssige møder og opdateringer, så teamet kan drøfte væsentlige risici og sikre fælles forståelse. Dette gør det muligt for koncernrevisor at tilpasse strategien i tilfælde af nye udfordringer eller risici (jf. ISA 600 (RE).20).

En del af kommunikationsansvaret indebærer overvågning af komponentrevisorerne arbejde. Koncernrevisor skal sikre, at resultater rapporteres rettidigt og lever op til kvalitetskravene. Dette kan indebære stikprøvekontrol af komponentrevisorerne arbejde og hurtig respons på fund, eksempelvis væsentlige afvigelser i interne kontroller. Effektiv kommunikation gør det muligt at håndtere risici og justere strategien undervejs (jf. ISA 600 (RE).23).

3.4.8 Fit for Purpose, skalerbarhed og fleksibilitet i ISA600 (RE)

ISA 600 (RE) er udviklet med en fleksibel og skalerbar tilgang, der gør den anvendelig i koncernrevisioner med varierende kompleksitet. Dette giver koncernrevisor mulighed for at tilpasse revisionsstrategien til den specifikke koncernstruktur, uanset om der er tale om en mindre national virksomhed eller en stor multinational koncern (jf. ISA 600 (RE).A1).

Standarden muliggør, at koncernrevisor kan justere instruktioner og revisionshandlinger baseret på de risici, der er forbundet med hver enkelt komponent. Denne skalerbare tilgang sikrer, at både simple og komplekse koncerner kan overholde kravene med de nødvendige ressourcer. For lavrisikokomponenter kan kravene opfyldes med færre revisionshandlinger, mens højrisikokomponenter kræver en tættere overvågning og mere omfattende samarbejde med komponentrevisorer (jf. ISA 600 (RE).10).

Med denne fleksibilitet kan ISA 600 (RE) understøtte, at revisionsopgaverne udføres effektivt og med høj kvalitet, uanset opgavens omfang eller kompleksitet. Standarden sikrer dermed, at revisionsindsatsen forbliver relevant og "fit for purpose" i alle typer af koncernstrukturer.

3.5 Uafhængighed og Principal-agent teorien

Revisors uafhængighed er en af grundværdierne i forbindelse med revisors udførelse af opgaver for virksomheder, hvor revisor afgiver en erklæring i form af revisionspåtegninger på regnskaber, revisors udtalelse om ledelsesberetninger samt andre opgaver og erklæringer jf. revisorloven § 1, stk. 2.

Revisors uafhængighed defineres i revisorloven § 24 og beskriver således, at opgaveteamet fra revisionsvirksomheden, der er tilknyttet den pågældende opgave, ikke kan deltage i virksomhedens beslutningstagning. Revisionsteamet skal forholde sig uafhængigt i hele opgaveperioden. Revisorloven § 24, stk. 2 definerer, at en revisor ikke anses for at være uafhængig, hvis revisor har direkte eller indirekte økonomisk interesse i virksomheden, et forretningsforhold eller et ansættelsesmæssigt eller andet forhold. Ydelser, der ikke er omfattet af revisorloven § 1, stk. 2, kan også skabe en indikation på manglende uafhængighed, hvis der fra tredjepart kan vækkes tvivl om dette. Hvis der fra

tredjeparts side kan vækkes mistanke, er revisor forpligtet til at fratræde opgaven (Revisorloven).

Revisors uafhængighed er hele tiden relevant i forbindelse med revisors udførelse af opgaver. Jf. revisorloven § 24, stk. 3, skal revisor sikre, at der ikke kan vækkes mistanke om selvrevision, partiskhed, egeninteresse, herunder nære personlige eller familiære relationer, eller intimidering. Revisor er forpligtet til at opstille sikkerhedsforanstaltninger for at minimere risikoen for disse trusler. Dette defineres i revisorloven § 24, stk. 5, som beskriver, at revisionsvirksomheder skal sikre, at opgaveteamet har dokumenteret de væsentlige trusler, der kan forekomme, for at sikre revisors og revisionsvirksomhedens uafhængighed (Revisorloven).

Revisorloven definerer direkte, at revisor er nødsaget til at sikre uafhængigheden i forbindelse med forbindelsen til virksomheden. Revisorer anses som offentlighedens tillidsrepræsentanter jf. revisorloven § 16, hvor revisor skal udføre god revisorskik, som omfatter, at revisor udviser integritet, professionel skepsis, fortrolighed, objektivitet, professionel kompetence, professionel adfærd samt fornøden omhu i forbindelse med udførelse af opgaverne. Titlen "offentlighedens tillidsrepræsentant" refererer til, at revisor agerer som troværdighedskilden mellem virksomheden og omverdenen ved at kontrollere og gennemgå regnskabet samt de omstændigheder og informationer, som regnskabet baseres på. Dette øger troværdigheden af virksomhedens finansielle oplysninger over for omverdenen, hvilket bekræftes gennem revisors revisionserklæring. Det overordnede mål er, at revisor kan bekræfte, at der er opnået høj grad af sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Revisor er offentlighedens sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlige fejl. På denne baggrund er revisor den eneste eksterne part, der kan gennemgå og modtage information, som danner grundlag for årsrapporten. Hvis revisor ikke overholder uafhængigheden, vil omverdenen miste tilliden til både regnskabet og revisors rolle i forhold til det reviderede regnskab (FSR: "Hvad er en revision?").

I forbindelse med revisors arbejde vedrørende værdiansættelse af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, der er revideret af ekstern revisor, er det grundlæggende for koncernrevisor at kunne bekræfte eller afkræfte komponentrevisors uafhængighed over for virksomheden, som koncernrevisors virksomhed ejer kapitalandele i. Som nævnt

tidligere fremgår det af ISA 220 (RE), at den opgaveansvarlige partner har gjort opgaveteamet opmærksomme på relevante etiske krav, som gælder for opgaven, samt sammensat et team, der er uafhængigt. Ved anvendelse af en ekstern revisors arbejde er den opgaveansvarlige partner også forpligtet til at sikre, at komponentrevisor ikke bryder med uafhængighedsprincippet (ISA 600(RE), A69).

Konstateres det i forbindelse med revisionen af ekstern revisors arbejde, at komponentrevisor ikke har overholdt uafhængigheden eller andre relevante etiske krav, og at bruddet ikke er blevet tilfredsstillende behandlet i overensstemmelse med gældende lovkrav, kan koncernrevisor ikke anvende den modtagne dokumentation til den pågældende revisionsopgave. Her vil koncernrevisor være nødsaget til at foretage egne revisionshandlinger (ISA 600 (RE), A70).

Et eksempel på overtrædelse af uafhængigheden fra komponentrevisor kan være, at koncernrevisor bliver opmærksom på, at komponentrevisor i forbindelse med revisionen af virksomheden har truffet ledelsesbeslutninger, hvilket vil være i strid med revisorloven § 24, stk. 1. Tilfældet kunne være i forbindelse med værdiansættelsen af en investeringsejendom, hvor revisor har assisteret med opgørelsen af værdien samt fastsat værdiansættelsen af ejendommen.

3.5.1 Agent principal teori

Principal-agent-teorien beskæftiger sig blandt andet med nytteværdien, der har til formål at sikre kontrol, en effektiv ledelse af virksomhedens drift samt korrekt regnskabsføring. Ifølge teorien kan revision i høj grad baseres på en ledelse, der har de nødvendige kvalifikationer og kompetencer til at varetage deres roller i virksomheden.

3.5.1.1 Koncernrevisor vs. Komponentrevisor

For koncernrevisor er det afgørende at opnå tilstrækkelig tillid til, at komponentrevisor har udført sit arbejde i overensstemmelse med god revisorskik, gældende lovgivning samt de relevante revisionsstandarder. Koncernrevisor, som har det overordnede ansvar for koncernregnskabet og dets regnskabsposter, skal sikre, at der opnås tilstrækkelige revisionsbeviser for at kunne opnå en høj grad af sikkerhed. Hertil skal koncernrevisor

sikre, at der er tilstrækkelig dokumentation for, at komponentrevisor har udført sit arbejde tilfredsstillende.

Komponentrevisors troværdighed kan blive udfordret, hvis den godkendte eller statsautoriserede revisor ikke overholder kravene til opnåelse af godkendte efteruddannelsestimer, tidligere er blevet indbragt for Revisornævnet og erklæret skyldig i overtrædelse af god revisorskik, eller hvis komponentrevisors revisionsfirma har fået væsentlige bemærkninger i forbindelse med Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol.

Ovenstående kan have betydelig indflydelse på koncernrevisor, da denne ikke kan frigøre sig fra ansvaret for kapitalandele, som er revideret af komponentrevisor, eftersom kapitalandelen indregnes i koncernregnskabet.

Det er derfor vigtigt for koncernrevisor at opnå den nødvendige forståelse af både komponentrevisor og virksomheden for at kunne mindske risikoen for, at komponentrevisor ikke har overholdt god revisorskik og gældende lovgivning.

3.5.1.2 Regnskabsbruger vs. Revisor

For offentligheden, herunder regnskabsbrugere, er det afgørende at have tillid til, at regnskabet giver et retvisende billede og er udarbejdet i overensstemmelse med god revisorskik og gældende lovgivning. Som tidligere nævnt betegnes den godkendte eller statsautoriserede revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant i henhold til revisorloven § 16. Dette indebærer, at revisor skal sikre, at offentligheden kan stole på de offentliggjorte regnskabs retvisende billede, så virksomhedens finansielle situation fremgår tydeligt af årsrapporten, og regnskabsbrugere kan få et præcist indblik i virksomhedens økonomi.

Regnskabsbrugernes tillid til revisor kan blive udfordret, når skandaler dukker op i medierne, hvor både revisionsfirmaet og muligvis revisors navn nævnes. I sådanne tilfælde sættes revisors troværdighed særligt på prøve. Problemet er ofte, at de fleste regnskabsbrugere ikke har et dybtgående kendskab til revisionsprocessen og derfor mangler kompetencerne til at vurdere, om fejl eller mangler skyldes revisors arbejde eller eventuel forsømmelse.

Uafhængighedssager kan få alvorlige konsekvenser for revisionsfirmaet, især for dem med investorer og aktionærer, der risikerer at lide tab på deres investeringer, som ofte er baseret på det senest offentliggjorte regnskab. Her kan det være ejere, der køber mindre kapitalandele i virksomheder, hvor regnskabet er blevet revideret af en revisor, som ikke har overholdt etiske krav, lovgivning eller uafhængighedsprincipper.

3.6 Afsluttende bemærkninger for afsnittet teori

Afsnittet om teori har givet et solidt fundament for specialets videre analyse ved at belyse, hvordan revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse udføres, og hvilke teorier og standarder der understøtter revisors arbejde.

Formålet med revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse der er indregnet til indre værdi, er at sikre at de økonomiske værdier i koncernregnskabet præsenteres korrekt og gennemsigtigt. Dette er særligt relevant for at sikre interessenternes tillid. Principal-agent-teorien forklarer de konflikter, der kan opstå mellem ledelse og ejere. Disse potentielle konflikter understreger vigtigheden af revisors uafhængighed. Herudover fremhæves standarderne ISA 315, ISA 330 og ISA 600 (RE), som er med til at sikre en systematisk tilgang til risikovurdering.

Denne risikobaserede tilgang styrker revisors evne til at identificere og håndtere væsentlige risici i revisionsprocessen. Der stilles krav om tæt samarbejde mellem koncernrevisor og komponentrevisor, hvilket sikrer en bedre forståelse af de enkelte komponenter. ISA 600 (RE) gør ansvarsfordelingen mellem revisorerne tydelig.

Dette stiller højere krav til dokumentation, hvilket reducerer risikoen for væsentlige fejl i regnskabet.

Historisk har revisors samarbejde mellem koncern- og komponentrevisor ofte været mangelfuld. Denne tidligere mangel på klare retningslinjer og ansvarsfordeling mellem koncern- og komponentrevisor har skabt udfordringer med at opnå tilstrækkelige og passende revisionsbeviser. Dette har kunne resultere i uklarheder og potentielle fejl i koncernregnskaberne. Disse udfordringer understreger behovet for de forbedringer, der er implementeret i ISA 600 (RE).

Den teoretiske gennemgang viser, at revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse kræver en kombination af stærke teoretiske rammer, praktiske standarder og struktureret risikohåndtering. Sammen danner disse elementer grundlaget for analysen, hvor de identificerede problemstillinger og forbedringer i forbindelse med implementeringen af ISA 600 (RE) vil blive belyst og vurderet.

4

ANALYSE OG DISKUSSION

Kapitels indhold

Kapitel 4 analyserer udfordringer ved den tidligere ISA 600 og forbedringerne i ISA 600 (RE). Fokus er på ansvarsfordeling, samarbejde og revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Kapitlet indeholder også konkrete eksempler på, hvordan revisor kan håndtere indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi.

4. ANALYSE OG DISKUSSION

Dette kapitel undersøger udfordringerne ved den tidligere ISA 600 og de forbedringer, der følger med ISA 600 (Revised). Vi ser på, hvordan de nye krav gør revisors arbejde lettere med en mere tydelig tilgang til risiko, bedre kvalitetsstyring og tættere samarbejde. Derudover viser vi konkrete eksempler på, hvordan revisor kan håndtere udfordringer i praksis og sikre bedre resultater.

4.1 Udfordringer og forbedringer under ISA 600 (RE)

Dette afsnit gennemgår udfordringerne under den tidligere ISA 600-standard, herunder uklar ansvarsfordeling, utilstrækkelig kommunikation, manglende struktur i risikohåndteringen og problemer med at opnå tilstrækkelige revisionsbeviser. Samtidig belyses, hvordan ISA 600 (RE) med sine forbedringer, såsom klarere krav og en risikobaseret "Top-Down" tilgang, adresserer disse problemområder og styrker kvaliteten af koncernrevisioner.

4.1.1 Udfordringer under den tidligere ISA600

4.1.1.1 Uklare ansvarsfordelinger

Den oprindelige ISA 600-standard manglede klare retningslinjer for ansvarsfordelingen mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Som beskrevet i kapitel 3.4 skabte dette praktiske problemer, fordi vigtige beslutninger ofte blev truffet uden ordentlig koordinering. Det resulterede i risici for fejl, der kunne påvirke kvaliteten af koncernregnskabet negativt.

Et eksempel er, når en komponentrevisor godkender værdiansættelsen af anlægsaktiver uden at involvere koncernrevisor. Sådanne fejl kunne let gå ubemærket hen og føre til væsentlig fejlinformation. Med ISA 600 (RE) er der nu klare krav til ansvarsfordeling, som reducerer risikoen for fejl og styrker revisionens samlede kvalitet (Revision & Regnskabsvæsen, Christina Maria Davidsen, PwC, 2024, nr. 6).

4.1.1.2 Problemer med kommunikation og koordinering

Kommunikationsproblemer mellem koncern- og komponentrevisor var en af de største udfordringer under den tidligere standard. Som omtalt i kapitel 3.4 kunne manglende struktur i kommunikationen skabe ineffektivitet og misforståelser. Dette var særligt problematisk i internationale koncerner med forskelle i lovgivning, kultur og sprog.

ISA 600 (RE) introducerer klare krav til samarbejde og anvendelse af moderne teknologi for at forbedre kommunikationen. Dette sikrer, at væsentlige risici opdages rettidigt, og at revisionsarbejdet bliver mere effektivt.

4.1.1.3 Manglende struktur i den risikobaserede tilgang

Den tidligere ISA 600-standard manglede en struktureret tilgang til risikohåndtering. Som nævnt i kapitel 3.4 fokuserede revisor ofte kun på finansielt betydningsfulde komponenter og overså risici i mindre, men potentielt kritiske, komponenter.

Denne "bottom-up"-tilgang skabte et ensidigt fokus på de enkelte komponenters finansielle betydning i koncernregnskabet. Dette forhindrede en helhedsorienteret vurdering af de samlede risici på koncernniveau. Eksempelvis kunne en lille komponent med komplekse finansielle transaktioner eller væsentlige svagheder i interne kontroller blive overset, hvilket øgede risikoen for væsentlige fejl (Revision & Regnskabsvæsen, Heidi Brink Olsen, Deloitte, og Maja Nyvang Hansen, Deloitte, 2024, nr. 6).

Forestil dig en situation, hvor en finansielt uvæsentlig komponent viser sig at have haft væsentlige uregelmæssigheder i en kompleks investeringsaftale. Manglen på retningslinjer i den tidligere standard betød, at sådanne risici kunne forblive uopdagede, hvilket kunne føre til store fejlinformationer i koncernregnskabet.

Endvidere var der begrænset anvendelse af teknologiske værktøjer til at understøtte risikohåndtering. Manuelle processer dominerede ofte analysen, hvilket gjorde revisionen sårbar over for fejl. Fejl i databehandling eller analyser kunne medføre behov for ekstra ressourcer og tid for at rette op på disse fejl.

Med ISA 600 (RE) pålægges koncernrevisor nu at anvende en "top-down"-metode til risikohåndtering. Denne tilgang starter med en vurdering af koncernens samlede risici, før der foretages vurderinger på komponentniveau. Dette sikrer en mere fokuseret og

effektiv revisionsstrategi og reducerer risikoen for oversete fejl (Revision & Regnskabsvæsen, Christina Maria Davidsen, PwC, 2024, nr. 6).

4.1.1.4 Utilstrækkelige revisionsbeviser

Når kapitalandele uden bestemmende indflydelse skal indregnes til indre værdi, indebærer det betydelige skøn og vurderinger, hvilket stiller høje krav til koncernrevisors evne til at opnå tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser. Under den tidligere ISA 600-standard var det ofte en udfordring, fordi koncernrevisor var afhængig af det arbejde, som komponentrevisor udførte. Uklare retningslinjer mellem koncern- og komponentrevisor for, hvordan beviser skulle indsamles og dokumenteres, øgede risikoen for fejlinformation i koncernregnskabet (Revision & Regnskabsvæsen, Margrethe B. Bergkvist, EY, og Henrik Nørgaard, EY, 2024, nr. 6).

Forestil dig, at en koncernrevisor skal indregne en kapitalandel uden bestemmende indflydelse, men komponentrevisor har begrænset adgang til dokumentation for de finansielle oplysninger (fx grundet tavshedspligt som senere vil blive gennemgået). Dette gør det svært at kontrollere værdiansættelsen af kapitalandelen. Hvis revisionsbeviserne fra komponentrevisor er utilstrækkelige, kan det føre til væsentlige fejl, hvis koncernrevisor ikke finder alternative måder at validere oplysningerne.

Tidligere kunne en komponentrevisor levere en kort rapport uden dybdegående analyser, hvilket efterlod koncernrevisor med utilstrækkelige revisionsbeviser til at opfylde kravene for korrekt revision. Manglen på struktur og dybde i dokumentationen skabte usikkerhed og krævede ofte ekstra ressourcer for at sikre regnskabets kvalitet.

ISA 600 (RE) stiller nu langt skarpere krav til, hvordan revisionsbeviser skal indsamles og vurderes. (Revision & Regnskabsvæsen, Christina Maria Davidsen, PwC, 2024, nr. 6).

4.1.2 Forbedringer med ISA600 (RE)

4.1.2.1 Klarer ansvarsfordelinger og styrket samarbejde

En af de mest markante forbedringer i ISA 600 (RE) er de klare krav til ansvarsfordeling mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Tidligere var ansvaret ofte uklart, hvilket kunne føre til forvirring og manglende koordinering. Den reviderede standard stiller nu eksplicitte krav til koncernrevisors rolle som leder og overordnet ansvarlig for hele revisionsprocessen.

Koncernrevisor skal:

- Sikre udarbejdelse og distribution af klare instruktioner til komponentrevisor.
- Gennemføre løbende kontrol og evaluering af komponentrevisors arbejde.
- Dokumentere alle risikovurderinger og de handlinger, der er foretaget på baggrund heraf.

Denne struktur sikrer, at ansvaret er tydeligt defineret, hvilket minimerer risikoen for fejl og styrker kvaliteten af det endelige revisionsresultat. Desuden skaber det grundlag for en mere effektiv kommunikation mellem revisionsholdene, som tidligere var en af de største udfordringer.

4.1.2.2 styrkede dokumentationskrav

Dokumentationskravene under ISA 600 (RE) er også blevet væsentligt skærpet. Som uddybet i kapitel 3.4 skal koncernrevisor:

- Dokumentere de risikovurderinger, der er foretaget på koncern- og komponentniveau.
- Sikre, at resultaterne fra komponentrevisionen understøtter de samlede konklusioner.
- Evaluere kvaliteten af komponentrevisors arbejde i forhold til standardens krav.

Disse skærpede krav øger gennemsigtigheden i revisionsprocessen og giver bedre sporbarhed, hvis der opstår behov for ekstern kontrol eller efterprøvelse.

4.1.2.3 Effektiv anvendelse af teknologi

En anden vigtig forbedring i ISA 600 (RE) er integrationen af teknologiske løsninger. Moderne værktøjer som dataanalyse, automatisering og digitale samarbejdsplatforme gør det muligt at:

- Strømline kommunikation og informationsdeling mellem koncern- og komponentrevisor.
- Identificere risikoområder hurtigere og mere præcist.
- Reducere risikoen for fejl i dataoverførsler og analyseprocesser.

Teknologiens rolle er især relevant i store koncerner med globale operationer, hvor forskelle i lovgivning og kulturelle faktorer kan gøre koordinering udfordrende. Ved at udnytte teknologi kan revisionsholdene sikre, at information behandles effektivt og ensartet på tværs af geografiske grænser.

4.1.2.4 Den risikobaseret "Top-Down" tilgang

Som også nævnt i kapitel 3.4, introducerer ISA 600 (RE) en systematisk "top-down" tilgang til risikohåndtering. Tidligere blev der ofte anvendt en "bottom-up" tilgang, hvor fokus lå på de største komponenter målt i finansiell betydning. Dette kunne medføre, at mindre, men kritiske risikoområder blev overset. Med den nye tilgang starter koncernrevisor med at vurdere risici på koncernniveau, hvorefter fokus rettes mod de mest relevante komponenter.

Denne metode sikrer:

- At revisionsindsatsen koncentrerer sig om de områder, hvor risikoen for væsentlige fejl er størst.
- En helhedsorienteret vurdering, hvor både finansielle og operationelle risici tages i betragtning.

Eksempelvis kan en mindre komponent med komplekse finansielle transaktioner udgøre en betydelig risiko for fejlinformation i koncernregnskabet. Ved at prioritere denne komponent får revisor mulighed for at identificere og adressere potentielle risici, som ellers kunne være blevet overset.

Top-down tilgang og kapitalandele uden bestemmende indflydelse

Kapitalandele uden bestemmende indflydelse, der indregnes til indre værdi, udgør en særlig udfordring for revisor. Begrænset adgang til interne data og manglende kontrol over komponentens operationer kan gøre det svært at opnå tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser. Som nævnt i kapitel 3.4 tilbyder den risikobaserede top-down tilgang en løsning på dette.

Ved at starte med en samlet vurdering af koncernens risici kan revisor identificere, hvilke komponenter der kræver ekstra opmærksomhed. Dette giver mulighed for at prioritere de områder, der har størst betydning for koncernregnskabet, selvom de måske ikke er finansielt væsentlige.

Eksempelvis kan en kapitalandel uden bestemmende indflydelse have høj valutarisiko eller komplekse finansielle transaktioner, der kan skabe betydelig fejlinformation. Top-down tilgangen sikrer, at disse risici bliver adresseret gennem målrettede revisionshandlinger, hvilket styrker troværdigheden af de samlede regnskaber.

Denne metode giver desuden fleksibilitet, så revisor kan tilpasse arbejdet, hvis nye risici opdages undervejs. For kapitalandele uden bestemmende indflydelse betyder det, at revisor kan anvende alternative metoder til at indhente revisionsbeviser, selv når direkte adgang til data er begrænset. (Bünger, Tine Kristiansen, FSR, 2024; Brink Olsen & Hansen, Deloitte, 2024; ISA 600 (RE), punkt 19, 43-47).

Begrænsning af Top-Down tilgangen

Selvom Top-Down tilgangen har mange fordele, kommer den også med nogle udfordringer. I meget komplekse koncerner kan det være svært at holde risikovurderingen ensartet på tværs af alle selskaber. Hvis selskaberne opererer i forskellige markeder eller er underlagt forskellige regler, kan det være udfordrende at vurdere risici på samme grundlag.

En anden udfordring er behovet for løbende kommunikation. For at Top-Down tilgangen fungerer godt, kræver det konstant dialog mellem koncernrevisor og de lokale revisorer. Denne kommunikation tager tid og kræver ressourcer, især i koncerner med mange

datterselskaber i forskellige lande. Uden god koordinering kan vigtige risici let blive overset eller misforstået.

Samlet set betyder det, at selvom Top-Down tilgangen gør revisionen mere fokuseret, kræver det en stor indsats at sikre, at alle væsentlige risici bliver håndteret konsekvent og grundigt.

4.1.2.5 Fleksibilitet og tilpasning

Den reviderede standard understreger vigtigheden af fleksibilitet i revisionsarbejdet. Med et dynamisk risikobillede, der kan ændre sig undervejs i processen, stiller ISA 600 (RE) krav om, at revisor løbende vurderer og justerer sin strategi. Dette sikrer, at nye eller oversete risici hurtigt kan adresseres uden at kompromittere den samlede revisionskvalitet.

Ved at kombinere strukturerede processer med fleksibilitet og teknologisk understøttelse har ISA 600 (RE) skabt et solidt grundlag for en mere effektiv og troværdig revision af koncernregnskaber.

4.1.3 Sammenfatning af udfordringer og forbedringer under ISA 600 (RE)

I dette afsnit er fire væsentlige udfordringer ved den tidligere ISA 600 blevet identificeret: uklare ansvarsfordelinger, ineffektiv kommunikation, manglende struktur i risikohåndteringen og utilstrækkelige revisionsbeviser. Disse udfordringer skabte i praksis betydelige problemer for revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, især når manglende koordinering og utilstrækkelig dokumentation førte til usikkerhed og øgede risikoen for væsentlige fejl i koncernregnskaberne.

Med ISA 600 (RE) er der indført klare krav og præcise retningslinjer, som håndterer disse tidligere udfordringer. Den reviderede standard præciserer ansvarsfordelingen mellem koncern- og komponentrevisor, hvilket styrker samarbejdet og sikrer bedre kontrol og tilsyn. Forbedrede dokumentationskrav og øget anvendelse af teknologi gør det muligt for revisorer at indsamle mere egnede revisionsbeviser, selv under komplekse forhold som kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

Den risikobaserede "Top-Down" tilgang er en af de mest betydningsfulde forbedringer. Ved at starte med en vurdering af koncernens samlede risici, bliver revisionsindsatsen mere målrettet og effektiv, hvilket reducerer risikoen for oversete fejl. Implementeringen af ISA 600 (RE) forventes således, at forbedre revisors evne til at opnå tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser, øge kvaliteten og troværdigheden i koncernrevisioner fremover.

4.2 Kvalitetsstyring i koncernrevision

Før ISA 600 (RE) og ISQM1 blev implementeret, var der mange gråzoner i koncernrevision. Revisorer måtte ofte selv finde frem til, hvordan arbejdet skulle gribes an. Som nævnt tidligere skabte dette særligt problemer ved kapitalandele uden bestemmende indflydelse, hvor der var stor risiko for usikre vurderinger.

Med ISA 600 (RE) og ISQM1 er der nu kommet klare regler. Kvalitetsstyringen er blevet styrket både på koncernniveau og i de enkelte komponenter. ISQM1 sikrer, at revisionsarbejdet tilpasses de specifikke forhold og risici for den enkelte opgave. For koncernrevisor betyder det, at der er større ansvar for at sikre kvaliteten af komponentrevisors arbejde. Det er vigtigt, især når det gælder kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Her er koncernrevisor afhængig af de data og handlinger, som komponentrevisor leverer.

Forstil dig at du er koncernrevisor for en koncern der ejer 25 % af en virksomhed. Kapitalandelen indregnes til indre værdi i koncernregnskabet. Som koncernrevisor er det dit ansvar at sikre, at den revisor, som udarbejder regnskabet, følger ISA-standarderne og ISQM1. Tidligere kunne det være svært at få tilstrækkelig indsigt i komponentrevisors arbejde. Dette var et særligt problem, hvis komponentrevisor var et lille revisionshus uden veludviklede kvalitetsprocedurer. Resultatet kunne være, at koncernrevisor enten måtte acceptere usikre revisionsbeviser eller udføre supplerende handlinger selv. Begge løsninger øgede både omkostningerne og tidsforbruget, som nævnt i afsnit 4.1.2.1.

En anden vigtig forbedring med ISA 600 (RE) og ISQM1 er kravene til kommunikation. Nu skal der være en tæt dialog mellem koncernrevisor og komponentrevisor (jf. ISA 600 (RE).20). Det er ikke længere nok med generelle instrukser. Komponentrevisor skal forstå, hvordan deres arbejde påvirker koncernregnskabet og de risici, der er knyttet til

kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Dette er især vigtigt, når værdiansættelsen bygger på skøn, eksempelvis fremtidige pengestrømme.

ISQM1 stiller også højere krav til overvågning og dokumentation (jf. ISQM1.41). Dette gør det lettere for koncernrevisor at dokumentere beslutninger og sikre, at revisionsbeviserne er både egnede og tilstrækkelige. Den øgede gennemsigtighed styrker tilliden til processen og mindsker risikoen for fejl.

Implementeringen af ISA 600 (RE) og ISQM1 har derfor gjort en stor forskel. ISQM1 skaber en ramme for kvalitetsstyring i revisionsvirksomheder. ISA 600 (RE) giver en systematisk tilgang til samarbejdet mellem koncernrevisor og komponentrevisor. Som nævnt i afsnit 4.1.2 har disse ændringer gjort revisors arbejde mere ensartet og pålideligt. Det forbedrer ikke kun kvaliteten af revisionsarbejdet, men reducerer også risici i koncernregnskabet.

4.3 Revisors tilgang til kapitalandele uden bestemmende indflydelse

4.3.1 Tavshedspligt

Den første overordnede problemstilling som revisor støder på i forbindelse med indregning af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, bestræber sig på grundlaget, at jf. revisorloven §30 er revisor omfattet af tavshedspligt. Grundet at revisorloven ikke løfter tavshedspligten, når der er tale om associerede virksomheder, kan koncernrevisor ikke blot henvende sig og modtage nødvendig information fra revisor af den associerede virksomhed. For at løfte tavshedspligten er ledelsen i den associerede virksomhed nødsaget til at bekræfte dette, før koncernrevisor må kommunikere med revisor af den associerede virksomhed. Muligheden for at kunne opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis fra associerede virksomheder, skal jf. ISA 600 (RE) pkt. 21 allerede fastlægges i forbindelse med kunde- og opgaveaccepten. Her vil koncernrevisor allerede ved kundetilgang eller i planlægningen, sikre sig om ledelsen godkender at løfte tavshedspligten af den associerede virksomhed. Dette er et centralt element i forbindelse med revisors tilgang af kapitalandele uden bestemmende indflydelse. (Revision &

Regnskabsvæsen, Margrethe B. Bergkvist, EY, og Henrik Nørgaard, EY, (2024, nr. 6), "ISA 600 (RE) – Revision af kapitalandele uden kontrol indregnet til indre værdi").

Baseret på vores interview med Lars Leopold adresserer han også at i forbindelse med koncernregnskaber, hvor indregningsmetoden indre værdi er et krav, at ved manglende ophævet tavshedspligt, at ledelsen ikke har kunne leve op til at levere den nødvendige dokumentation samt give den nødvendige adgang til arbejdsmateriale, som er adresseret i aftalegrundlaget. Lars Leopold udtaler i samme ombæring at han kan have en forventning om at der muligvis i fremtiden bliver statueret nogle eksempler i forbindelse med revisorer der fratræder revisionsopgaver, hvor revisor ikke har kunne indhente tilstrækkelig dokumentation. En tendens i dette kunne også sammenkobles over til besværlige kunder, som kan resultere i rotation af kunden fordi revisorer blot fratræder disse opgaver (*Interview med Lars Leopold bilag 2*).

4.3.2 Manglende opløftelse af tavshedspligt

I forbindelse med manglende opløftelse af tavshedspligt, er revisor nødsaget til at overveje om der er mulighed for at udfører alternative handlinger, som ud fra revisors professionelle vurdering, at der kan opnås tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, som skal ses i lyset af de vurderede risici for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet. En af ændringer fra den tidligere ISA 600 til ISA 600 (RE), er at tidligere anerkendte standarden direkte at der kunne opstå situationer, hvor ledelsen ikke havde mulighed for at efterkomme revisors anmodning vedrørende adgang til dokumentation for den associerede virksomhed, hvis der ikke var tale om en betydelig komponent. Dette ophører i forbindelse med ISA 600 (RE), og fremadrettet er det et krav at revisor kan opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, uanset om koncernrevisor har begrænsninger i forbindelse med adgang til dokumentation for den associerede virksomhed.

Første overvejelse i sådan en situation vil være at revisor forhører sig ved den tilknyttede ejer i den associerede virksomhed, om personen kan finde andre løsninger for at omgå disse restriktioner i forbindelse med revisors adgang. Andre løsninger, for at omgå restriktionerne kan eksempelvis være følgende:

- At ejeren via sin position i virksomheden har mulighed for at indhente relevante finansielle informationer eller andre informationer der kan anvendes som revisionsbevis
- At ejeren allerede modtager finansiell information som kan deles med revisor
- Dokumentation i form af offentlig information, eksempelvis reviderede regnskaber

Har revisor i forbindelse med planlægningen vurderet at der er behov for adgang til komponentrevisors arbejde, i situationer hvor tavshedspligten ikke kan løftes, vil følgende offentlig information eller dokumenter kunne anvendes, som revisor kan anvende til egen forståelse og professionelle faglige vurdering:

- Revideret årsregnskab eller perioderegnskab
- Nyheder fra virksomheden
- Undersøgelse af komponentrevisor
- Revisionshusets gennemsigtighedsrapport
- Offentliggjorte kvalitetsrapporter fra eksternt tilsyn vedrørende komponentrevisor

I forbindelse med at revisor anvender ovenstående information, er revisor fortsat nødt til at forholde sig til kvaliteten af den indhentede information. Her vil der skulle foretages en gennemgang af det underskrevne regnskab, hvor der forholdes til erklæringen om denne er uden forbehold eller modifikationer. Analysere de offentliggjorte regnskabstal i regnskabet, om der er noget der giver anledning til bemærkninger, hvis der er større afvigelser sammenlignet med tidligere år. Hertil at foretage egne analyser vedrørende væsentlighedsniveau om et muligt spænd, ud fra offentliggjorte tal og standard principper til fastsættelse af væsentlighedsniveau. Gennemgang af anvendt regnskabspraksis, for at vurdere om denne følger gældende love og regler for indregningen af regnskabsposter. (Revision & Regnskabsvæsen, Margrethe B. Bergkvist, EY, og Henrik Nørgaard, EY, (2024, nr. 6), "ISA 600 (RE) – Revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse indregnet til indre værdi"). Hertil kan revisor yderligere fremskaffe information om underskrivende revisor, sådanne information kan for godkendte revisorer i Danmark eksempel være opslagsværk på www.virk.dk, hvor der kan findes oplysninger omkring dato for erhvervelse af registrering som godkendt revisor, samt oplysninger om

efteruddannelse i forbindelse med antal kursus timer. Her af vil der også fremgå informationer om eventuelle statusskift, hvis den godkendte revisor har fået borttaget sin beskikkelse. Hertil kan der videre foretages opslagsværk på revisornævnets hjemmeside, hvor der er mulighed for at fremfinde oplysninger omkring den underskrivende revisor, hvis revisor tidligere er indbragt for Revisornævnet. Som tidligere nævnt i kapitel 3.2.1, har koncernrevisor mulighed for at indhente komponentrevisorhusets gennemsigtighedsrapport, heraf vil fremgå seneste kvalitetskontrol foretaget af Erhvervsstyrelsen. Kvalitetskontrolrapporten har koncernrevisor mulighed for at indhente på erhvervsstyrelsens hjemmeside, heraf vil fremgå bemærkninger som Erhvervsstyrelsen har haft.

Herudover har koncernrevisor mulighed for at indhente intern information, som kapitalejeren muligvis har adgang til, dette kan være følgende:

- Protokoller
- Internt regnskab
- Mødereferater

Baseret på vores interview med Lars Leopold nævner Lars også, at der kan være stor forskel på den modtagne rapportering man får fra ledelsen. Revisionsprotokollatet kan afhænge meget af hvilket revisionshus eller revisor der har udarbejdet dette, hvor Lars nævner, at dem som udarbejder en god og beskrivende protokol, også beskriver hvilke revisionshandlinger der er foretaget på væsentlige og risikofyldte områder. Hertil med et eksempel omkring varelageret, hvor revisor har beskrevet hvilke differencer der blev fundet, samt hvilken betydning disse har for den samlede lagerkontrol, om de anses for væsentlige eller uvæsentlige, hertil at der er foretaget vurdering af ukurante varer og nedskrivning heraf fra ledelsen. (*Interview med Lars Leopold bilag 2*).

Ved indhentelse af internt regnskab, får koncernrevisor adgang til mere specifikke regnskabstal, end blot dem der er offentliggjort i årsrapporten. Ved flere specifikke regnskabstal, har koncernrevisor yderligere mulighed for at kunne foretage flere analytiske handlinger på diverse regnskabsposter, hertil kan koncernrevisor også ved indhentelse af mødereferater gennemgå disse, og vurdere om der er relevant information, som der bør tages yderligere forbehold for. Dette kan eksempel være at der jf. mødereferat

er talt om virksomhedens fremtidige udsigter af ordrebøger som indikerer negative fremtidsudsigter.

Yderligere vurderes det at revisor herudover også har mulighed for interview og forespørgsler til kapitalejeren, her vurderes det også at et væsentligt aspekt i dette, beror på om kapitalejeren er en del af den daglige drift i kapitalandelen eller blot har investeringer i dette. Har kapitalejeren sin daglige gang i virksomheden, vil der kunne udformes et interview, hvor der kan spørges ind til væsentlige forhold, der kan anvendes som revisionsbevis, samt at opnå en bedre forståelse af virksomhedens nuværende driftsposition.

Ovenstående alternativer, hvis der ikke kan opnås adgang til komponentrevisors arbejde, beror på revisors professionelle og faglige vurdering, om dette anses for at kunne opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis på værdien der indregnes vedrørende kapitalandelen. Baseret på artiklen fra revision og regnskabsvæsen, samt vores interview med Lars Leopold er der klar enighed mellem disse, at det vurderes i situationer hvor der er identificeret væsentlige risici tilknyttet kapitalandelen, at det i praksis vil være svært at kunne opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, hvis der ikke kan opnås adgang til komponentrevisors arbejde. Hertil tilføjer Lars Leopold at det kun kan være i helt særlige situationer. Ved særlige situationer vurderes der at være tale om eksempel et ejendomsselskab med relativt få lejere samt at ejendommen indregnes til kostpris. (Revision & Regnskabsvæsen, Margrethe B. Bergkvist, EY, og Henrik Nørgaard, EY, (2024, nr. 6), "ISA 600 (RE) – Revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse indregnet til indre værdi"). (*Interview med Lars Leopold bilag 2*).

4.3.3 Revisors muligheder

I forbindelse med at koncernrevisor ifølge sin professionelle vurdering ikke vurderer, at der er kunne indhentes tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, er koncernrevisor forpligtet til at overveje hvilke konsekvenser det har for revisionspåtegningen. ISA 600 (RE) statuerer et eksempel, på hvordan en revisionspåtegning med forbehold for indregning og måling af kapitalandele målt til indre værdi eksempel kunne se ud. Artikel fra revision og regnskabsvæsen har oversat Bilag 1 fra ISA 600 (RE) til følgende:

”Konklusion med forbehold

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Koncern A for regnskabsåret 1. januar – 31. december 202x, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som selskabet. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdet efter årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet, bortset fra indvirkninger af det forhold, der er beskrevet i afsnittet ”grundlag for konklusion med forbehold”, giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 202x samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 202x i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion med forbehold

Koncern A’s investering i selskabet XYZ, der er en udenlandsk associeret virksomhed erhvervet i løbet af året og regnskabsmæssigt behandlet efter indre værdis metode, er medtaget med # kr. i balancen pr. 31. december 202x, og koncernens andel i XYZ’s resultat på # kr. er medtaget i koncernens resultat for regnskabsåret 202x. Vi har ikke kunnet opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for den indregnede værdi af Koncern A’s kapitalandel i XYZ pr. 31. december 202x og koncernens andel af XYZ’s resultat for regnskabsåret, idet vi blev nægtet adgang til XYZ’s finansielle oplysninger, ledelse og revisor. Som følge heraf har vi ikke været i stand til at afgøre, om eventuelle ændringer af disse beløb er nødvendige.” (Revision & Regnskabsvæsen, Margrethe B. Bergkvist, EY, og Henrik Nørgaard, EY, (2024, nr. 6), "ISA 600 (RE) – Revision af kapitalandele uden bestemmende indflydelse indregnet til indre værdi").

Baseret på vores interview med Lars Leopold, er Lars af den overbevisning, at han har den forestilling om at der fremadrettet ville kunne ses flere årsregnskaber, hvor der er blevet taget forbehold for indregning og måling af kapitalandele målt til indre værdi grundet manglende adgang til dokumentation. Vi er af samme overbevisning som Lars, at på trods af at selve tilgangen af indregning og måling af kapitalandele til indre værdi ikke har ændret sig med den nye ISA 600 (RE), så grundet det store fokus den har medbragt sig og yderligere er specificeret i flere detaljer omkring tilgangen til indregning

og måling af kapitalandele til indre værdi end den tidligere ISA 600, hvor der jf. Lars har været revisorer som har vurderet det lå mere mellem linjerne. (*Interview med Lars Leopold bilag 2*).

I situationer hvor der i et stand alone regnskab ikke er andre aktiver end kapitalandele i associerede virksomheder, vurdere vi at det i revisionspåtegningen kan være svært at argumentere for at der kun tages forbehold for regnskabsposten i revisionspåtegningen. Er der at gøre med en virksomhed som kun besidder kapitalandele i ét andet selskab, der indregnes efter indre værdi metode og hvor revisor har vurderet der er betydelige risici. Vurderes det at det kan være svært at argumentere for at, man har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, uden adgang til komponentrevisors dokumentation. Her vurdere vi at revisor kan risikere at ende i situation, hvor revisionspåtegning vil være med manglende konklusion. En revisionstegning med manglende konklusion kunne eksempel være som følgende:

”Manglende konklusion

Vi er blevet valgt til at revidere årsregnskabet for B selskab for regnskabsåret 1. januar – 31. december 202x, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdet efter årsregnskabsloven.

Vi udtrykker ingen konklusion om årsregnskabet. På grund af betydeligheden af det forhold, der er beskrevet i afsnittet ”Grundlag for manglende konklusion”, har vi ikke været i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, der kan danne grundlag for en konklusion om årsregnskabet.

Grundlag for manglende konklusion

Vi har ikke været i stand til at kontrollere værdiansættelsen af kapitalandele i associeret virksomhed, som følge af begrænsninger pålagt os af selskabets ledelse. Som følge heraf har vi ikke kunnet opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for den indregnede værdi af selskabet XYZ. (*Manglende konklusion – Egen tilvirkning*).

4.3.4 Ændring af regnskabspraksis

I situationer hvor der ikke udarbejdes koncernregnskab og kun besiddes kapitalandele i associerede virksomhed, vurderer vi at ledelsen bør overveje om ændring af anvendt regnskabspraksis og fremover indregne associerede virksomheder til kostpris. Som beskrevet tidligere i kapital 3.3.3, er hovedregel for indregning af kapitalandele i associeret virksomhed indregningsmetode kostpris. Baseret på vores interview med Lars Leopold nævner han også dette med ændring af anvendt regnskabspraksis, hvor han vurderer at indre værdi som helhed ikke giver et mere retvisende billede end kostpris, men at det giver et andet billede, i forbindelse med det blot er bogført egenkapital, som kan indeholde goodwill og lignende som ikke er afspejlet heri. Således påpeger Lars også at udbytte fra associerede, alligevel ikke kan anvende samtidighedsprincippet vedrørende modtagne udbytteudlodninger op igennem koncernen, så at det blot kun er noget regnskabsteknik der vises.

Ved ændring af anvendt regnskabspraksis er der følgende kriterier der skal opfyldes for at dette kan gøres, kriterierne er som følger:

- Ændring af praksis skal være tilladt efter årsregnskabsloven
- Ændring af praksis skal ifølge ledelsens vurdering være, at ændringen giver et mere retvisende billede eller nødvendig for at overholde nye regler
- Effekten af ændringen skal indregnes direkte på egenkapitalen primo, og yderligere foretages tilretning af sammenligningstal
- Efter anvendt regnskabspraksis er fastlagt ved førstegangsaflæggelse eller ved efterfølgende ændringer, at der formodentlig er gået en vis årrække, samt en ændret situation der gør at en ændring af anvendt regnskabspraksis anses for tilladt (ÅRL § 13, stk. 2.)

Det vurderes at hvis ovenstående generelle kriterier er opfyldt, at der således vil være mulighed for at ændre i anvendt regnskabspraksis på indregning og måling for kapitalandele der er indregnet til indre værdi til kostpris.

For revisor vil der her kræves at arbejdsrapirerne viser dokumentation for at kriterierne er opfyldt, og herpå beror revisors professionelle vurdering af dette. Samt skal revisor have indhentet ledelsens begrundelse for at der ved ændring af anvendt regnskabspraksis,

opnås et mere retvisende billede og valideret denne begrundelse. Eksempler på ledelsens begrundelse kunne være som følger:

- Ledelsen anser det for mere relevant at, præsentere det direkte afkast af investeringen i kapitalandele ved at, indtægtsføre modtagne udbytter i resultatopgørelsen
- Ledelsen vurderer at ved, at vise de direkte pengestrømme i form af udbytter som investeringer i kapitalandele har tilført selskabet, giver et mere retvisende billede
- Kapitalandelens regnskabsmæssige egenkapital vurderes ikke længere for retvisende grundet at, goodwill fra købstidspunktet er afskrevet, men vurderes fortsat at genererer værdi, og herved vurderes at kostpris giver et mere retvisende udtryk for investeringen.

Hertil kan tilføjes at det ikke anses for en valid begrundelse at ændringen sker på baggrund af, at det for ledelsen vil ende i et mindre honorar der skal betales til revisor, grundet mere arbejde der vil være for revisor ved revidering af kapitalandele indregnet til indre værdi i stedet for kostpris eller fordi at udførelsen er for besværlig.

Vurderes ændringen af anvendt regnskabspraksis for valid, skal ændringen omtales i indledningen til anvendt regnskabspraksis jf. ÅRL § 11, stk. 3 og ÅRL § 13, stk. 2. Omtalen omkring ændringen kan bliver anført som følgende eksempel:

”Selskabet har i 202x ændret regnskabspraksis vedrørende indregning af kapitalandele i associerede virksomheder, således at disse fremover indregnes til kostpris med fradrag af eventuelle nedskrivninger og med indtægtsførsel af modtagne udbytter. Tidligere blev kapitalandele i associerede virksomheder indregnet efter indre værdis metode (equity-metoden). Praksisændringen sker, idet ledelsen vurderer, at der derved bedre kan opnås et retvisende billede.

Praksis ændringen har påvirket årets resultat og balancesummen med hhv. xxx t.kr. og yyy t.kr. og egenkapitalen ved årets begyndelse med zzz t.kr. Der er foretaget tilpasning af sammenligningstillene.

Bortset fra ovenstående er årsregnskabet aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.” (*Ændring i regnskabspraksis – Egen tilvirkning*)

Hertil skal der også ske ændring af sammenligningstallene, hvilket både gælder for sammenligningstallene i resultatopgørelse, balance, noter og pengestrømsopgørelse, hvis denne er medtaget i årsregnskabet.

4.4 Praktiske eksempler på problemstilling i forbindelse med indregning af kapitalandele

Eksempel 1 – Ejendom til dagsværdi

Tavshedspligt opløftet

I situationer hvor at koncernrevisor har fået løftet tavshedspligten til komponentrevisors arbejde, er det her vigtigt at koncernrevisor forholder sig til tovejskommunikationen. Her er det vigtigt at koncernrevisor kan dokumentere at de har været med ind over planlægningen for ejendomsselskabet. I et ejendomsselskab med investeringsejendomme, vurderes der ikke at være behov for et evt. fysisk eller online møde, grundet at vi må antage at godkendte revisorer alt andet lige, er indforstået med at risici i selskabet påhviler ejendommen. Her vurderer vi at en mail fra koncernrevisor til komponentrevisor, om at komponentrevisor vurderer sig enige i at ejendommen er området, hvor der skal forholdes til i regnskabet, bør være tilpas dokumentation for at koncernrevisor har været involveret i planlægningen. Hertil vurderer vi at komponentrevisor fremsender planlægningsmemo, som koncernrevisor gennemgår og påser at, komponentrevisor overholder gældende love og standarder, samt at komponentrevisor vurderes kompetent og uafhængig.

Hertil vil der yderligere for koncernrevisor kunne indhentes komponentrevisors arbejdespapir på ejendommen. Baseret på vores interview med Lars Leopold, så vurderer han at ved modtagelse af arbejdespapir, kan koncernrevisor gennemgå arbejdespapiret og hertil tilføje sine egne bemærkninger. Hertil at koncernrevisor vurderer sig enig i den opgjorte afkastbaserede model, som komponentrevisor har assisteret med. Ud fra dette mener Lars at der kan opbygges en fornuftig argumentation samt dokumentation for kapitalandelen. Vi vurderer os enige i dette. (*Interview med Lars Leopold bilag 2*). Er der indhentet valuarvurdering fra ejendomsmægler, vurderer vi at koncernrevisor bør modtage denne til gennemgang. Hertil bør koncernrevisor også modtage områdarbejdsplaner samt konklusionsmemo for hele rapporteringen.

Yderligere bør koncernrevisor indhente markedsrapporter fra anerkendte erhvervsmæglere som anses for at være eksperter indenfor erhvervsejendomme og boligejendomme. Hertil kan koncernrevisor sammenholde den anvendte afkastkravprocent, med afkastkravet som den indhentede markedsrapport indikerer for det gældende område, og vurdere om denne anses for retvisende. Koncernrevisor kan også tilgå tinglysningen og indhente aktuelt tinglyst dokument, hvor af der fremgår kontant købesum, ejerskab, hæftelser og pantsætninger, som koncernrevisor kan tjekke.

Vi vurderer at på trods af at der skal være tovejskommunikation med komponentrevisor, samt at ledelsen løfter tavshedspligten, at ovenstående procedure, kan foretages af koncernrevisor for et honorar som ikke forventes at stige væsentligt mere end honoraret tidligere har været, når der er tale om indregning af kapitalandele til indre værdi for et ejendomsselskab.

Tavshedspligt ikke opløftet

I situationer hvor tavshedspligten ikke er blevet opløftet fra ledelsen, så koncernrevisor ikke kan få adgang til komponentrevisors arbejde, er koncernrevisor fortsat forpligtet til at sikre, at der er indhentet tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Vi anser processen for koncernrevisor væsentlig besværliggjort sammenlignet med situationer hvor tavshedspligten er opløftet. Som beskrevet i afsnit 4.2.2, gennemgår kapitlet hvilke muligheder koncernrevisor i sådan en situation har for, at indhente anden offentlig information, som koncernrevisor kan medtage i sin revisionsdokumentation og argumentation. Hertil skal der altid kunne dokumenteres fra koncernrevisor at de har forsøgt at opnå adgang til komponentrevisors dokumentation.

Vi har forsøgt at praktisere dette med et konkret eksempel hvor der er taget udgangspunkt i en årsrapport fra et ejendomsselskab for regnskabsåret 2023. Jf. bilag 3 fremgår der heraf beskrevet informationer jf. regnskabsnote 2 vedrørende investeringsejendommen. Heraf fremgår at investeringsejendommen er målt til dagsværdi ved anvendelse af den afkastbaserede model. Heraf fremgår yderligere at, selskabets ejendom er forrentet med 4,63% pr. 2023, samt effekten af en forøgelse og formindskelse af afkastkravet på 0,5% har af betydning for værdien. Heraf fremgår ejendommens areal på 1.643 kvm, samt

faktisk leje pr. kvm. for ejendommen som udgør 1.884 kr. pr. kvm. Hertil oplyser ledelsen omkring at der har været tomgang i løbet af året. Ejendommen er indregnet i årsregnskabet med 60.200 t.kr., hvoraf 46.381 t.kr. er kostpris, resten er værdiregulering. Yderligere fremgår der af årsregnskabet at nettoomsætning er 3.168 t.kr. for 2023.

Ved opslag på tinglysningen har vi kunne finde frem til, at kostprisen for ejendommen udgør 42.800 t.kr. og overtagelsen har været 1. april 2014. Ejendommens kostpris i regnskabet er 46.381 t.kr. her formodes det at difference på 3.581 t.kr. omfatter omkostninger i forbindelse med anskaffelsen og efterfølgende tilgang vedrørende forbedringer på ejendommen. Yderligere har vi jf. tinglysningen bekræftet at ejendommen ejes af selskabet der er indhentet årsrapport for. (Bilag 3 Ejendomseksempel)

Afkastkravet som er oplyst i regnskabet med 4,63 % er sammenholdt til indhentet markedsrapport fra Colliers. Heraf fremgår der for "Forstæder nord for København" at afkastkravet er 4,63 %, i noten oplyses det at ejendommen er beliggende i København Ø. Vi vurderer herfor at det anvendte afkastkrav for valid.

Af bilag 3 har vi forsøgt at udarbejde et estimat ud fra opgivet oplysninger. Jf. noten oplyses at faktisk leje udgør 1.884 kr. pr. kvm. og med ejendommens areal på 1.643 kvm. giver dette en faktisk indtægt på 3.095 t.kr. Vi har anvendt dette som vores grundlag for årlig lejeindtægt ifølge indgåede lejekontrakter. Herudover ved vi jf. resultatopgørelsen at nettoomsætning udgør 3.168 t.kr. og heraf er der indregnet øvrige indtægter med 73 t.kr.

Ved en værdiansættelse på 60.200 t.kr. ved en anvendt afkastkrav på 4,63% har vi beregnet baglæns for at estimere hvad nettodriftsresultat skal være, det giver 2.787 t.kr. Differencen fra nettoomsætning til nettodriftsresultat udgør 381 t.kr. som vurderes at være omkostninger forbundet ejendommen. Ud fra vores egen estimat beregnes værdien af investeringsejendommen 60.203 t.kr., som vurderes at være indenfor en acceptabel afvigelse.

Herudover tager vi udgangspunkt i standard principper for fastsættelse af væsentlighedsniveau for et ejendomsselskab. Her er der fastsat et væsentlighedsniveau vedrørende investeringsejendommen, der er fastsat ud fra 3% af værdien af investeringsejendommen. 3% vil heraf give et væsentlighedsniveau for ejendommen på

1.806 t.kr. For øvrige regnskabsposter fastsættes et væsentlighedsniveau ud fra resultat før skat med benchmark 10%, for øvrige regnskabsposter er væsentlighedsniveauet 199 t.kr.

Ejes der 25% af selskabet i eksemplet, kan vi acceptere afvigelser på 25% af det estimeret væsentlighedsniveau, vi må antage at underskrevne revisor har anvendt ca. samme benchmark, da det må formodes at godkendte revisorer har nogenlunde samme indgangsvinkel til sådan en revisionsopgave.

En anden stor regnskabspost i et ejendomsselskab vil ofte være gæld til realkreditinstitutter. Her antager vi at godkendte revisorer har kompetencerne til at afstemme gæld til realkreditinstitut med modtaget dokumentation fra kreditinstitut. Her kan koncernrevisor også inddrage sin fremskaffede information om komponentrevisor, hvor indikationer på andet skal tages op til overvejelse. Indikationer på dette, kunne være hvis komponentrevisor tidligere har fået kritik for ikke at kunne revidere ejendomme.

Yderligere handlinger koncernrevisor kan foretage sig er opslag omkring lignende ejendomme i området og hvad disse er handlet til, tjekke tilstedeværelsen enten ved at kører forbi eller anvende google maps, heraf fremgår i øvrigt hvornår billederne er taget. Yderligere vurdere vi at hvis de resterende kapitalejere har fået aflagt koncernregnskab, kan disse gennemgås for at se om deres revisor har modificeret revisionspåtegningen. Vi vurderer dog ikke at dette kan anvendes som revisionsbevis, men det kan give indikationer om der kan være forhold man bør være opmærksom på.

Hertil kan der også tilføjes at hvis kapitalejeren enten sidder i bestyrelsen og herved modtager mere tilgængelig information, enten i form af aflagte budgetter, specifikationshæfte eller anden dokumentation, som kan anvendes i forbindelse med koncernrevisors eget estimat, har revisor mulighed for at opnå et stærkere revisionsbevis.

Hertil er det ledelsen der aflægger årsregnskabet og skal vurdere værdiansættelsen af kapitalandelen og som revisor har vi mulighed for at kommunikere til ledelsen, hvordan vi har forholdt os til værdien af kapitalandelen i protokollatet.

Baseret på vores interview med Lars Leopold vil han ikke afvise at revisor kan opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis ved anvendelse af ISA 540 til at foretage sine egne estimater. Vi er til dels enige med Lars omkring dette, men vurdere at det fra

koncernrevisor skal vurderes fra revisionssag til revisionssag. Vi vurderer at i ovenstående eksempel at det vil være muligt for koncernrevisor at kunne opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for indregning af værdien af associerede ejendomsselskab, hvis selskabet blot ejer 1 ejendom, samt alt efter hvor mange tilgængelige informationer der kan fremskaffes om ejendommen.

Ovenstående handlinger vil revisor anvende mere tid i forbindelse med opnåelse af tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, og dette vil kunne spores i honoraret til kunden. I forbindelse med ejendomsselskaber der besidder flere ejendomme som revisor vil skulle forholde sig til, vil tidsforbruget bære præg af dette, samt vi vurderer at det for koncernrevisor vil minimere muligheden for at kunne opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis betydeligt.

Eksempel 2 – sikkerhed i erklæring er lavere end revision

I situationer hvor der i moderselskabet indregnes kapitalandele hvor der er identificeret høj eller betydelige risici og som har en sikkerhed i erklæringen der er lavere end revision i enten erklæringsform udvidet gennemgang eller assistance for eksempel, kan en årsrapport med sådan en erklæring ikke stå alene. Her er koncernrevisor nødsaget til at sikre at komponentrevisor udfører yderligere handlinger, som løfter sikkerheden i kapitalandelen, for at kapitalandelen kan indgå i revisorerklæringen på moderselskabet. Som nævnt i kapital 3.4.3.2 skal koncernrevisor vurdere om hvilken hovedkategori komponenten skal omfattes af, enten fuld revision, revision af udvalgte regnskabsposter eller alternative handlinger. Et eksempel kunne være en større entreprenørvirksomhed som omfattes af fuld revision. Der tages udgangspunkt i en situation hvor tavshedspligten er løftet.

Vi vurderer at koncernrevisor bør tilgå opgaven som hvis der var tale om en revisionsopgave hvor der skulle fremsendes koncerninstrukser til kapitalandele med bestemmende indflydelse. Her vurderer vi at koncernrevisor bør udarbejde koncerninstrukser som er tilpasset og eventuelt reduceret, så disse er tilpasset situationen med kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Som beskrevet tidligere i opgaven er en af hovedelementerne tovejskommunikation, som også gør sig gældende i denne situation. Baseret på vores interview med Lars Leopold vil der i tovejskommunikationen

drøftes væsentlige og risikofyldte områder, og herved vil koncernrevisor og komponentrevisor drøfte tilgangen til planlægningen, udførslen og rapporteringen. Koncernrevisor modtager planlægningsmemo fra komponentrevisor, som gennemgås og vurderes af koncernrevisor om denne kan godtages, samt at planlægningen er udarbejdet i overensstemmelse med den fremsendte koncerninstruks. Involveringen fra koncernrevisor skal kunne dokumenteres eksempel via teamsmøde, mødereferater eller mailkorrespondance.

Vi vurderer at koncernrevisor bør sende som minimum følgende vedhæng til koncerninstruks. Et arbejdespapir hvoraf der fremgår at komponentrevisor kan anerkende at de er indforstået med instrukser, samt at de kan bekræfte deres uafhængighed. Herudover et arbejdespapir, som skitserer retningslinjer for overholdelse af uafhængighed, så komponentrevisor er indforstået med disse. Yderligere fremsendes arbejdespapir, hvor komponentrevisor gøres opmærksomme på hvilke begivenheder de skal være særligt opmærksomme på, samt tidlig rapportering af dette til koncernrevisor, hvis der opdages væsentlige ændringer eller besvigelser, som kan have indflydelse på koncernregnskabet. Arbejdespapir hvor komponentrevisor kan opliste eventuelle opdagede fejlinformationer, som har indflydelse på regnskabet, samt kan beskrive hvad fejlen vedrører og herudover om fejlen skyldtes svig eller ulovlige handlinger. Her kan også udfyldes med efterposterings, komponentrevisor har foretaget i forbindelse med revisionen. Sidst bør der også fremsendes arbejdespapir, hvor komponentrevisor kan udfylde oplysninger på revisionsholdet, beskrivelse omkring revisionshuset, videre udvikling af medarbejdere, samt hvordan de sikrer høj kvalitet i forbindelse med revisionsopgaver. Koncernrevisor vil modtage fremsendte arbejdespapir retur, og forholde sig til komponentrevisors besvarelser.

Herudover vurderer vi at koncernrevisor bør modtage områdearbejdsplaner for væsentlige og risikofyldte områder, som også er fastsat af koncerninstrukser. Modtage komponentrevisors konklusionsmemo på rapporteringen, samt eventuelle kopi af rapportering komponentrevisor har fremsendt til ledelsen.

Vi vurderer at ovenstående handlinger vil føre til et højere ressource forbrug fra revisor, hvilket vil resultere i et højere honorar til kunden. I denne situation hvor at komponentrevisor pålægges at udfører revisionshandling, på trods af at der anvendes

en lavere erklæring på komponenten, vurdere vi også at der fra komponentrevisor vil skulle anvendes flere arbejdstimer på kundeopgaven. Vi vurderer at i sådanne situationer vil være kunden, som kommer til at betale for dette. Grundet at revisor er pålagt at overholdende gældende standarder, love og regulativer i forbindelse med udførelsen af kundeopgaver.

I situationer hvor koncernrevisor ikke får løftet tavshedspligten, vurderer vi ikke at revisor har mulighed for at opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for komponenter der er vurderet for betydelige, her henviser vi til kapital 4.3.2 og 4.3.3 for hvilke øvrige muligheder revisor og ledelsen har i sådanne situationer.

4.5 Evaluering af fremtidige effekter

4.5.1 Effekt på koncernrevisors arbejde i fremtiden

Som det er blevet præsenteret i denne rapport, har ISA 600 (RE) en markant effekt på revisors arbejde i forbindelse med koncernregnskaber. Med den risikobaserede tilgang har koncernrevisor fået et endnu større ansvar for at lede og kontrollere arbejdet udført af komponentrevisor.

Ved brugen af en Top-Down tilgang og risikovurdering på koncernniveau er det nødvendigt for koncernrevisor at opnå en dybere forståelse af koncernstrukturen, og det vil fremadrettet være nødvendigt at operere på tværs af flere niveauer af revisionen.

Den store rolle for koncernrevisor kræver, at han ikke alene skal være involveret i revisionsarbejdet for komponenterne, men allerede skal involvere sig i planlægningsfasen.

For at kunne overholde de nye krav fra ISA 600 (RE) skal koncernrevisor fremadrettet fokusere meget mere på videreuddannelse og specialisering. Dette gælder særligt i forhold til risikovurdering og samarbejde på tværs.

4.5.2 Forbedret kvalitet og højere tillid til regnskabet

Gennem de mere specificerede krav i ISA 600 (RE) forventes det, at vi i fremtiden vil kunne se en markant forbedring i kvaliteten af koncernregnskaberne. Dette skaber en naturlig styrket tillid til regnskabet for alle regnskabsbrugere. Forbedringen, vi forventer, må forventes at komme fra de øgede krav i forbindelse med risikostyring, gennemsigtighed og det generelle større samarbejde mellem koncernrevisor og komponentrevisor.

Forbedret risikostyring

Risikostyring er efterhånden blevet nævnt mange gange i denne rapport. Dette skyldes, at den er så vigtig for, at vi kan opnå et korrekt og retvisende koncernregnskab uden væsentlige fejl og mangler. Med den nye tilgang til risici kan revisor bedre vurdere og behandle disse.

Øget gennemsigtighed

Ved hjælp af kravene i ISA 600 (RE), forventes gennemsigtigheden for koncernregnskaberne også at blive forbedret i fremtiden. Ved at skabe et tættere samarbejde mellem alle involverede parter i koncernregnskabet, kan der sikres en højere sammenhæng og en mere transparent revision.

Det er ikke alene koncernrevisors opgave at, opnå en forståelse af moderselskabet, men koncernrevisor skal også opnå indsigt i alle relevante komponenter. Derved skal koncernrevisor også undersøge disse specifikke risici.

Det samarbejde, alt dette medfører, er med til at sikre en mere fuldstændig risikovurdering, og at revisionsbeviser bliver bedre koordineret, hvilket giver regnskabsbrugere bedre gennemsigtighed i regnskabet.

Styrket tillid fra regnskabsbrugere

Ved at gennemsigtigheden er øget, og risikostyringen er forbedret, vil resultatet heraf naturligt nok ende ud i en stærkere tillid fra regnskabsbrugere.

Dette betyder alt i alt, at via den risikobaserede tilgang, skabes et stærkere fundament for revisor, til at kunne opnå tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser. Dette skaber et forbedret regnskab, hvilket kommer alle regnskabsbrugere til gavn.

4.5.3 Mulige udfordringer

Når en ISA opdateres, og der tilføjes flere krav og specifikationer, gøres dette som udgangspunkt for at sikre, at der ikke opstår misforståelser, eller at der ikke er for mange ubesvarede spørgsmål. Med de nu mere specificerede krav bliver det også tydeligt, hvor omfangsrig en indregning af kapitalandele til indre værdi kan være i et koncernregnskab. De højere krav til risikostyring, koordinering, kommunikation og kompetenceniveau kan medføre udfordringer for revisionsfirmaer, som måske ikke har de nødvendige ressourcer til at håndtere de mange krav.

Dette vil især kunne ramme mindre revisionsfirmaer – både i Danmark og i udlandet. De mindre revisionshuse kan opleve vanskeligheder, når det kommer til de øgede krav til tilsyn med komponentrevisor. Dette kan for eksempel skyldes mere begrænsede ressourcer, da de mindre firmaer har færre medarbejdere og dermed også mindre kapacitet til at sikre, at alt bliver koordineret og kontrolleret korrekt. Hvis der samtidig er tale om komponentrevisorer i andre lande, kan der muligvis være en manglende erfaring hos koncernrevisor i at håndtere en sådan situation. Mindre revisionshuse har ofte heller ikke mulighed for at specialisere sig på samme måde som de større firmaer. Derfor vil det naturligt være sværere for disse at påtage sig opgaver, der ligger langt fra deres oprindelige arbejdsgang.

For at sikre, at de små firmaer kan leve op til kravene i ISA 600 (RE), vil de, ligesom de store firmaer, være nødt til at bruge penge og ressourcer på at oplære og træne ansatte i at kunne håndtere de situationer, der kan opstå i koncernrevisioner fremadrettet.

4.6 Afsluttende bemærkninger for afsnittet analyse

Kapitel 4 har vist, hvordan ISA 600 (RE) forbedrer revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Samtidig adresserer standarden de udfordringer, der opstod under den tidligere ISA 600.

Først blev det forklaret, hvordan manglende klare ansvarsfordelinger og dårlig kommunikation mellem koncern- og komponentrevisor skabte problemer. Disse udfordringer gjorde det svært for revisor at få tilstrækkelig og egnet revisionsbeviser. Arbejdet blev mindre effektivt og ofte fragmenteret.

Derefter blev det vist, hvordan ISA 600 (RE) løser disse problemer. Standardens klare krav til ansvar, bedre samarbejde og en mere struktureret risikobaseret tilgang gør en stor forskel. Kapitlet gav også konkrete eksempler på, hvordan revisor kan håndtere udfordringer i praksis. Det kan for eksempel være at sikre bedre kommunikation og en fælles forståelse af risikoområder. Disse forbedringer gør revisionsarbejdet både nemmere og bedre.

Til sidst blev det reflekteret over fremtiden. Implementeringen af ISA 600 (RE), forventes at gøre det lettere for revisor at skaffe bedre revisionsbeviser. Den systematiske tilgang sikrer høj kvalitet og transparens, selv i komplekse koncernstrukturer.

Afslutningsvis kan det siges, at ISA 600 (RE) ikke bare løser gamle problemer, men også skaber en mere effektiv og fremtidssikret revisionspraksis.

5

KONKLUSION

Kapitels indhold

Kapitel 5 indeholder svar på problemformuleringen om hvordan ISA 600 (RE) forbedrer revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse til indre værdi.

5. KONKUSION

Dette speciale har undersøgt, hvordan ISA 600 (RE) har ændret revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse, når disse skal indregnes til indre værdi. Samtidig er det blevet analyseret, hvordan standarden bidrager til at opnå tilstrækkelige og egnede revisionsbeviser. Gennem teoretiske analyser og praktiske eksempler har vi undersøgt både udfordringer og forbedringer i standarden og dens anvendelse i praksis.

Revision af kapitalandele – både med og uden bestemmende indflydelse – har som hovedformål at skabe gennemsigtighed og troværdighed i koncernregnskaber. Disse kapitalandele udgør ofte en betydelig del af koncernens aktiver og er tæt forbundet med økonomiske skøn og usikkerheder. Disse økonomiske skøn og usikkerheder kan påvirke, om regnskabet giver et retvisende billede. Det er derfor revisors opgave at sikre at alt bliver gemmen gået og kontrolleret, således at det retvisende billede opnås. Principal-agent-teorien understøtter revisors arbejde ved at forklare, hvordan revision kan reducere informationsasymmetri mellem ledelsen og interessenterne. Samtidig understreger teorien vigtigheden af at revisor forbliver uafhængig, så vurderingerne er objektive og pålidelige.

Den tidligere version af ISA 600 blev kritiseret for uklar ansvarsfordeling mellem koncern- og komponentrevisor, ineffektiv kommunikation og en manglende struktur i den risikobaserede tilgang. Med ISA 600 (RE) er disse problemer blevet adresseret gennem tydeligere retningslinjer, større fokus på kvalitetsstyring og en systematisk risikobaseret tilgang. Standarden kræver nu, at koncernrevisor både vurderer og overvåger komponentrevisors arbejde, herunder kvaliteten af de indsamlede revisionsbeviser.

En væsentlig forbedring i ISA 600 (RE) er kravet om tidlig identifikation af potentielle udfordringer som tavshedspligt og begrænset adgang til dokumentation. Derudover giver standarden mulighed for at bruge alternative revisionsbeviser, hvis der opstår dokumentationsproblemer. Disse tiltag styrker revisors evne til at give et troværdigt og retvisende billede af koncernens finansielle forhold.

Historisk har revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse været præget af uklarhed og ineffektive kommunikations- og samarbejdsprocesser. Det har haft den risiko at det kunne føre til usikkerhed om kvaliteten af de indsamlede revisionsbeviser

og øget risikoen for væsentlige fejl i koncernregnskaberne. Den manglende struktur i den risikobaserede tilgang gjorde det svært for revisorer at prioritere ressourcer og indsatsområder effektivt.

Med implementeringen af ISA 600 (RE) er revisors arbejde blevet markant forbedret. Klarere ansvarsfordeling og bedre kommunikation mellem koncern- og komponentrevisor skal skabe en mere effektiv og sammenhængende revisionsproces. Den risikobaserede tilgang gør det muligt for revisorer at fokusere på de mest kritiske risici, hvilket styrker kvaliteten af de indsamlede revisionsbeviser. Standarden har også til formål at forbedret kvalitetsstyringen i koncernrevision. Dette gøres ved at kræve, at koncernrevisor sikrer, at komponentrevisors arbejde lever op til kravene. Dette indebærer vurdering af deres kvalifikationer, metoder og resultater. Som følge heraf er revisionen blevet mere pålidelig og dækkende.

ISA 600 (RE) forventes at have en positiv indflydelse på revisors evne til at opnå passende revisionsbeviser i fremtiden. Standarden fremmer en mere struktureret og samarbejdsorienteret tilgang, som reducerer risikoen for fejl i koncernregnskaberne. Kravene til dokumentation og kvalitetsstyring styrker troværdigheden i revisionsprocessen. For kapitalandele uden bestemmende indflydelse betyder standardens fokus på alternative revisionsbeviser og risikohåndtering, at revisorer kan levere mere pålidelige vurderinger, selv i komplekse situationer. Dette forventes at øge interessenternes tillid til regnskaberne og fremme gennemsigtig finansiel rapportering.

Specialet konkluderer, at ISA 600 (RE) markant forbedrer revisors arbejde med kapitalandele uden bestemmende indflydelse. Standardens klare krav til kvalitetsstyring, risikobaseret tilgang og styrket samarbejde mellem koncern- og komponentrevisor sikrer, at revisors arbejde lever op til høje standarder og bidrager til troværdig finansiel rapportering. Det er afgørende for interessenternes tillid til regnskaberne.

Som perspektivering viser specialet, at implementeringen af ISA 600 (RE) kan tjene som inspiration for fremtidige opdateringer af revisionsstandarder. Fokus på transparens og ansvarlighed kan overføres til andre komplekse områder inden for revision. Standardens tilgang understøtter revisors rolle i at beskytte offentligheden mod finansielle uregelmæssigheder og fremmer løbende udvikling og uddannelse inden for branchen. I et bredere perspektiv kan ISA 600 (RE) også ses som en drivkraft for øget digitalisering og

teknologi i revisionsprocesserne, hvilket kan styrke effektiviteten og reducere fejl i en globaliseret verden.

6

LITTERATURLISTE

Kapitels indhold

Kapitel 6 indeholder en oversigt over den anvendte litteratur, herunder internationale revisionsstandarder, faglitteratur og relevante artikler.

6. LITTERATURLISTE

6.1 Internationale revisionsstandards og lovgivning

IAASB (2009). ISA 200 - Den uafhængige revisors overordnede mål og revisionens gennemførelse i overensstemmelse med internationale standarder om revision

IAASB (2009). ISA 220 - Kvalitetsstyring ved revision af regnskaber

IAASB (2020). ISA 220 (RE) - Quality Management for an Audit of Financial Statements

IAASB (2020). ISA 230 – Audit documentation

IAASB (2009). ISA 300 - Planlægning af revision af regnskaber

IAASB (2019). ISA 315 (RE) - Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser

IAASB (2009). ISA 320 - Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision

IAASB (2009). ISA 330 - Revisors reaktion på vurderede risici.

IAASB (2009). ISA 600 – Særlige overvejelser – revision af koncernregnskaber (herunder komponentrevisors arbejde). IAASB (2022).

IAASB (2022). ISA 600 (RE) – Special Considerations – Audits of group financial statements (including the work of component auditors).

IAASB (2020). ISQM 1 – International Standard on Quality Management 1

Årsregnskabsloven - LBK nr 1441 af 14/11/2022

Revisorloven - LBK nr 25 af 08/01/2021

6.2 Faglitteratur

Whittington og Pany, (2022) Principles of Auditing and Other Assurance Services," (22. udg.) McGraw-Hill, Inc.

6.3 Artikler, rapporter og faglige vejledninger

FSR. (2023) *ISA 220 (ajourført) – forøgede krav til den opgaveansvarlige partner.*

Hentet d. 29. oktober 2024

<https://www.fsr.dk/isa-220-ajourfoert-foroegede-krav-til-den-opgaveansvarlige-partner>

FSR: Hvad er en revision?

Hentet d. 29. oktober 2024

<https://www.fsr.dk/politik-analyse/om-revisor-og-aarsregnskaber/hvad-er-en-revision>

Deloitte (2020) Design af interne kontroller – hvad er en god kontrol?

Hentet d. 29. oktober 2024

https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/dk/Documents/events/De-klasse-dyder/De%20klassiske%20dyder_session%205.pdf

FSR (2022) Bliv klædt på til arbejdet med ISA 315.

Hentet d. 29. oktober 2024

<https://www.fsr.dk/bliv-klaedt-paa-til-arbejdet-med-isa-315>

Revision & regnskabsvæsen, (2024, nr. 6) ISA 600 (RE) - ajourført standard om revision af koncernregnskaber (inklusive komponentrevisorers arbejde) – overblikartikel.

Hentet d. 22. oktober 2024

[R&R 06 2024 ISA 600 \(RE\) Overblikartikel Ajourført standard om revision af koncernregnskaber inklusive komponentrevisorers arbejde \(karnovgroup.dk\)](#)

Revision & regnskabsvæsen, (2024, nr. 6) ISA 600 (RE) – Planlægning og udførelse af en koncernrevision

Hentet d. 22. oktober 2024

[R&R 06 2024 ISA 600 \(RE\) Planlægning og udførelse af en koncernrevision \(karnovgroup.dk\)](#)

Revision & regnskabsvæsen, (2024, nr. 6) ISA 600 (RE) – Koncernrevisors ansvar for ledelse, tilsyn og gennemgang

Hentet d. 22. oktober 2024

[R&R 06 2024 ISA 600 \(RE\) – Koncernrevisors ansvar for ledelse, tilsyn og gennemgang \(karnovgroup.dk\)](#)

Revision & regnskabsvæsen, (2024, nr. 6) ISA 600 (RE) – Anvendelse af ISA 600 (RE) i simple koncernrevisioner

Hentet d. 2. oktober 2024

[R&R 06 2024 ISA 600 \(RE\) Anvendelse af ISA 600 \(RE\) i simple koncernrevisioner \(karnovgroup.dk\)](#)

Revision & regnskabsvæsen, (2024, nr. 6) ISA 600 (RE) – Det fulde ansvar for hele koncernen.

Hentet d. 2. oktober 2024

[R&R 06 2024 ISA 600 \(RE\) Det fulde ansvar for hele koncernen \(karnovgroup.dk\)](#)

Revision & regnskabsvæsen, (2024, nr. 6) ISA 600 (RE) – Revision af kapitalandele uden kontrol indregnet til indre værdi

Hentet d. 22. oktober 2024

[R&R 06 2024 ISA 600 \(RE\) Revision af kapitalandele uden kontrol indregnet til indre værdi \(karnovgroup.dk\)](#)

Committee og European Auditing Oversight Bodies - CEAOB (2016) European Common Audit Inception Methodology – Inspection Procedures ISA 600 – Group Audits

Hentet d. 29. oktober 2024

https://finance.ec.europa.eu/document/download/2c636a1d-7e16-4f1e-98d5-4ba5cb8bfa11_en?filename=180614-ceaob-caim-group-audits_en.pdf

FSR – Danske revisorers kvalitetsudvalg – Vejledning om implementering af de nye kvalitetsstyringsstandarder ISQM 1 og 2, August 2022, version 1.0

Hentet d. 5. december 2024

https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Revision/Kvalitet/Vejledning%20om%20ISQM%201%20og%202_august%202022.pdf

Erhvervsstyrelsen – Årsregnskabslovens bestemmelser om kapitalinteresser

Hentet d. 2. oktober 2024

<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-aarsregnskabslovens-bestemmelser-om-kapitalinteresser>

7

BILAG

7. BILAG

7.1 Bilag 1 – Interviewspørgsmål til Lars Leopold

1. Introduktion af respondent

- 1.1. Vil du kort præsentere dig selv, og hvad du beskæftiger dig med til hverdag?
- 1.2. Hvad er din rolle?

2. Spørgsmål vedrørende ISA600(RE)

- 2.1. Ser du væsentlige forskelle fra din tidligere ISA600 til den revised ISA600 vedrørende kapitalandele uden bestemmende indflydelse?
- 2.2. Vurdere du at revisors arbejde vedr. kapitalandele uden kontrol ændres væsentlig med implementeringen af den nye ISA 600 RE?

3. Implementeringen af ISA 600 (RE) i praksis

- 3.1. Hvordan håndterer ISA 600 Revised særskilt behandling af kapitalandele uden bestemmende indflydelse i en revisionskontekst?
- 3.2. Kan der være udfordringer ved at opnå en korrekt vurdering af kapitalandele uden bestemmende indflydelse når der er tale om komplekse ejerstrukturer?
- 3.3. Hvilke revisionsmæssige risici ser du at revisorer skal være særligt opmærksomme på i forbindelse med dette?

4. Revisionshold

- 4.1. Hvilken indvirkning har ISA 600 (RE) i forbindelse med kommunikationen mellem komponentrevisor og koncernrevisor i forhold til dette?
- 4.2. Ser du nogle praktiske udfordringer der kan opstå at alle parter i processen forstår og anvender standarden korrekt?

5. Dokumentation

- 5.1. Er der særlige dokumentationskrav i ISA 600 (RE) som relaterer sig til kapitalandele uden bestemmende indflydelse?

6. ISA600 (RE) i praksis

- 6.1. Hvordan vurderer du at revisionsbranchen generelt har tilpasset sig kravene i ISA 600 (RE)?
- 6.2. Har du oplevet udfordringer der har opstået i forbindelse med implementeringen?
 - 6.2.1. Hvordan vurdere at evt. udfordringer kan løses?

7. Mulige begrænsninger

- 7.1. Hvilke begrænsninger ser du i forbindelse med adgang til materiale vedrørende kapitalandele uden bestemmende indflydelse?
- 7.2. Komponentrevisor har fået bemærkninger fra seneste kvalitetskontrol fra revisornævnet omkring ISQM1 m.m. – Hvordan bør koncernrevisor forholde sig til dette?
- 7.3. I tilfælde af den bestemmende ledelse ikke ophæver tavshedspligten, hvilke muligheder har revisor for at kunne opnå egnet revisionsbevis?
- 7.4. Forventer du at der vil komme flere erklæringer med forbehold omkring manglende revisionsbevis vedr. kapitalandele uden kontrol?

8. Håndtering af forskellige komponenter

- 8.1. Ejendomsselskab
- 8.2. Produktionsvirksomhed – halv-væsentlig
- 8.3. Produktionsvirksomhed – Væsentlig

9. Afslutning

- 9.1. Har du et godt råd til revisorer, der arbejder med dette i dagligdagen, hvad ville det så være?
- 9.2. Har du nogen afsluttende bemærkninger som du vurderer man bør have i mente i forbindelse med ISA 600 (RE)?

7.2 Bilag 2 – Transskription af interview med Lars Leopold

Informationer omkring interview:

Dato: 2. december 2024

Sted: Microsoft Teams møde

Varighed: 40 minutter

Respondent: Lars Leopold (LL)

Interviewere: Irene Hjorth Rosenkvist (IHRO) og Torben Herholdt Petersen (TOHP)

IHRO: Allerførst kunne vi jo godt tænke os, hvis du ville fortælle os hvem du er og hvad din rolle er?

LL: Jamen, mit navn er Lars Leopold Larsen, og jeg sidder som faglig seniorkonsulent hos Revisorgruppen Danmark. Min baggrund er, at jeg blev autoriseret revisor i 2008 og har arbejdet, dels 22 år som kundeventdt revisor. Så har jeg været ca. 5 år i faglige funktioner med den baggrund jeg nu har.

IHRO: Fantastisk, rigtig dejligt. Hele vores opgave handler omkring det her med ISA 600 (R) og i forhold til hvordan indregner vi kapitalandele, hvor vi ikke har nogen kontrol over det, eller ikke har bestemmende indflydelse. Derfor har vi jo som sagt skrevet nogle spørgsmål. Et af dem, er det her med om du ser en væsentlig forskel fra den ISA 600, der var før til den vi så har nu - Særligt vedrørende de kapitalandele, hvor vi ikke har en bestemmende indflydelse?

LL: Nej, jeg ser ikke, at der er en stor forskel. Det man kan sige, det er, at den her tilgang med, at man som koncern revisor selv kan udføre handlinger, som man selv vælger, det er tydeliggjort lidt mere i revised udgave, men det var også i praksis accepteret efter den tidligere standard, at man selv kunne udføre handlinger ind i bypass komponentrevisor.

IHRO: Så det var bare egentlig stadig en del af det før. Nu har vi bare specificeret det og skrevet det ned i stedet for at det ligger mellem linjerne, måske.

LL: Der er nogen, der har sagt det lå mellem linjerne. Jeg synes, det var temmelig åbenlyst, at det var omfattet også indre værdi.

IHRO: Ja, ja, det giver god mening. Så har vi det her med, vurderer du, at revisors arbejde vedrørende de her kapitalandele er ændret væsentligt i forhold til implementeringen af den her nye ISA 600 (R).

LL: Og det mener jeg ikke. Jeg mener, det er stort set det samme kun lige det her med, at man egentlig mere rigtigt kan gå ind og udføre handlingerne selv, med standarden i hånden.

IHRO: Ja, det giver også god mening. Det giver også god mening. Så har vi selve implementeringen af den i praksis, at hvordan håndterer ISA 600 (R). Særsomt behandling af kapitalandele uden bestemmende indflydelse i en revisor kontekst.

LL: Men der er jo som sådan ikke nogen forskel på tilgangen. Altså der hvor man kommer ind i standarden, det er jo ved at vælge indre værdis metode. Og så kan man sige at alle regnskabsregelsæt åbner jo normalt op for at man kan indregne kapitalandele anderledes. Så det vil sige, at hvis ikke man har et koncernregnskab, så har man selv valgt at man kom ind i standarden, og det eneste, men der er jo den her regel om, at associerede kapitalandele skal måles til indre værdi. Det er jo i lighed med andre regelsæt ud over årsregnskabsloven.

IHRO: Ja, Det giver god mening.

TOHP: Ja. Ser du så, at der kan være udfordringer ved at opnå en korrekt vurdering af kapitalandele uden bestemmende indflydelse, når der er tale om en kompleks ejerstruktur?

LL: Ja, og så kan man sige sådan lidt mere uddybende. Det her med, at alt, hvad der er indviklet og komplekst, der skal revisor jo, øge sin skepsis og egentlig indsamle noget mere bevis for at være sikker på, at man lander det rigtige sted. Sådan vil det jo også være en kompleks ejerstruktur. Er man i tvivl, så skal man jo blive ved med at spørge, indtil man ikke længere er i tvivl om, hvor man lander henne.

TOHP: Ja, og så i forhold til det, hvilke revisionsmæssige risici ser du, at revisor skal være særligt opmærksom på i forbindelse med dette?

LL: Ja, men der tænker jeg især, at nogle gange så de her ejeraftaler eller stemmeaftaler eller hvad det nu kunne være, de er iklædt, som ligger ved siden af. Det at sikre fuldstændigheden i, at man har fået det hele til at kunne bedømme det rigtigt. Det er vel det, som er den væsentligste risiko for revisorer.

TOHP: Ja ja. For at kunne.

IHRO: Være sikker på, at vi har alting med, så bliver vi nødt til at tjekke det hele.

LL: Ja, altså man kan sige, at efter den tidligere standard snakker man også meget om de der special purpose entities, hvor man reelt set ikke har nogen ejerandel, men egentlig havde kontrol over det der foregik. Det er jo sådan lidt en, det smager lidt af det samme.

IHRO: Det giver god mening.

TOHP: Så i forhold til revisionsholdet, hvilken indvirkning har I set ISA 600 (R) I forbindelse med kommunikationen mellem komponent revisor og koncernrevisionen i forhold til dette?

LL: Jamen altså det man kan sige det er, at standarden understreger nu det her med, at man skal throughout the audit. Så skal der være en eller anden interaktion imellem koncernrevisor og komponentrevisor og man skriver også det her med tovejskommunikation, at det ikke kun er et top-down approach, hvor koncernrevisor ved det hele, men at det egentlig skal være noget man udvikler i fællesskab, hvordan man ser risiciene.

IHRO: Og det bliver jo enormt nemt bare, at man kigger på det og siger det er nok godt nok det her. Og hvad har I haft? Fint videre, vi skal have lidt mere kommunikation.

LL: Jo, man kan sige, at det her med at man tidligere som koncernrevisor, så sendte man en instruks. Jeg vil have, at du gør sådan og sådan og sådan og så udførte man det, der nu stod ud i instruksen, og så kommer man tilbage med en eller anden form for svar på det. Så siger man jo mere nu, at nu skal man rent faktisk være enige om planlægningen og så er det klart, at koncernrevisoren kan jo godt have nogle ting, som komponentrevisor anser for væsentligt, men som man synes i kontekst af koncernregnskab er uvæsentligt. Men det at man egentlig har et samarbejde omkring det, er jo langt mere synligt nu.

IHRO: Ja, man kan sige, at vores kommunikation med dem starter jo faktisk allerede tidligere end før, i og med at det allerede er i vores planlægningsdel. I stedet for det mere, nu har I lavet det. Kan vi lige få nogle ting? altså.

LL: Og der kan man sige, at de her koncerninstrukser, som man jo nok stadigvæk sender ud. Jeg siger sådan lidt, at det er jo nok et udkast, og så skal man ligesom drøfte det der udkast til instrukser, om man nu ser det samme billede og så retter man det endeligt til, hvis der skulle være forskelle i det.

IHRO: Hvad så, hvis det vi får? Det virker bare helt skævt. Altså vi får noget, hvor vi tænker hold da ferie, hvad har I haft gang i? Hvad vil vi så gøre som koncern revisor? Fordi så står vi jo der, altså vil vi så simpelthen udføre vores egen revision nærmest, af den her komponent.

LL: Jamen, man kan jo sige, at man skal jo, det er jo sådan lidt en stop and go i den proces der. Fordi hvis man antager, at komponent revisor ikke er uafhængig eller kompetent eller har ressourcer til at løse opgaven, jamen så kan de jo så ikke komme med revisionsbevis til os som koncern revisor. Så kan vi jo vælge at gå flere veje. Vi kan jo enten vælge at sige vi synes der skulle en anden komponent revisor på, som så kunne gøre det for os som noget vi havde tillid til. Eller vi kunne gå den vej og sige jamen så må vi jo selv indhente beviset. Og i praksis så ender det jo nok med, at det er koncernrevisor selv, der må indhente beviset, altså indsamle nok, og så har man jo selvfølgelig også en dialog på den baggrund, om ikke der skulle vælges en anden komponent revisor. Men det kræver standarden jo også, at man kommunikerer med den øverste koncernledelse omkring det her forhold, at man har egentlig tænkt sig, at man vil indhente bevis. Men det har man så ikke kunne.

TOHP: Men i det her eksempel er det også med udgangspunkt i, at vi har med associeret at gøre. Så vi har jo ikke decideret kontakt med den bestemmende ledelse, men med en, der har nogle, for eksempel bare 25 procent ejerandel, og ser du så ikke, at der kunne være nogle... I forhold til at komme til den til den øverste ledelse, som har valgt en anden revisor end os og så vurdere ud fra at, vi ser ikke revisoren som kompetent nok.

LL: Men hvis vi, hvis vi kigger i situationen, at det er uden bestemmende indflydelse, og det er det, der er, så kan man sige det første step er jo, at man får løst komponent revisor for tavshedspligten.

IHRO: Selvfølgelig.

LL: For at man kan kommunikere, og så kan man så sige, at man. Så vil risikobilledet formentlig også være forskelligt, fordi der er forskel på at have et koncernregnskab, hvor man ligesom har foldet alle posterne ud til, at man har en indlednings konsolidering, hvor man ikke har foldet alle poster ud. Så der kan godt være større forskelle i det risikobillede, end hvis man har et koncernregnskab. Så kan der være nogle, nu man løst for tavshedspligt. Det næste er, at hvis de skal udføre noget på vores vegne, hvor vi ligesom vil have medindflydelse. Det koster, og det koster også, at de skal rapportere til os, og det koster, at vi skal være involveret. Og der vil ligesom sige jamen så, så handler det jo om, kan man løse det på en måde, hvor det egentlig er koncernrevisor, der egentlig udfører de handlinger, der nu er nødvendige? Og det vil det da i nogle tilfælde godt kunne lade sig gøre, og så vil der være nogle tilfælde, kan man ikke opnå nok bevis, og så må det jo have den konsekvens, det nu har i sådan en situation.

TOHP: Vi kom vist til 4.2. Ser du om der er nogle praktiske udfordringer der kan opstå? At alle parter i processen forstår og anvender standarden korrekt?

LL: Det er det her med at blive løst fra tavshedspligten. Det er det, der er den største praktiske udfordring i det og så sammen med det her med honorarer. Hvem skal betale for alt det her?

TOHP: Ja, og det bliver jo, fordi vi kommer jo til at skulle anvende mere tid og det er jo, vi skal først have ophævet den her tavshedspligt og så have kommunikation sammen med revisoren for den komponent, man nu har kapitalandele i og det vil jo være alt efter hvad størrelse den har i ens egen. Selvom det bliver indregnet som kapitalinteresser eller associeret, så må man vel ind og vurdere hvor meget den fylder eller har af betydning.

LL: Jo, men igen, hvis vi sådan lige tager tilbage til billedet af hvis man kun har indre værdi metode og det ikke er koncernregnskab. Så kan jeg jo godt forstå, hvis der sidder nogle andre aktionærer nede i den der komponent og siger det er jo dig der har valgt et besværligt regnskabsprincip, hvor du så skal have noget mere bevis, fordi det står der nogle gange nogle revisionsregler. Du må jo bare vælge et andet regnskabsprincip.

IHRO: Ja så simpelthen lave det om fra indre værdi til kostpris eller et eller andet i den stil. Altså i princippet lave regnskabspraksis om, men det kan jo hurtigt give nogle helt andre udfordringer, fordi der kan jo være ret stor forskel i beløb.

LL: Men jamen det vil der jo være, i hvad man indregner til. Men man skal også bare lige der. Der er en regnskabsmæssig problemstilling eller selskabsretlige forhold til udbytte op igennem, at man ikke kan bruge samtidighedsprincippet. Det kan man jo i forvejen ikke på associerede virksomheder, så der er jo ikke nogen forskel i udbytte muligheder, så det er jo kun noget regnskabsteknik hvad man viser. Og med alle de problemstillinger der er i, at man skal have ens regnskabspraksis hele vejen ned i en koncern. Og det gælder jo også på kapitalandele. Jamen, jeg ved ikke, om jeg synes, at det giver et mere retvisende billede. Det giver bare et andet billede. Det er bare noget bogført egenkapital, hvor der kan være alt muligt goodwill og sådan noget, der slet ikke er afspejlet.

IHRO: Det giver god mening, hvis vi så har taget fat i den her komponent revisor eller vi har ligesom har forsøgt at få ophævet tavshedspligten. Men det er ikke lykkedes for os, så vi kan ikke få lov til at få den her data ud. Ville løsningen så være, at så bliver vi nødt til selv at se? Kan vi finde det her bevis selv?

LL: Det er jo egentlig den der artikel, der er i revision og regnskabsvæsen omkring kapitalandele. Den beskriver jo meget godt. Hvad er det så for nogle overvejelser man gør sig, og hvad kan man egentlig gribe i af yderligere materiale? Ud over bare lige at have regnskabet? Hvad kan man selv analysere sig frem til? Og de skriver jo noget omkring protokol og regnskabsmæssige specifikationer og noget analyse på noget tal og måske i sammenhold til noget benchmark og så kan det også være noget andet offentlig information som er tilgængelig, som man kan inddrage i at opnå beviset. Og så må man jo vurdere, om man synes, man har opnået nok på skalaen. Men det er klart, at et selskab, hvor det eneste de ejer, det er kapitalandele. Det er det eneste aktiv, der er. Så er det svært at forestille sig, at man skal kunne sige, at man har nok revisionsbevis. Kun ved at have foretaget de handlinger, medmindre der er tale om en helt særlig situation.

IHRO: Ja ja, ja, så skal det være fordi alle de her komponenter kun ejer ejendomme, og vi kan slå dem op eller et eller andet i den stil altså. Men ja, det bliver meget hurtigt meget besværligt, hvis vi selv skal analysere os frem til det hele.

LL: Jamen sådan vil det jo være. Og det man så kan sige, som jo ofte er vejen ud af det her, jamen det er jo, hvor væsentligt er sådan en? Altså hvor store afvigelser kan der reelt set være? Og så på den måde kan man sige jamen, hvis der nu også var, at man selv havde aktiver svarende til faktor 5 af den der kapitalandele? Hvor meget er det så egentlig nødvendigt, at man har kapitalandele for at kunne konkludere, at der ikke er væsentlige fejl i regnskabet.

IHRO: Ja. Er der særlige dokumentationskrav i ISA600, som relaterer sig til de kapitalandele uden bestemmende indflydelse, eller er der nogle særlige krav til vores dokumenter?

LL: Nå, man må jo sige, det er jo de samme krav, som der er til dem, hvor man har bestemmende indflydelse. Man skal få dem listet op og se hvad for nogle er der så når man kigger på tværs af posterne i regnskabet, hvad er der så nogle, der er risikofyldte eller væsentlige? Og så går man ned, og så vælger man dem ud, hvor man skal opnå revisions overbevisning. Og så er det jo sådan set. Det næste er jo, men hvem skal så udføre dem? Det er jo sådan det centrale i det her, om det nu er koncern revisor eller det er komponent revisor der gør det.

IHRO: Så har vi sådan lidt om i praksis, fordi revisorbranchen har jo ligesom skullet. De har jo ligesom fået den her ISA600, og det er et stykke tid siden de fik den. Nu har vi så fået ISA 600 (R). Hvordan vil du vurdere, at revisorbranchen har tilpasset sig til kravene? Altså har det været en dans på roser, eller har det været lidt mere alternativt?

LL: Jeg synes, det er svært at bedømme lige nu og her. Hvis man kigger i branchen inden for Big Four, jamen så tror jeg ikke, at der er om nogen indvirkning af at gå over på 600 revised. Hvis man ser i den øvrige del af branchen. Jamen så er der nogen som sådan ligesom skal steppe op og indhente noget af det tabte. I forhold til dokumentationen.

IHRO: Ja, fordi det har jo nemt ellers været. Man tog regnskabet og kiggede på resultatet og egenkapitalen, og så var det jo nok godt nok og så indregnet den, og så kørte det.

LL: Man kan sige, som jeg sagde reglerne er jo næsten de samme. Men der har godt nok. Når man kigger på, hvordan tilsynet har ageret i at kigge på en koncern revision, så må man bare sige, at ligesom alt muligt andet, så har den fået en tak på skalaen gennem mange år efterhånden. Så det vil sige, at der står næsten det samme. Men det er klart, at

det bliver jo et stort tema i forhold til kvalitetskontrol, om man nu lever op til de krav her. Og der har de store jo så længe haft det her med tovejskommunikation, at det havde de som internt krav. Og det er vel nok det, der bliver det væsentligste i branchen i øvrigt at få dokumenteret den her tovejskommunikation.

IHRO: Men tænker du så, at behovet for at man overhovedet har lavet en opdateret version af den, måske har været fordi jeg tænker det har man jo gjort af en grund. Om det har været fordi folk var ikke gode nok til at følge de gamle regler uden for the Big Four. Om det simpelthen bare har været for at totalt skære det ud i pap.

LL: Jamen altså, det er jo meget det de kalder clarification, når de skriver en ny standard, at der er nogle ting, som man er blevet i tvivl om, som man så gerne vil have med ind, der hvor de jo har bygget en hel masse omkring shared servicecenter og den slags ting. Hvordan skal man så gribe dem an? Og der var jo ikke noget i den i den gamle standard omkring det. Det har så primært betydning for the big Four, så mon ikke de har fået lov til at kopiere deres firmapolitik ind i standarden? Det kunne jeg forestille mig.

IHRO: Det ville jo give god mening.

LL: Så det er det ene. Og så er der jo så den væsentlige, hvad skal man sige? Opstramning? Det er jo det her med, at Review er udgået som noget, der giver overbevisning, hvor man ligesom siger, at det er revisions handlinger. Og det er jo nok også fordi det er nemmere at forklare andre, hvorfor det enten er et revisions handling eller så er der ingenting. Ja.

IHRO: Det giver super god mening, Synes du ellers der måske har været nogle problemer i forbindelse med implementeringen? Både da den oprindelige ISA 600 kom, men også her, da man så har opdateret den, har der været nogle problemer der opstod. Du har faldt over eller hørt om eller?

LL: Men der tror jeg egentlig mere at man skal spole et år før og så kig på ISA 220 implementering, som jo også havde en afsmittende effekt over til ISA 600. Nemlig det her med at man siger at opgaven ansvarlig partner for koncernen har også en tilsynspligt ud fra det der foregår ude ved komponent revisor, så man lige pludselig skal begynde at involvere sig i ressourcerne, der findes derude, og deres uafhængighed og den slags ting.

Det er i hvert fald en udfordring at få det dokumenteret tilstrækkeligt, at man har været omkring det. Det er jo så skrevet med ind i ISA 600 nu, og de er jo bare blevet udviklet sideløbende de to standarder. Men det er nok det, som jeg ser det væsentligste. Og så det her med et efterslæb nogle steder i forhold til egentlig at komme op på omgangshøjde med de hidtidige krav, der var.

IHRO: Ja, det giver god mening.

IHRO: Så har vi det her med de her mulige begrænsninger. Der kan gå hen og opstå. Altså hvilke begrænsninger ser du i forbindelse med f.eks. adgangen til materiale vedrørende de her kapitalandele kan ligesom opstå?

LL: Jamen altså den helt indlysende, at en medaktionær ikke ønsker, at der skal være adgang.

IHRO: Men hvorfor skulle de sige det? Altså virker det ikke fjollet?

LL: Jamen, nogle gange så synes man jo. Der er noget, der er så forretningshemmeligt, så det vil man. Sådan set kun have, at der er nogle ganske bestemte personer, der ved noget om. Så det kan i hvert fald opstå. Og så er der hele det her. Hvem skal betale regningen bagefter? Som også er en problemstilling.

TOHP: Det er jo nok også et af de underspørgsmål der kommer efterfølgende. For eksempel det der med, at i tilfælde af den bestemmende ledelse ikke ophæver tavshedspligten. Hvilke muligheder vil vi så som revisorer have for at kunne opnå det her og egne revisionsbevis på vores kapitalandele uden bestemmende indflydelse.

LL: Og der mener jeg egentlig, at der skal vi bare kigge i den revision og regnskabsvæsen artikel. Det beskriver det egentlig meget godt, hvad man så har af muligheder for at komme i mål på det. Okay.

IHRO: Fantastisk. Så har der været lidt issues omkring noget kvalitetskontrol. Der har været nogle af de store herhjemme i Danmark, der har fået noget, noget kritik og fået at vide. Det er simpelthen ikke godt nok det de laver. Hvis jeg så sidder som koncern revisor og jeg får noget fra en af de her andre, som bare har fået høvl. Hvad tænker du så, at jeg skal tænke i forhold til, hvor meget jeg kan forvente af den kvalitet, jeg får fra dem? Altså hvad kan jeg stole på det ordentligt? Eller vil du simpelthen gå det hele igennem fuldstændig slavisk og helt ned i petitesser?

LL: Jamen, jeg synes, at det kommer meget an på, hvad det er, man har fået kritik for.

IHRO: Der er jo meget er hvidvask bemærkninger.

TOHP I forbindelse med noget kundekendskab og procedurerne i forbindelse med oprettelsen af kundekendskab. Og ja, alt det her med legitimation og hvidvask.

IHRO: Men hvis de har fået at vide, at I er simpelthen for dårlige til det her med uafhængighed. Altså I er simpelthen...

LL: Så kan man jo ligesom sige, at det gør jo ikke, at man skal diskvalificere komponent revisor alene på grund af det. Men det er klart, at så sidder man jo som ansvarlig for koncernrevisionen, og så må man jo forholde sig til, at man har fået den kritik, og så må man jo vise, at man har gjort de forholdsregler, der nu kan være, for at blive overbevist om den konkrete opgave. Og der er der ikke et problem. Og det samme gælder jo også lad os sige, at man har fået kritik for, at man ikke kan revidere ejendommen, og der er en ejendom i selskabet, eller hvad det nu kunne være, bare for at tage noget andet. Så må man jo så ligesom skærpe sin tilsynspligt over for lige præcis det område og ligesom sikre sig, at det gælder så ikke for den konkrete opgave, at der er noget problem.

IHRO: Tænker du så, at der måske kan være kommet flere erklæringer med forbehold efter både implementeringen af den almindelige ISA 600 og også den nyere udgave, kan der simpelthen være flere, der har et eller andet forbehold til dem nu.

LL: Jamen, jeg tror, jeg tror, at der vil komme lidt flere forbehold, fordi folk er blevet mere opmærksomme på dokumentationskravene. Når det så er sagt, så har der jo også været en række eksempler bagud i tid, hvor man ligesom sagde, at der var f.eks. ikke noget koncernregnskab, og så har revisor taget forbehold for det. Og så var der en lang periode, hvor der ikke skete noget. Og lige pludselig, så begyndte Erhvervsstyrelsen jo bare at reagere på de der breve og bede om at få en redegørelse både fra revisor og fra ledelsen om, hvorfor der ikke var et koncernregnskab. Og det samme forestiller jeg mig sådan set også, at de kan begynde at gå ind i sagerne, når der er et forbehold for manglende adgang til dokumentation? Eller? Eller noget andet? Og så må man jo prøve at kigge ind i det. Og der tror jeg, at nogle af dem, når der er et koncernregnskab, så er det helt uomtvisteligt. Så skal man jo have adgang, og det får man jo sådan set også beskrevet i det aftalegrundlag, man har med ledelsen. Det har man jo sådan set også på indre værdi.

Det er nøjagtigt det samme. Man har en aftale om, at man har den adgang, og kan man ikke leve op til det, jamen så er det jo en af de grundlæggende forudsætninger for overhovedet at måtte acceptere opgaven, som egentlig er brudt på det. Og der kan det godt være, at vi på et tidspunkt kommer til at se nogle, der statuerer nogle eksempler. Jamen så må man jo bare fratræde, og så er det det, når man ikke kan få tilstrækkelig dokumentation på det. Og nogle gange så hænger de her ting jo sammen med, at det samtidig er en kunde, der er lidt besværlig. Så måske er det for branchen, der har mangel på arbejdskraft. Så kan det jo være lidt en rotation af sådan nogle halvdårlige kunder, fordi man bare fratræder.

IHRO: Ja, det kan jo være fantastisk med de der gode kunder eller dårlige kunder. Så har vi taget lidt i forhold til hvordan man vil håndtere forskellige komponenter. Altså hvis nu vi har det her koncernregnskab og en af komponenterne det er så et ejendomsselskab. Hvis nu det her ejendomsselskab var mega væsentligt. Men vi får at vide I må ikke få materialet, fordi vi vil ikke ophæve vores tavshedspligt, eller vi må ikke ophæve den.

TOHP Vi kan også bare komme over i f.eks. et ejendomsselskab, hvis vi nu får lad os bare sige internt regnskab fra vores ledelse, eller hvad det kunne være i forbindelse med nogle specifikationer, så har vi jo muligheden for at lave vores egen point of estimate jævnfør ISA 540 eller ja. Så på den der vil man jo måske ikke have samme behov for at opnå ligeså eller få lige så meget for den revisor der nu har udarbejdet det, som for eksempel hvis det havde været et produktionsselskab. Hvordan ser du for eksempel håndtering af det at. Det er jo det her med tidsbesparelse og.

LL: Altså, nu ved jeg ikke lige med ejendomsselskab. Der er jo to scenarier for det, der er en med dagsværdi Og så er der en med noget kostpris, og jeg tænker. Kostpris der kan man jo gøre mange ting. Der kan man se, hvad der er tinglyst i skødet. Og man kan kigge i regnskabet. Hvad er afskrivningsperiode og restværdi og den slags ting der? Der kommer man nok relativt langt.

TOHP Tænker jeg skulle måske have muligheden for at lave vores afkast egne afkast modellen. I forhold til kan vi nogenlunde argumentere for at værdien af ejendommen er indregnet til.

IHRO: At den stemmer plus minus.

LL: Altså hvis vi så har dagsværdi. Jeg vil ikke afvise, at man kan komme i mål. Man skal bare lige huske, at en vigtig forudsætning også i 540 er, at der er datavaliditet. Hvad putter man ind i modellen? Og en ting er, at man kan finde et afkast % og gange på, men hvis ikke man er sikker på grundlaget altså hvad er egentlig budgettet for både lejeindtægter og for omkostninger? Hvordan er de normaliserede tal til at komme ind i sådan noget? Det bliver sgu lidt svært at opbygge argumentationen.

IHRO: Ja ja, det bliver jo hurtigt i sådan et skøn, at det er nok det her det og det er nok fint nok, men så kan vi jo hurtigt komme langt væk fra hinanden.

LL: Jamen så kan man jo ligesom sige hvor bredt må sådan et estimat være? Det er der jo ikke nogen faste regler for, men der er nok. Der er nok en begrænsning på, at når man lægger 10 gange væsentlighedsniveauet i, hvor bredt man skønner det, så bliver der et problem iboende at så har man nok ikke bevis nok, når man ikke kan indkredse det noget mere.

IHRO: Det giver god mening.

LL: Men altså, man kan jo se mange ting ud af tingbogen og den som kan være med til at give noget i det. Og så er det jo heller ikke mere hemmeligt, hvad ejendommen, der ligger ved siden af, har handlet til. Og man kan jo også køre forbi. Det behøver man jo ikke have tilladelse til. Normalt kan man se de fleste ejendomme ude fra vejen og sådan noget. Så det kan godt lade sig gøre, men det er ikke så nemt. Det ville være nemmere bare at have dem til at komme med hele beregningen, eller hvad nu ligger til grund.

IHRO: At sendt det. Så det er sådan lidt. Hvor der er vilje, er der vej. Men det kan jo være snørklede vej. Ja ja, men hvad så hvis det havde været en produktionsvirksomhed? Der er jo lige pludselig alle mulige andre ting, vi ikke bare lige kan slå op i tinglysningen. Der kan jo være en milliard faktorer, der kan spille ind. Kan vi gøre noget selv? Kan vi på en eller anden måde sige, det er sgu nok cirka rigtigt det her, eller et eller andet?

LL: Der synes jeg. Det afhænger meget af den Rapportering, som ledelsen har fået. Man kan få adgang til den, fordi dem, der skriver en god ledelsesrapportering, beskriver jo også meget af det, de har udført på de væsentlige risici. Og hvis man kan sige, at risikobilledet er det, kan vi godt tiltræde. Vi kan også tiltræde, at hvis I har varelager, så skriver de, Vi var ude i den og den dato og tælle det, og der var to differencer, og de var

uvæsentlige samlet set, og man beskriver lidt omkring at vi også har kigget efter gamle varer og kigget på nedskrivninger og sådan. Så kan man også komme relativt langt med det. Og det som jeg egentlig ville sige i den situation. Det kan godt være, at man ikke vil have en fuld rapportering, men alene det, at man kan få lov at møde revisor. Bare en time, hvor de bare fortæller ud fra protokollen og fortæller lidt om hvad de har lavet og måske viser noget på skærmen. Så man kan egentlig lave samme notater, som hvis det havde været en første gangs revision. Der synes jeg, at man kommer langt.

IHRO: Man kan komme langt med et teams møde. Det her spørgsmål står godt nok ikke i det, du har fået af os. Men altså, hvilket formål vil du mene, at den her revision af kapitalandele uden kontrol har? Hvad er formålet med det? Meget bredt, I know.

LL: Jamen altså, det er jo klart, at når man bogfører noget, en til en med noget der svarer til noget underliggende, så skal man jo have styr på hvad det er der bliver bogført. Og sådan er det jo også med alle mulige andre poster i regnskabet, så der er ikke noget mærkeligt i det. Det der er mærkeligt, det er jo, at man i Danmark har haft en forkærlighed for at ændre værdi metode, som man ikke har i udlandet. Så vi har bare spændt ben for os selv.

IHRO: Ja ja, så har vi også det her med hvad for nogle øvrige ISA'er, der ligesom kan være med til at understøtte den her ISA 600. Vi har været inde på den her, ISA var det 220 Eller 230. Det var 220 vi var inde på, yes. Hvilke andre tænker du, der også er relevante for ligesom at understøtte vores ISA 600? Jeg tænker selv sådan noget 315.

LL: Jamen altså 315, kan man jo nævne med alt revision. At forstå virksomheden dybt nok til, at man kan vurdere, hvad der er risiciene. Det er selvfølgelig vigtigt. Jeg tænker jo også, at når man når man kigger på, at man har nogle rapporteringskrav i forhold til koncernrevision. Jamen, det spiller jo også sammen med det, der står i 260 omkring kommunikation med den øverste ledelse. Og der er jo ikke som sådan lidt skriftlige rapporteringskrav på ret mange af de der parametre. Og så er der det lidt alligevel. For hvordan vil man bevise, hvordan man har informeret den øverste koncernledelse om strategien, og hvilke komponenter man udfører handlinger på? For eksempel hvis ikke det står der et eller andet sted. Det synes jeg også er hvert fald interessant. Og så er det jo også det her med det er jo ikke fastlagt 100% soleklart i ISA 600, når man skal kommunikere det planlagte omfang af arbejdet. Og så skal man bagefter kommunikere

det arbejde, man rent faktisk har udført. Det er to adskilte rapporteringer til ledelsen, eller kan det være den samme status, hvor man siger vi planlagde, at jeg gjorde sådan, og så gjorde vi sådan, så man egentlig fik slået det sammen. Det jeg selv er lidt usikker på. Jeg har foreløbig valgt en linje, hvor jeg siger, at det kan jeg godt forestille mig, at hvis ikke man i øvrigt plejer at rapportere i løbet af året, så har man nok drøftet det på et møde. Hvad for nogle man ligesom har udvalgt og hvad for nogle man kunne tænke sig at se nærmere på og så er det nok at komme med et protokollat. Men det kan godt være, at der er nogle andre, der vælger en anden linje.

IHRO: Det giver super god mening. Nu har vi snart været igennem alle spørgsmålene i vores problemformulering. Altså skidesmart.

TOHP: I forhold til for eksempel en produktionsvirksomhed. Du vil ikke, eller vil det være hvis, når man har fået ophævet tavshedspligten? Eventuelt få fremsendt konklusion på de væsentlige og risikofyldte områder? Eller hvad tænker du? Eller for eksempel hvis det nu var en med fuld revision på, fordi den er væsentlig for vores koncernregnskab, og det kunne jo også være, som du selv nævner, eventuel et møde med revisoren, hvor de kan gennemgå arbejds papirerne for væsentlige risikofyldte områder eller?

LL: Men det handler jo meget om, at vi starter med udgangspunktet, at det er os som koncern revisor, der vurderer væsentlighed og risiko i den komponent i forhold til det regnskab, som vi skal skrive på.

TOHP Jo, men problemet er vel i de her situationer, hvor det er kapitalandele uden bestemmende indflydelse, så det er jo ikke os, der har. Vi indregner det bare i vores koncernregnskab, som associeret. Men du ser stadig, at vi sender en revisions instruks til revisorerne for det her, den her komponent.

LL: Der er jo ikke forskel i, hvordan standarden griber det an, Så vi starter jo med, at vi beslutter, hvad der er væsentlig og risiko. Så er der en eller anden form for tovejskommunikation, hvor man så får at vide hvad ser I ovre på den anden side? Og så prøver man at merge de ting der. Hvis vi så har en, hvor vi. Hvor vi ikke sender den der instruks, men man får noget andet materiale, så skal vi jo kunne dokumentere, at vi har opbygget risiko og væsentlighed. Så har vi fået tilsendt noget, som afdækker det her risiko og væsentlighed. Og det skal vi jo så huske, at de ting, der ligger inde i instruksen, er jo også bekræftelse af de her ISA220 krav, at de har instrueret korrekt, og de er uafhængige

og kvalitetsstyringssystem og alt det der. Så hvis man bypass det og kun får nogle udvalgte arbejds papirer for eksempel, så skal man bare lige huske, at der også alle de andre facetter, man så er nødt til at lægge til. Og det betyder i min optik, at man kan risikere at falde for et dokumentationskrav alene af den årsag. Hvis vi så siger, at, som det også er skitseret, den der artikel i revision og regnskabsvæsen, det er godt nok en væsentlig kapitalandel. Det vil vi også kalde en betydelig komponent i RGD, men den er ikke sådan, så at vi behøver nødvendigvis at have det fulde bevis. Vi kan gøre mange ting med det materiale, vi selv har. Jamen, så er det jo egentlig os, der vælger, at det er os som koncern revisor, der udfører nogle handlinger. I den risikovurdering har vi inddraget, men de bliver så revideret af en anden revisor, som i øvrigt vurderes uafhængig og kompetent og alle de her ting her. Og det gør egentlig, at risikoen for, at der er væsentlig fejl i det, er lavere, end den ellers ville være, hvis ikke der var noget. Det er ligesom den argumentation, vi er nødt til at bygge op. Og så er det jo kun på plussiden. Hvis man så ligesom hvis vi nu tager ejendommen, så har man fået et arbejds papir på ejendommen. Så kigger man på det arbejds papir, og så skriver man sin egen vurdering af. Når jeg læser det afsnit, så kan jeg se, at de inddrager det her, og det er jeg enig i, at man skal. Så mangler de måske lidt der. Der er min vurdering sådan og sådan. Så kan man jo godt opbygge en argumentation.

IHRO: Ja yes. Ja, man kan sige vi garanterer jo heller ikke at alting er 100 %. Altså det er jo bare, at vi med en høj sikkerhed kan sige, at den er god nok.

LL: Jamen lige præcis og man kan sige det er jo i første række. Så er det jo det er jo ledelsens regnskab.

IHRO: Ja, ja, vi aflægger ingenting. Altså, det er jo den man hurtigt kommer til at falde i at det er os, der laver regnskab. Det gør vi ikke. Det gør vi ikke. Nå, så hvis vi siger at mig og Torben vi skal til at lave et koncernregnskab? Det bedste råd du kan komme med til os lige inden vores proces den skal starte. Er der et eller andet, hvor du tænker, den der skal I lige huske at være opmærksom på, fordi der er en chance for, at I falder i.

LL: Nu må man jo sige, at omdrejningspunktet ligesom det også er ved en almindelig revision af et stand alone regnskab, det er jo at væsentlighed og risiko, at man er ultra skarp på det. Hvad er væsentligt og hvad er risikofyldt, og som man får fulgt til dørs? Så

er der så den ekstra facet, hvor man ligesom skal kigge på det effektivitetsmæssige i sådan en koncernrevision. Hvad kan vi selv som koncernrevisor udføre uden at involvere andre?

IHRO: Og det er på grund af det økonomiske aspekt i det for kunden?

LL: Ja, men det kan også være et effektivitetsmæssigt aspekt, at det simpelthen er mere effektivt, at vi får bare den dokumentation, som vi nu har behov for, og den laver vi selv vores arbejdspapirer på, frem for at vi går hele den vej, hvor vi skal hen og instruere nogen og vi skal finde ud af, om de nu opfylder alle krav, og de skal rapportere tilbage til os. Altså tidsforløbet bliver jo meget længere, end hvis man selv kan sætte sig ud og ligesom sammen med kunden få opbygget den dokumentation, man nu skal have.

IHRO: Det kan vel også blive et problem den her tids del, fordi uanset hvad. Vi har jo kun x antal måneder til at få lavet det her koncernregnskab. Altså lynhurtigt, så har vi jo brugt lang tid på bare at kommunikere. Altså kan det ikke også skabe nogen problemer for nogen, at der simpelthen. Vi starter i januar, og vi er faktisk først færdige den 30/6.

LL: Altså hvis man hvis man er godt forberedt, så kan jeg jo sige at jeg har været med til at, vi skulle rapportere på dag 10 i det nye år.

IHRO: Hold da kæft. Undskyld.

LL: Så det kan man sagtens.

IHRO: Ja ja. Men det kræver alligevel lidt, komponent revisor at de ved. Prøv lige at hør her, forventningsafstemning.

LL: Jo, men det er jo sådan noget, hvor man egentlig siger, der starter planlægningsprocessen allerede i juni. Hvis det er det et 31/12. Regnskab, så er der mange ting, som man egentlig laver allerede i efteråret. Og der kan endda være nogle regnskabsposter, man har lukket helt ned. Bare på baggrund af det arbejde man har udført der. Så det kan godt lade sig gøre, men kræver bare en stram styring af processen. Helt sikkert. Når det så er sagt, så i forhold til det der. Altså jeg ved jo godt at den praktiske problemstilling nærmer sig fristen, og kunden vil gerne have et regnskab, der er sendt ind rettidigt. Men det er jo nu engang ikke nogen undskyldning. Det der med tiden. I princippet skal man jo være, så skal man jo blive ved, indtil man er tilfreds, og overskrider

man en indsendelsesfrist, jamen det er bare too bad. Det er der ikke noget at gøre ved. Det er jo sådan set ledelsen, der skulle være kommet med det i rette tid.

IHRO: Ja, man kan sige, det er jo også en af de ting, når vi laver kunder. Da vi også altid skriver, har kunden givet os tid nok. Altså at vi bekræfter, at det har været okay. Jeg tror egentlig vi er ved at være igennem det meste, men har du nogle afsluttende bemærkninger, som du tænker er vigtige at have i mente i forhold til ISA600.

LL: Om der er nogen? Ja. Jeg tænker, at vi har været godt rundt om det i, i det her, som det er nu. Jeg synes jo, at noget af det som er lidt interessant, er også grænse affæren over til revisorlovens paragraf 23 med adgang til arbejdspapirer og den slags ting. Hvordan samspillet lige er i de der ting. Der hvor man jo bare lige skal huske, at hvis det er nogen, der er uden for EU, så har man altså ikke nødvendigvis en automatisk adgang til de arbejdspapirer. Så det betyder, at selv om man så har fået en fuldstændig rapportering, som man gerne vil have, så er man faktisk ikke i mål dokumentationsmæssigt, fordi man ikke har adgang til arbejdspapirerne. Det er jo sådan en regel, der er på grund af tilsynet, vil kunne grave i sagen efterfølgende. Og det ligger jo sådan på kanten. Det har jo ikke noget at gøre med ISA 600 som sådan. Men den beskriver lidt situationen det her med ikke at have nok adgang til materiale. Hvad man så skal foretage sig.

IHRO: Så nøglen er god planlægning, have styr på væsentlighedsniveauet og de risikofyldte områder, fordi det er fjollet at kigge på noget, der ikke er relevant. God kontakt og måske også være rimelig knivskarp, når man snakker med dem, så vi ikke kommer til at snakke om noget, der ikke giver mening for dem, og husk, at fordi vi er i koncernrevisor, så står vi med det endelige ansvar for koncernregnskabet.

LL: Det synes jeg da, summer det meget godt.

IHRO: Fedt! Så har vi forstået noget, Fantastisk. Jeg har ikke så meget mere. Har du?

TOHP: Nej

IHRO: Men vi vil rigtig gerne sige tusind, tusind tak fordi du gad at snakke med os.

TOHP: Ja, mange tak.

IHRO: Tak. Rigtig glad for.

LL: Ja. Men held og lykke med det.

IHRO: Jo tak.

TOHP: God dag.

Interview slut.

7.3 Bilag 3 - Ejendomseksempel

2 Materielle aktiver

	Investerings- ejendomme kr.
Kostpris primo	46.381.455
Kostpris ultimo	46.381.455
Dagsværdireguleringer primo	13.818.545
Dagsværdireguleringer ultimo	13.818.545
Regnskabsmæssig værdi ultimo	60.200.000

Dagsværdireguleringer af investeringsejendomme sker på grundlag af regnskabsmæssige vurderinger på baggrund af markedsværdiberegninger ud fra nettolejen.

Investeringssejendomme er, jf. beskrivelsen i anvendt regnskabspraksis, målt til dagsværdi ved anvendelse af den afkastbaserede model.

Det gennemsnitlige afkastkrav for selskabets ejendomme udgør 4,63% pr. 31. december 2023 mod 4,35% sidste år. En forøgelse af afkastkravet på 0,5%-point vil reducere den samlede dagsværdi med 5,8 mio.kr. En formindskelse af afkastkravet på 0,5%-point vil forøge værdien med 7,2 mio.kr.

Størrelsen på ejendommene udgør 1.643 kvm, der består primært af boligudlejning. Ejendommen er beliggende i København Ø. Den faktiske leje pr. kvm for ejendomme udgør 1.884 kr. mod 1.789 kr. sidste år.

Der har i regnskabsåret været tomgang i ejendommen i forbindelse med til- og fraflytninger.

Der er indgået lejekontrakt med lejer, der kan opsiges med 3 måneders varsel.

Dagsværdien af selskabets investeringsejendom udgør pr. balancedagen 60.200 t.kr. i lighed med sidste år. Dette giver en ændring af dagsværdien på 0 t.kr., der er indregnet direkte i resultatopgørelsen.

Der har ikke været anvendt ekstern vurderingsmand ved fastsættelsen af dagsværdien.

Resultatopgørelse for 2023

	Note	2023 kr.	2022 kr.
Nettoomsætning		3.168.113	2.968.354
Dagsværdiregulering af investeringsejendomme		0	1.300.000
Andre eksterne omkostninger		(823.120)	(934.281)
Bruttoresultat		2.344.993	3.334.073
Andre finansielle indtægter		26.899	873
Andre finansielle omkostninger		(386.060)	(383.383)
Resultat før skat		1.985.832	2.951.563
Skat af årets resultat	1	(437.096)	(649.484)
Årets resultat		1.548.736	2.302.079
Forslag til resultatdisponering			
Ordinært udbytte for regnskabsåret		1.100.000	1.300.000
Overført resultat		448.736	1.002.079
Resultatdisponering		1.548.736	2.302.079

Udklip fra colliers markedsrapport

København	Primær	4,25	4,50	4,75	5,00		3,38	3,50	3,75	3,75	
	Sekundær	5,50	5,50	5,50	5,75		3,75	3,88	4,13	4,13	
Forstæder nord for København	Primær	4,50	4,50	4,75	5,00		3,75	3,88	4,25	4,25	
	Sekundær	6,75	6,75	6,50	6,50		4,13	4,25	4,50	4,63	
Forstæder syd/vest for København	Primær	4,38	4,50	4,75	5,00		3,88	4,00	4,38	4,38	
	Sekundær	6,00	6,00	5,75	6,00		4,38	4,38	4,63	4,75	

Udklip fra tinglysning

Dato for overtagelse:

01.04.2014

Dato for købsaftale:

10.03.2014

Købesum:

Kontant købesum: 42.800.000 DKK

Estimat for værdi grundlag

Værdiansættelse af bolig ejendommene:

Navn	Areal i KvM
Ejendom	1.643
Test bygning 2	
Test bygning 3	
I alt	1.643

Indsæt linje

Slet linje

Markedsleje anslået

1.884 Kr./Kvm

Afkastkrav

4,63% Jf. Colliers

(Alle tal er normaliserede tal for det kommende år)
(TDKK)

Realiseret
i alt

FASE 1

Indtægter

Årlig lejeindtægt ifølge indgåede lejekontrakter

3.095

Regulering til forventet markedsleje

0

Skønnet årlig markedsleje på ikke udlejede lokaler

0

Øvrige indtægter

73

Indtægter i alt

3.168

Gennemsnitlig årlig vedligeholdelse

381

Administrationsomkostninger

Ejendomsskatter og afgifter

Ejendomsforsikring

El og varme (fællesarealer)

Øvrige driftsrelaterede udgifter

Udgifter i alt

381

Nettodriftsresultat før finansiering

2.787

FASE 2

Forrentningskrav

4,63%

Beregnet markedsværdi før øvrige reguleringer

60.203